

Yerel Dergi
Sonbahar-Kış 2018 • Sayı 29

tirşik

**ASMA
KÖPRÜ**

**Ahmet
YAYCIOĞLU**

Ormancılığımız

CINGILLI

ANACIK

KİLİM

• PAMBIK TARLASI • ŞABAN • YILDIZ

yaycıoğlu

doğalgaz

İNŞAAT TAAHHÜT SANAYİ VE LTD.ŞTİ.

- PROJE
- TAAHÜT
- İÇ TESİSAT
- KOLON TESİSATI

Ücretsiz
Doğalgaz Keşfi

0322

459 28 33

Ziyapaşa Mah. 67049 Sk. Şal Apt. Zemin Kat No:8/B Seyhan / ADANA

www.yayciogludogalgaz.com

Bizden

Yazın Andırın gezisinde Tirşik Dergisinin kıymeti harbiyesi ortaya çıktı. Dergi eline geçmeyenler, dergiyi bulamayanlar, okumadığına üzülenler hayli vardı.

Şunu gördük. Tirşik Dergisine normal bir dergi gibi, yayın organı gibi değil. Sıladan gelen mektup gibi bakıyorlar. Nasıl beklenen mektup gecikirse tedirgin olunur ya! Öyle bir şey. Haklıydılar. Dergiyi sevenlerle buluşturmak bizim işimiz.

Derneklerimizin, hemşerilerimizin memleket adına hediye olarak Tirşik dergisini sunmaları, ifadelere sığmaz. İnsan en kıymetlisini hediye eder. Derginin ne manaya geldiğini, sizlerin nezdinde ki yerini anlıyoruz. Bu da bize mesuliyet yüklüyor.

Tirşik dergisi yine ana dosya ile çıkıyor. Bölgenin değerlerini, kültürlerini işlerken, öte yandan gençlerin elini tutuyor. Bundan sonra gençlere daha çok eğileceğiz, daha çok yer vereceğiz. Şöyle bir yanılığa düşmeyeceğiz. Bir yanda yetişkinler var, öte yanda gençler var, dergide bu yakalara köprü olacak. Hayır. Biz gençler eliyle memleketimizin kültür ve değerlerinin araştırmaya, yetenekli gençlerin önünü açmaya çabalayacağız. Niyetimiz halis. Yolumuz doğru. Haydi! Diyoruz. Çukurova ağızıyla.

Evet dergiyi derneklerimiz üzerinden dağıtıma, yani sizlere ulaştırmaya devam edeceğiz. Ayıryetten adreslerini tespit ettiğimiz insanlarımıza da ulaştırmayı planlıyoruz.

Hemen söyleyelim eli kalem tutan, yazan, çizen, araştıran herkese dergide yer var. İsteğimiz hiçbir şey yapamıyorsanız anılarınızı yazın. Anılarınız dünün tarihidir, yarına ışık tutacaktır. Memleketin değerlerini, kültürlerini derleyin, bize gönderin, onları yaşayan hazinelere dönüştürelim. Tekrar ediyoruz. Hiçbir şey yapamıyorsanız bunların fotoğrafını çekin, tanıtın, hakkında bir şeyler yazın. Elimizde kayıp giden toplumun buna çok ama çok ihtiyacı var. Hele gençlerin.

Tirşik dergisi yine dopdolu. Sanat, edebiyat, araştırma, inceleme, derleme yönleriyle dopdolu. İşlenen her konu en lezzetli haliyle sizlere sunuluyor. Tirşik dergisi adeta bir memleket sofrası. Bütün lezzetler sunulmada. Bizden davet sizden icabet.

Yeni sayıyı ipe çekmek üzere.

tirşik

YEREL DERGİ

ANDIRIN GELİŞİM PLATFORMU'NUN
YAYIN ORGANIDIR

Andırın Gelişim Platformu Adına İmtiyaz Sahibi:

Ahmet Narinoğlu

Genel Yayın Yönetmeni:

Sezal Şengönül

Yazı İşleri Müdürü:

Gökhan Gök

Yayın Kurulu:

Ahmet Narinoğlu, İskender Zengin, Hüsnü Karcı,
Tahsin Sarıbiyık, Gökhan Gök, Cumali Yaşar

Abone, Reklam ve Halkla İlişkiler:

Soner Kesme, İskender Zengin, Sittik Çeri

Adres:

Eski Osmanlı Sok. No:3 Kat:1 Da:6 Mecidiyeköy-Şişli/
İSTANBUL

Telefon:

0212-274 24 54

Web Adresi:

www.andirin.org.tr

e-posta:

tirsikdergisi@hotmail.com

Yayın Türü:

Yerel Dergi

Grafik-Tasarım:

Yeşim Karakoç

Baskı:

Kültür Sanat Basımevi

Dağıtım Sorumlusu:

Muzaffer Yaşar

Yayınlanan yazıların sorumluluğu, yazarına aittir.

Bu dergi, Andırın Gelişim Platformu'nun
bir kültür hizmetidir.

Parayla satılmaz.

◆ İÇİNDEKİLER ◆

1	Bizden	50	Dosta Dair
2	İçindekiler	51	Ömür Dediğın
3-4	Kapak Dosyası/Köprü	52	En Güzel Yıllardı Mazide Kalan
5-9	Ormancılık	53	Göksu'ya Ağıt
10-12	Andırın Yaylaları	54-57	Adam Ufku Aradı
13-16	Tarihte Andırın	58	Aklım Andırın'da Kaldı
17	Doğu Kilikya	59-60	Bebek
18-22	Hitit Mezarları	61	Pambık Tarlası
23-27	Şah İsmail	62-63	Bir Çocuğın Rüyası
28-29	Anacık Köyü	64	Üşürsün
30	Mullacık Ağıdı	65-66	Koca Ardıcı Gölge Bastı
31	Karaisalı Türküsü	67	Oysa Misafirdim Dünya Ben Sende
32-33	Ahmet Yaycıoğlu	68	Pus Dağr'ndan Ses Var
34-38	Cıngılı	69	Keder Denizi
39	Fatiş Kemal	70-72	Şaban
40-41	Ali Kökenek	73	İstanbul Bursa
42	Kilim	74-75	Yıldız
43	Türkülerimiz	76	Andırın
44-46	Bir Yaz Günü	77-78	Yazı Dersleri
47	Sevilmez mi Geben	79	Gençlik ve Aile
48	Mektup	80	İki Kitap
49	Dilenci		

KÖPRÜ

Andırın'da Dağdan Dağa Asma Köprü

Çukurovada birbirine kavuşan iki dağın arasına kısık derler. Dahada derin, geçilmez, iki dağ arasındaki yarığa kapız derler. Kısıktan mutlaka bir dere, çay geçer. Dere boyunca kıvrımlı, inişli, yokuşlu, bükümlü yol geçer. Bu devirde makine gücüyle dağlar yarıyor, yol geçiyor. Geçiyor ama kısıқта doğallık kalmıyor. Ve her kısığın bir adı olur, nice nice hikâyesi olur.

Andırında da kısığa yamaçtan yamaca asma köprü yapıldı. Önce aşağıya küçüğü, sonra yukarıya büyüğü yapıldı. Kısığa gelince dere vardı gömüldü, yamacın iki tarafından çıkan su vardı. Pınar şeklinde akardı. Onların yerleri kayboldu. Bereket versin aşağıya yol boyuna alınarak yaşatıldı.

3 yıl önce Andırın şehir merkezi girişinde Tufanpaşa Mahallesi ile yeni mahalleyi birbirine bağlayan asma köprü hizmete girip yoğun ilgi görünce, bu köprüden daha büyük, daha uzun ve daha yüksek ikinci bir asma köprü yapımına karar verildi.

Andırın belediyesince yeni mahalle hortlavuk (topaktaş) ile yine aynı mevkide bulunan ve halk arasında üç oluk diye tabir edilen iki yaka arasına yapılan asma köprü 360 metre uzunlukta, yerden 100 metre yükseklikte. Andırın çevre yolu üzerinden geçiyor.

Hizmete açıldığı ilk günden itibaren Türkiye'nin gündemine oturan, dünya basınında kendine haklı bir yer bulan alanında Türkiye'de bir ilk olan çifte minareli köprüler ile birlikte Kahramanmaraş'ın incisi, doğa, tarih ve kültür şehri olan Andırında yayla turizminin yanı sıra köprü turizmi başladı.

Andırın belediyesi tarafından yapılan asma köprü dünyanın gündemine oturdu. Çokta yankı uyandırdı.

Burada başta sosyal medya etkili oldu. Andırını hiç görmeyen birisi sosyal alemde gezinirken Andırın asma köprüye tanık oldu. Sosyal gruplar bunu işledi. Gazeteler yazdı. Televizyonlar haber yaptı. Velhasıl fazla tanıtım emeği harcamadan köprümüz meşhur oldu.

Andırın meşhurları zaten vardı. Tirşik, kabak, kaleler, yaylalar ve ötekiler derken birde köprü eklendi. Peki adı bile konmamış Andırın köprüsü nasıl doğdu, ne zaman, nasıl, ne yollar yapıldı. Yapılış gayesi neydi? Sonuçları ne oldu? Birazda bu gözle bakalım.

Önce halk ne dedi? Vatandaşların bir kısmı çok iyi olmuş, Andırını tanıtır, turizm çeker dediler. Bir kısmı Andırının daha öncelikli konuları/işleri vardı, önce onlar yapılmalıydı dediler. Bazıları kısmi fikir beyan etmedi.

Politikacılara gelince. İktidar tarafı haklı, yerinde, faydalı, başarılı bir proje buldu. Muhalefetin bir kısmı muhalefet yaparken takdir edenlerde oldu.

Ya dışardaki Andırınlılar. Hepsi doğru, turizme katkısı olan, faydalı, Andırını tanıtacak proje dediler. Yabancılar da benzer görüşü paylaştılar. Yabancıların içinde ekseriye yaylacılar vardı. Sırf duyan meraktan gelenlerde vardı.

Böylece Andırının içinde yaşayanlar, dışardakiler, yaylacılar, yabancılar yaz günleri sabahtan geç saatlere kadar köprü üzerinden geçtiler, döndüler. Hem merak, hem heyecan, hem de adrenal vardı.

Asma köprünün iki yakasında ayaklarda yani köprüye ulaşan yerlerde mekanlar yapıldı. Sarımsak dağı tarafında adeta yeni bir kale yapıldı. Mesire yerleri, oturma grupları, oto parklar, banklar hazırlandı. Tarhana olan

dondurmadan, mısırdan, gözlemeden tutun her çeşit yöresel tatlar, lezzetler, yiyecek ve içecekler sunuluyor. Adeta bir panayırı andırıyor.

Köprünün ünü Türkiye sınırlarını taşıdı. Sosyal medya zaten dünya köyünde her tarafa duyurmuştu. Ta İngiltere'den ödül geldi. İngiltere'deki bir kuruluş "şehir yönetiminde mükemmellik" ve "yılın şehir yöneticisi" dallarında ödüle layık gördü.

Andırınlı gazeteci-araştırmacı İskender Zengin

köprüyü geniş biçimde işleyerek yazılı-görsel-sosyal medyada yer almasını sağladı. Bu açıklamalarında köprü bütün yönleriyle kamuoyuyla paylaştı. Biliyoruz. Her yeni tepki çeker. Andırın için bir yenilikten öte insanların köprü vesilesiyle Andırına geldikleri, harcama yaptıkları, ekonomiyle, turizme, kültüre katkı sağladıkları bir hakikat.

Andırında dağdan dağa değil gönülden gönüle köprüler kuruluyor. Tespitimiz de budur. Andırına hayırlı olsun.

Haber / ANDIRIN KÖPRÜSÜ DÜNYAYA MAL OLDU

KAHRAMANMARAŞ'ın Andırın ilçesinde, Belediye Başkanı Baki Tezcan'ın projesini çizdiği, belediye işçilerinin de inşa ettiği, 4 minareli yaya asma köprüsü, açıldığı günden beri yurt içinden ve dışından ziyaretçi akınına uğruyor. Tezcan, 15 gün önce hizmete açılan köprünün bu kadar ilgi çekeceğini beklemediklerini belirterek, "Henüz çevre düzenlememiz tamamlanmadı; ama buraya gelen insan sayısı on binlere ulaştı" dedi.

Tufanpaşa ve Yeni Mahalle'yi 3 yıl önce asma köprüyle birbirine bağlayan Andırın Belediye Başkanı Tezcan, 15 gün önce açtığı, 360 metre uzunluğunda, 100 metre yüksekliğinde ve 2,5 metre genişliğindeki yaya asma köprüsü ile mahalleleri 2'nci kez birbirine bağladı. Piyasada 5 milyon liralık maliyetin çıkarıldığı köprünün projesini çizip, belediye işçilerine yaptıran Başkan Tezcan, 6 ayda tamamlanan köprü için 300 bin lira harcadı. Diğerlerinden farklı olarak beton sütunlar yerine minare şeklinde direklerin kullanıldığı köprünün her iki tarafına da 210 bin metrekaarelik mesire yapıldı.

'Bu Kadar İlgiyi Beklemiyorduk'

Yapımında 30 ton dut ağacı ile 20 ton demirin kullanıldığı köprü, açıldığı günden bu yana büyük ilgi gördü ve ünü kısa sürede yurt dışında da duyuldu. Türkiye'nin dört bir yanından insanların ziyaret ettiği köprüyü görmek için İngiltere, Almanya, Danimarka ve Fransa'dan da gelenler oldu. Yapımı sırasında bir an olsun işçilerin yanından ayrılmayan ve nasıl yapılacağını tarif eden Başkan Tezcan, köprünün ilgi göreceğini bildiklerini; ancak bu kadarını beklemediklerini söyledi. Köprünün, bin 200 ton taşıma kapasitesine sahip, üzerinden araç da geçebilecek genişlikte, dünyanın en uzun ve en geniş yaya asma köprüsü olduğunu kaydeden Tezcan, "Türkiye'nin ve dünyanın birçok yerinden köprümüzü görmek için insanlar akın akın geliyor. İlgi çekeceğini biliyorduk ama bu kadar fazla ilgi olacağını beklemiyorduk. Henüz çevre düzenlememiz tamamlanmadı ama

buraya gelen insan on binlere ulaştı. Dünyada üzerinden araç geçebilen tek asma köprünün bu olduğunu düşünüyorum. İlerleyen zamanlarda buraya daha çok turist geleceğini ümit ediyorum" diye konuştu.

'Köprüyü Avrupa'da Televizyon Kanallarında Gördük'

Asma köprüyü gezenler ise yüksekte olmanın değişik duygu olduğunu belirtirken, minerali olmasının köprüye ayrı güzellik kattığını söyledi. Köprüyü gezenlerden bir gurbetçi, Kanada'dan geldiğini belirterek, "Biz bu asma köprüyü Avrupa

televizyon kanallarında gördük. Ülkemizde böyle bir köprünün yapıldığını duyunca hemen Andırın'a geldik gerçekten muhteşem bir köprü olmuş. Biraz ürpersek de büyük bir heyecan içerisinde geçiyoruz. Yapanlardan Allah razı olsun, güzel bir hizmet" dedi.

'Buraya Turist Getirmeyi Düşünüyorum'

Köprüyü gezenlerden Suudi Arabistanlı tur rehberi ise İstanbul'dan ayrılıp, ülkesine dönmek isterken, televizyonda köprüyü gördüğünü belirterek, "İstanbul'daydım. Televizyonda minareli asma köprüyü görünce dayanamadım ve hemen Gaziantep'e oradan da Andırın'a geldim. Gerçekten müthiş bir güzellik. Ülkeme gittiğimde burayı anlatacağım ve buraya turist getirmeyi düşünüyorum" diye konuştu.

ORMANLARIMIZ

Kaza, bitki örtüsünün gerek kesafeti, gerekse çeşitliliği bakımından zengindir. İklim, yükselti, topografik ve adofik şartları ormanın teşekkülüne imkan vermektedir. 750m. yükseltiden başlayan orman 2000 metreye kadar devam eder. Ancak dağların en yüksek tepelerinde ormansız olan ve sarp kayalara rastlanır. Güney – kuzey istikametine gidildikçe yükselti ile beraber bitki örtüsünde de değişiklikler göze çarpar. Bitki formasyonu iklim ve yükseltiye tabi olarak şu seyri takip etmektedir.

Güneyde Ceyhan ırmağı kenarında 750 m.de kızıl çam ormanı başlar. Ve hemen kesifleşir. 850-900 m. yükseltilerde kızıl çam, meşe ve kara çam ile karışır. Meşe türlerinden daha ziyade pırnal meşesi görülür.1250 metrede Bostanlı köyü civarında kızıl ve kara çam sona erer. Yalnız meşe ağaçları bu cihette devam eder.

Yine aşağı Andırın'da yakın zamana kadar kesif bir meyve ormanı mevcuttu. Bu kısım aşırı derecede tahribat gördüğünden, meşe ormanı yerini Maki florasına bırakmıştır. Makiler arasında münferid veya gruplar halinde meşe ağaçlarına da rastlanır. Bu hal 400 metrelik yerden 750m. yükseltiye kadar devam eder. Bu kısma mahalli adı ile "Uluğan bükü" tabir edilir. Mevzubahis yerdeki ormanın sahası 1200 hektarı geçmez.

Güneyden kuzeye doğru 1000 m.'den 1500 m. yükseltiye kadar meşe ormanı (quercus ilex ve quercus coccifera ağaçları) muntazaman devam eder. Ağaçlar umumiyetle baltalık odun evsafındadır. Aynı yükseltide Güney-batıda Karadut dağında meşe, gürgenle ve az miktarda kayacık'la (Betula vericosa) karışır. Kayacık burada ormanın yüzde beşini teşkil edecek kadardır.

1500 m.de Sarımsak dağında ormanı meşe ağacı, kayın ağacı, gürgen ağacı ve göknar ağacı, teşkil eder. Fakat kayın ve Göknar ağaçlarının nisbeti azdır. Göknar ağacı, sarımsak dağı üzerinde yer yer saflaşır. Gövde itibari ile meşe ve Göknar çok düzgündür. Sarımsak dağının kuzey-batısında Tırlı te-

pesinin yükseltisi 1750 m.dir. Bu tepe de tamamen Göknar ağacı ile kaplıdır. Etekler kayalık olduğu için orman nisbeten seyrekleşir. Burası Andırın işletmesinin yolu olmayan en sarp ve kayalık bir tepesidir. Bu kısımda ormanlık saha 4580 hektardır.

Tırlı dağının doğusunda ufak bir aradan sonra Fındıklı dağı başlar. Fındıklı ormanı meşe, kayın ve kara çam ağaçlarından meydana gelmiştir. Burada yükselti 750 metredir. Karaçam yükseklerde saflaşır. Daha doğuda Ayı dağında ve köşürge dağında orman muntazamdır. Aynı zamanda sıktır. Burada da karaçam Göknar ve meşeye, sedir ve Ardiçta karışır.

Kuzey- doğuda Geben köyü dağlarında ve Kırksu deresi civarındaki ormanda karaçam saftır. Geben'in doğusunda yer yer, ardiçta karışır. Andırın işletmesinin en güzel ormanları Kırksu dağlarındadır. Ağaçlar düz gövdeli ve kesif bir manzara arz eder. Burada orman 1500 metreden 2000 metreye kadar devam eder.

Kuzeyde, Akçadağda saf sedir, çam ve Göknar ağaçlarının teşkil ettiği orman kesiftir. Ve ağaçları çok düzgün gövdelidir.

Andırın işletmesinin en kuzeyinde Çığışar dağları bulunur. Çığışar dağlarındaki ormana, işletme tarafından "Savrun Gözü Serisi" ismi verilmiştir. Burada ormanın balta girmemiş yerleri mevcuttur. Bu seride ormanlık saha 5070 hektardır.

Orman altı formasyonuna gelince, daha ziyade orman gülleri (Rhododentron flavum), eğrelti otu (Dryopteris filikmas), böğürtlen (Rubus froficosus) ve süpürge otu hakim vaziyettedir. Bu arada zayıflamayacak kadar çeşitli çiçek ve diğer otlarda bulunur. Bilhassa kekik (tymus) ve daha bir çok kokulu bitkiler temiz havaya ayrı bir rayiha vermektedir.

Yukarıda isimleri geçen bitkilerden başka, yer yer ceviz, kavak, çınar, sakızlık, kızılçık ve tesbih ağaçlarına da rastlanır. Bilhassa kızılçık kirazi ağacı bol miktarda mevcuttur.

ANDIRINDA ORMANCILIK

Andırın yüzölçümü olarak ormanlarla kaplı bir ilçedir. Orta torosların en önemli orman tür ve varlıkları Andırında yer alır. Andırın ormanları hakkında kısa bilgiler ormancılığımız hakkında fikir vermektedir. Aktarılan bilgiler ilçe orman verilerinden hazırlanmıştır.

Orman Varlığı

40682 Ha. İbrelili
(Çam, Gökmar, Sedir, Ardıç, Andız vb.)

40469 Ha. Yapraklı (Meşe, Maki alanı) olmak üzere 81151,3 Ha. Verimli orman 38570,3 ha verimimiz ve açıklık alan olmak üzere 119721,6 ha ormanlık alana sahiptir.

Orman Yatırımları

İşletme Müdürlüğümüzde her yıl ortalama

Yeni Yol : 8 - 10 km
Büyük Onarım : 10 -15 km
Üst Yapı : 8 -10 km
Sanat Yapısı : 10 -12 km yapılmaktadır.

Orman Üretimi

İşletme Müdürlüğümüzde her yıl ortalama 120.000 m³ – 130.000 m³ dikili damga programı bulunmaktadır.

-Ürün Çeşitleri
Tomruk : 65.000 m³
Maden direk : 7500 m³

Sanayi odunu : 7500m³
Lif yonga : 23,500 ster

Yakacak odun 25000 ster olarak gerçekleştirilmektedir.

İşletme Müdürlüğümüzde Kızılcım, Karaçam, Sedir-Gökmar, Meşe, Maki ve bunların oluşturduğu karışık ormanlar bulunmaktadır.

Ormanla İlgili Projeler

Orman köylülerimizin yararına yapılan gelir getirici tür ağaçlandırmaları (Ceviz,Zeytin) Arcılar yararına yapılan Bal ormanı projeleri. Gelir getirici tür ağaçlandırmaları Trüf mantarı projesi.

Orman Teşkilatları

Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı olarak ve bünyesinde Andırın, Akifiye, Kaleboynu ve Yeşilova olmak üzere 4 adet işletme şefliği ile teşkilatlanmıştır. Toplam 119.721,6 Hektar alanda faaliyetlerini yürütmektedir.

Defne Durumu

Yılda ortalama 600-1000 Ton defne sürgünü üretimi 5-10 ton defne meyvesi üretimi yapılmaktadır.

Tırlı Dağı Milli Park Olsun

Tırlı Dağının Milli park olması için Doğa Koruma ve Milli Parklar şube müdürlüğü ile ortak çalışmalar yapılarak kaynak değerlerinin yeterli olması durumunda milli park olabilmesi mümkündür. Andırın Orman İşletme Müdürlüğümüz tarafından Tırlı dağında uygulanmak istenen Dinlenme ve kamp alanı için DE-DE'DEN TORUNA KOTURİZ isimli proje hazırlanmış olup Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansına sunulmuştur.

Tabiat Koruma Alanı

İşletme Müdürlüğümüz sınırları içerisinde 1 adet Tabiatı koruma alanı bulunmaktadır.

KÖRÇOBAN Tabiatı Koruma alanı: 482,97 Ha

Mesire Yerleri

İşletme Müdürlüğümüzde 1 adet tescilli C tipi Mesire alan ve 1 adet tescil çalışmaları devam eden mesire

alanı bulunmaktadır. Andırın mesire yeri 5,9 ha alana sahip olup işletmesi 09.12.2013 tarihinde yapılan ihale ile 29 yıllığına andırın Belediyesine verilmiştir. Kurucaova C tipi mesire alanı 20,98 ha planlanmış olup tescil çalışmaları devam etmektedir.

Orman Depoları

İşletme Müdürlüğümüzde 2 adet Orman deposu bulunmaktadır. Andırın da bulunan Kurucaova Orman deposu 100 dönümlük alana kurulmuş olan depo 30000 m³ orman emvali kapasiteli yıllık ortalama 25000-30000 m³ civarında orman emvali girişi yapılmaktadır. Yeşilova da bulunan Tokmaklı Orman deposu yaklaşık 100 dönümlük araziye kurulmuş olan depo 20.000 m³ orman emvali kapasitedir.

Orman Yangınları

İşletme Müdürlüğümüz bünyesinde 2 adet yangına ilk müdahale ekip binası bulunmaktadır. Andırın Kurucaova Yangına ilk müdahale ekip binasında 2 arazöz 1 su tankı ve 10 kişi yangın personeli vardır. Yeşilova Tokmaklı yangın ilk müdahale ekip binasında 2 arazöz 1 ilk müdahale aracı 12 kişi yangın personeli bulunmamaktadır.

Son 5 Yılın Yangın Durumu

2013 yılı 4 adet yangın	4,2 HA
2014 yılında olmamıştır	
2015 yılı 4 adet yangın	0,6 HA
2016 yılı 10 adet yangın	2 HA
2017 yılı 7 adet yangın	4,7 HA
2018 yılı 5 adet yangın	55,8 HA

Beş yıllık yangın ortalaması 30 adet yangında 67,3 ha alan zarar görmüştür.

Orman Yolları

İşletme Müdürlüğümüzde 650 km orman yolu bulunmaktadır. Mevcut bu yollara ek her yıl ortalama 8-10 km yeni yol yapılmaktadır. Bu yolların bakım ve onarımları program dahilinde İşletme müdürlüğümüzce yapılmaktadır.

ÇUHADARLI KÖYÜ

GÖKÇEBEL YAYLASINDA KALANLAR

Çuhadarlı Köyü, Kahramanmaraş Andırın ilçesine bağlı yaklaşık 500 nüfusa sahip tarihi geçmiş eskilere dayanan önemli yerleşim merkezlerinden biridir. Köy, Kahramanmaraş yolu üzerinde ve Andırın'a 18 km uzaklıktadır. Burada yaşayanların çoğunluğunun soyadı Çuhadar'dır. Bunun nedeni, Çuhadar ailesinin köklü ve ülkemizin Trabzon, Erzurum, Erzincan, Sivas, Kahramanmaraş, Hatay, Kayseri, Konya, Kocaeli gibi illerine dağılan fakat aynı kökten gelen kişiler olmasıdır. Çuhadarlı'ya gelen Çuhadar'ların Kahramanmaraş'tan geldiği söylenmektedir.

Çuhadarlı; çeşit çeşit ağaç türü, kaleleri, yaylası, soğuk suları, farklı kuş türleri ile tam bir doğa harikası yerdir.

Ortaokulu bitirdikten sonra köyden ayrıldım; ama fırsat buldukça hem Sila-i Rahim yapmak hem de köyümüzü görmek için Çuhadarlı'ya gidiyorum. 2018 yaz aylarındaki köy ziyaretinde, Gökçebel Yaylasına gittim. Karşılaştığım ve gördüğüm manzara beni hem hüzünlendirdi hem de farklı düşüncelere itti. 1980'lerdeki Gökçebel Yaylası ile 2018 yılındaki Gökçebel Yaylasını sizlerle paylaşmak istedim. Hem gelecek nesillerin yayla hakkında bilgi edinmeleri hem de doğayı sahip çıkıp-çıkamadığımızı görmek açısından bu bilgilerin faydalı olacağını düşünüyorum.

1980'lerde Gökçebel Yaylası:

- **Meşe Ağacı:** Yaylanın ortasına yakın yerde dev bir meşe ağacı vardı. Bu ağaç yağmura, kara, kışa, soğuğa, sıcağa karşı çok dayanıklı idi. İnsanlar ve hayvanlar için bir ev, bir gölgelik idi. Artık bu dev meşe ağacı yoktur.

- **Armut Ağaçları:** Yaylanın tam ortasında, kuzeyinde, doğusunda birçok armut ağaçları vardı. Bu ağaçların armutlarını kurt, kuş, insan yemekle bitiremezdi. Artık armut ağaçları da yoktur.

- **Dut Ağaçları:** İki adet çok büyük dut ağacı vardı. Bu ağaçlara bazen dudun ana gövdesinden çıkmak yerine dalından ancak çıkılabiliyordu. İnsanlar ve kuşlar için vazgeçilmezdi. Ne yazık ki artık dut ağaçları da yoktur.

- **Ceviz Ağacı:** Kocaman bir ceviz ağacı vardı. Bu ağacı kim dikti bilmem; ama gençler, sincap ve diğer canlılar için çok güzel bir besin kaynağı idi. Artık ceviz ağacı da yoktur.

- **Erik Ağaçları:** Çeşit çeşit erik ağaçları vardı. Gelen geçen bu eriklerden yendi. Artık bir tane bile erik ağacı kalmamış.

- **Kızılçık Kiraz Ağaçları:** Şeker, kalp, böbrek, kemik hastalıkları gibi birçok hastalığa şifa olan, besin açısından zengin olan bu ağaçlardan onlarca vardı. Fakat artık bu ağaçlar da yoktur.

- **Toprak Havuz:** Zamanın şartlarına göre topraktan yapılmış kocaman bir havuz vardı. İnsanlar bu havuzu bahçelerini sulamak için kullanırdı. Üç farklı yerden buz gibi akan sular vardı. Bu sular ile havuz dolar ve bahçeler sulanırdı. Artık bu havuzun kalıntısı bile yoktur.

- **Ekim Alanları:** Gökçebel Yaylası her yönü ile insanı kucaklar, insanlara umut, aş verirdi. İnsanlar buğday, arpa, çavdar, yonca gibi ürünler ekerdi. Ayrıca nerede ise her evin bir bahçe alanı vardı. İnsanlar buraya soğan, sarımsak, domates, biber, patlıcan, fasulye, turp gibi sebzeler ekerdi. Gökçebel Yaylası insanı kucaklar, onlara ekmek, aş verirdi. 2018 yılına gelindiğinde yaylada, ottan, çöpten başka bir şey kalmadı.

- **Yörük Çadırları:** Gökçebel Yaylası yaz aylarında Yörüklerin konaklama yeri idi. Her yıl 6-7 Yörük aile gelir kıl çadırlarını kurar, yaklaşık 4 ay burada konaklardı. Gökçebel Yaylası her yıl ortalama üç-dört bin keçiye hayat verirdi. Hatta Yörükler köy bütçesine burada buldukları süre için maddi katkıda bulunurlardı. Artık ne yörükler, ne keçileri, ne köpekleri, ne de kıl çadırları var.

- **Alaüddevle Bozkurt Bey:** Köyümüzde padişahın mezarı olarak bilinen ve büyük saygı gösterilen Alaüddevle Bozkurt Beyin mezarı da Gökçebel Yaylasında'dır. Bu mezar da bakımsız durumdadır.

- **Çat Çat Çınar:** Yaylanın en önemli ağaçlarından biri olan çat çat çınar dev gövdesi, dalları, yaprakları ile yıllara meydan okurcasına, tüm görkemi ile hayatına devam ediyor. Umarım hep böyle kalır. (Çınar Ağacı fotoğrafı gelecek)

- **Andız Ağacı:** Bazen azıkların asıldığı bir askı,

bazen insanların gölgesinde yemek yediği, konduğu, sığındığı alan, bazen hayvanlara yiyecek, bazen de andız teşbihinin hammaddesi

olan Andız ağacı yaşamaya devam ediyor.

Yaylada kaybolan birçok eser, ağaç ve meyve var. Yaylanın eski halinden eser yok. Kaderine terk edilmiş bir hali var. İnsan şöyle düşünüyor; "büyüklerimiz bu ağaçları, meyveleri ne emeklerle yetiştirdi, insanlığa

faydalı oldu." Bizler neden bu mirasa sahip çıkmadık, çıkamıyoruz. Eski yaşamlar mı yoksa şimdi genelde dört duvar arasındaki yaşamlar mı daha iyi?

Acı bir gerçek var ki doğamız, topraklarımız, yeşil alanlarımız hızla kayboluyor. Sahip çıkmıyoruz, korumuyoruz, artırmıyoruz. Gelecek nesillerin sermayesinden tüketiyoruz. Gelecek nesillere ne diyeceğiz? Ağaçları kestik, ya da kesene tepki göstermeyerek mirasa sahip çıkamadık diyebilecek miyiz?

Sözün özü, kültürümüze, doğamıza ve geçmişimize bir taraftan sahip çıkıp korurken diğer taraftan yeni ağaçlar dikmeli, toprağı işlemeli en önemlisi de üretmeliyiz.

Her şeye rağmen Gökçebel Yaylası hala çok güzel.

ANDIRIN YAYLALARI - I

Andırın, İdari yönden her ne kadar Kahramanmaraş Vilayetine bağlı bir ilçe olarak bütün resmi iş ve işlemlerini yürütürken, diğer yandan “sosyal, ekonomik ve kültürel olarak hep Adana Vilayetine izlerini taşımıştır. Bu belki suyun akışı yönünde, belki yolların inişi yönünde, belki kuzeyden esen rüzgarın güneye doğru esişi yönünde, belki Çukurova topraklarının cömertliğine ve verimliliğine kapılarak, belki de güneyin, Çukurova'nın insanının sıcak kanlılığına meyledişi yüzünde kuzeyden güneye doğru insanımızın kopup gelişinden, çalışkanlığı ve dürüstlüğü'nün kabul görülüşünden, insanlarımıza nasıl Çukurova ve Çukurovalılar kucak açmışlarsa, Andırın insanı da kendisine gösterilen bu kabulü cevapsız bırakmamıştır. Çukurova'nın sığağından bir nebze olsun kurtulup ferahlamak isteyen Çukurovalıların, bazen kendilerinin, bazen hayvanlarının beslenmesi ve hayvanlarından daha kaliteli ürün alabilmeleri için, bazen sağlık amaçlı Andırın ve çevresinin temiz havasından teneffüs etmek, çeşit çeşit orman ağaçlarının çevreye yaydığı oksijeni doya doya ciğerlerine çekmek için, billur gibi soğuk şırl şırl akan berrak sularından kana kana içmek için, Andırın yaylalarında yetişen doğal bitki örtüsünden/çeşitlerinden ve doğal hayvan ürünlerinden tatmak için yada bu ürünleri kendileri üretip ekonomik değerler edinmek ve hayatlarını idame ettirmek için, bazen de kültürel ve turizm amaçlı her bir köşesine dağılmış tarihi yerleri gezip görmek için Andırın'a gelmek isteyen, yaylaya çıkmak isteyen Çukurovalılara kucak açan Andırın ve Andırınlılar adı Çukurova insanının diline “Yayla” olarak, “Yayla İnsanı” olarak yerleşir. “Yaylaya gidiyorum-yayladan geliyorum” şeklinde...

Andırın yayla dedik... Çukurova ve Çukurovalılar dedik... Böyle başladık yazımıza. Bir nebze de olsa hatırlanıp anılması, işte memleket diye varılması, memleketimizin yaylalarında yaylanması(yaylamak) ve bu güzelliklerin farkına varılması için kaleme aldık bu yazıyı. Yazımızın nereye geleceğini, neye temas edeceğini, Andırın'ın, kuzeyden güneye doğru uzanan bir dikdörtgen şeklindeki 1178 kilometrekarelik alanı kaplayan dağınık arazinin bulunduğu konum içerisinde

barındırdığı yaylaları, o yaylalara ulaşımı sağlayan yolları ve o yollar boyunca konup-göçen Ellerin/Aşiretlerin/ Ağaların/Beylerin/ Avşarların/ Aydınlıların/ Yörüklerin izinden, yollarının tozundan hareket ederek, onları kendimize kılavuz kabul edip onların göç yollarını takip ederek yollar, beller ve geçitlerden aşarak çıkacağız yaylamız Andırın'a ve Andırın yaylalarına...

Bu yayla yolculuğumuzda zaman zaman yaylada yaşanan, halen unutulmayıp anlatılan yaşantılardan kesitler sunacağız. Zaman zaman yaylanın merkezinden toplayıp biriktirdiğim anılarla ve kendi şiirlerimle, Osmaniye Kırmacı Köyü Avşar Beyi Hacı Avşar üstadımızdan tamda yaylanın gözünde yayla için yazdığı şiirlerle de süslemeye çalışacağız. Yine Kadırlı köylerinden tanıdığım pek çok kıymetli yaylacılardan temin ettiğim anıları, Ceyhan Çanlı Köyü sakinlerinden Keneci Mustafa'nın oğlu Mahmut(Karagöz), İmran Köyünden İbrahim Çetin(-Bıyık) ve Veli Çetin'den yaşanmış yayla anılarını paylaşacağız...

Biz bu yayla yolunda ilerlerken kalbimde, gönlümde ve gözümün önünde hep Cenupta Türkmen Oymakları ve at sırtında bu oymakları dolaşıp kitaplaştıran Ali Rıza Yalman olacaktır. Merhumu rahmetle anıyorum.

Bir de Andırın için çırpınan, neler yapabiliriz diye kafa yoran, memleket sevdasına gönül veren “Andırın Gelişim Platformu” hizmetkarları olacaktır gönlümde... Onları da saygıyla anıyorum, başarılar diliyorum.

ÇOCUKLUKTA KALAN YAYLALAR

“ Kış bitip de bahar ayı erince

Dizilir yollara göçümüz bizim

Dolanıp da yaylalara varınca

Koşturur kuzumuz, koçumuz bizim ”

Ülkemizin ve toplumumuzun geçmiş yüzyıllardan gelen gelenekleşmiş bir yayla kültürü vardır. Eski zamanlara göre büyük ölçüde azalmış, birazda şekil değiştirmiş olsa da yayla geleneğimiz devam etmektedir. Geçmiş zamanlarda ki yaylacılık adeti daha çok sosyal yaşantının doğal bir seyri olarak gerçekleşmekte idi. Anadolu’da yaşayan insanların temel uğraşları ve işleri hayvancılık üzerine kuruluydu. Özellikle köy ve kasaba toplumlari hayvanlarını otlatmak üzere yaylalara çıkarırlardı. Çünkü yayla niteliği taşıyan yüksek kesimlerde hayvanların yayılacakları alanlar daha bol olarak bulunuyordu. Yaylacılık adetleri ülkemizin tüm bölgelerinde böyle idi.

Andırın ilçemiz yayla hayatı bakımından çok kıymetli ve zengin imkanlara sahip bir bölgedir. Özellikle ilçemizin kuzey köyleri ve çevreleri baştanbaşa yayla özelliği taşımaktadır.

Hangi birini sayalım... İlçe merkezi başta olmak üzere; Kesik, Altınboğa, Akifiye, Çokak, Çiğşar...! Bu yanda Azgıt, Bostandere, Halbur, Kaleboynu, Geben, Sisne, Bunduk, Mer-yemçil, Elmadağı... vs. daha onlarca sayabileceğimiz yaylalıklarla doludur.

Ben Emirler köyünde doğdum. Lise öğrenimimi tamamladığım yıllara kadar yaylalara gö-çerdik. Yayla yaşamına dair unutulmaz nice anılarımız oldu. Bizim köyün yaylaları yerel isimleri ile söylersek başta Halbur yaylası, Elmadağ Yaylası, en çok konup göçtüğümüz yerlerdi. El-madağı bölümünde ayrıca birçok yayla muhiti mevcut idi. Mesela Tapsız, Eynelli, Kırcahan, Aykıruluk, Kaladaş bunlardan bazıları.

Bu yaylalıklarda bizim köylülere ait irili ufaklı tarlalar da vardı. Bu tarlalara en çok buğday olmak üzere, bazen de mısır, darı, nohut, mercimek gibi tahıllar ekilirdi. Bu yaylaların köye mesafesi yaklaşık 8-10 km uzaklıkta idi. Yaylalara çıkmakta bir yandan hayvanların daha uygun yerlerde otlatılması amaçlanırken, bir yandan da bu tarlalara ekilen tahılların hasat edilmesi sağlanmış olurdu.

Her evin bir çift öküzü, birkaç ineği ve en çok da karakeçileri ile koyunları olurdu. Tavuksuz ev olmazdı. Yaylalara çıkılırken bu hayvanlar da birlikte götürülürdü. Yollarda tavuklar gıgıklar, keçiler oğlaklar meleşir, inekler buzağılar möö diye bağırırlardı. Yorgan yatak, kap kacak gibi yaşamsal malzemeler semerli atlara, eşeklere ve katırlara yüklenilerek götürülürdü. Böyle bir kafiye ile yaylalara yol alınırdu.

Kıştan çıkılıp baharın gelişiyle yaylaya göçme hazırlıkları başlardı. Yapılan ilk hazırlık partal yıkama işiydi. Evlerde kış boyu yakılan odun ateşinin isi pasıyla kirlenmiş ev eşyaları köyün

kıyısından akan arpa deresi suyunda yıkanırđı. At, eşek köylülerin taşıma aracıydı. Bu hayvanlara yüklenen ev eşyaları derenin kıyısına indirilir, taze bahar sularıyla tertemiz yıkanır, tokaçlanır ve kurumak üzere oraya asılırdı. Gün boyu kurumaya bırakılan bu eşyalar akşamüzeri veya ertesi gün toplanarak tekrar eve getirilirdi.

Yaylalıkta keçi kılından dokunmuş kıl çadırlarımız yahut da üzeri ağaç dallarıyla örtölen Haymalarımız olurdu. Kap kacak vs. eşyalar bunların içinde muhafaza edilirdi. Elbet gece de bu çadırların ve Haymaların altında yatılırdı.

Ayrıca, ağaç dallarının arasına Takalar kurulurdu. Taka nedir? Taka, ağaç dalları arasına yapılan çardaklara denirdi. Çam, Sedir ve Mezla ağaçlarının 5-6 m yükseklikteki dalları üzerine kurulmuş çardaklar... Gençler daha çok bu Takalarda yatmayı tercih ederlerdi. Takalarda yatmak çok zevkli olurdu.

Hayvanlar ise geceyi bu çadırların yahut haymaların aralarında geçirirlerdi. Hayvanlar ve sahipleri adeta birlikte uyurlardı. Geceleri geviş getiren keçilerin ve ineklerin nefesi duyulurdu. Bazı geceler kurtlar yahut ayılar sürüye yaklaşır, hayvanları kapmaya çalışırlardı. O esnada köpekler müthiş bir havlamayla saldırıya geçerler, hayvanlar büyük bir can havliyle ve gürültüyle bir o yana bir bu yana kaçışırldı. Tabii ki saldırgan kurtlara karşı tüfekler patlardı ve gece müthiş bir karmaşa yaşanırđı.

Davar sürüsü sabaha karşı çadırlardan birkaç km öteye yaylıma götürölür, kuşluk vakti olunca geri getirilirdi. Dönüşleri, boğazlarında asılı çan seslerinden belli olurdu. Kadınlar büyük bakım bakraçlarla sürüyü sağmaya başlarlar, sağım işinden sonra ayrı bir ağılda tutulan oğlaklar ve kuzular serbest bırakılır annelerinden süt emmek üzere koştururlardı. Sağılan sütler büyük kazanlara doldurulur, pişirildikten sonra peynir ve yoğurt yapılırdı.

Hiç kimse bu yaşam tarzından hoşnutsuz değildi. Yenilen içilen besin maddeleri sınırlıydı, ama insanlar oldukça sağlıklı ve mutluydular.

Yayla günleri böyle gelip geçerken bir yandan da tarlalardaki ekinler biçilir, desteler çekilir harman yerine yığın yapılırdı. Daha sonra bu ekin sapları harman yerine saçılarak üzerinde günlerce gem sürölür, sap yumuşatılırdı. Yumuşatılmış olan ekin sapları saman haline gelince Dirgen ve Yabalarla orta yere toplanarak, savurmak için garbi yelinin esmesi beklenirdi. Garbi yeli güneyden esen rüzgara denirdi. İnsana dokunmaz, hatta insan vücudunu rahatlatır ve ferahlatırdı.

Savrulan harman yığını samanı bir yana buğdayı bir yana ayırılır, böylece harman hasat edilmiş olurdu. Sonrasında ise buğdaylar kıl çuvallara doldurularak semerli atlara, eşek ve katırlara yüklenerek evlere taşınırdı. Saman ise Harar denilen daha büyük çuvallara doldurulup basılarak evlere taşınır, samanlıklara dökölürdü. Böylece hem hayvanların hem de insanların kış yiyeceği hazırlanmış olurdu.

Bu esnada yaz mevsiminin de sonuna gelinir ve tekrar köye göçme hazırlıkları başlardı.

TARİHTE ANDIRIN

ANDIRIN ADI

Bir aşiretten muhteşem bir imparatorluk çıkaran, gittiği ve ulaşabildiği her yere hürriyet adalet ve bağımsızlık fikirleri götürerek oraları imar eden Osmanlı İmparatorluğunun 9.Padişahı Yavuz Sultan Selim'in 23 Ağustos 1514 de Çaldıran Ovasında Şah İsmail'i yenilgiye uğrattı. Geri dönüşü sırasında İran Seferine çağırılmış olmasına rağmen gelmeyen ve ayrıca Osmanlı İmparatorluğu'na karşı tavır alan Dulkadir (Zülkadir) Beyi Alaüddeve üzerine yürüdü. Yürüdüğü ve Andırın'ın eşrafının gençlerini işaret ederek bunlar arasında Mektebi-Enderun'a talebe alınsın şeklinde mahiyetindeki zevata emir verdiği, Mektebi-i Enderun (Saray Üniversitesi)'a öğrenci olarak gidenlerin izine gelişlerinde kendilerine "Enderun'lu" denilmiştir. Bunların memleketlerine de ENDERUN denildiği Enderun kelimesinin halk dilinde söylene söylene ANDIRIN ve daha sonraları da ANDIRIN şekline büründüğü ve ilçenin bu günkü adının geldiği rivayet edilmektedir.

Ancak Yavuz Sultan Selim, Çaldıran seferinden dönerken Dulkadir meselesini ele almış olmasına rağmen bizzat kendisi gelmeyip Çaldıran seferine katılan Şahsuvaroğlu Ali Bey'e Kayseri sancağını vermiş ve komutanlarından Hadım Sinan Paşayı Şahsuvaroğlu Ali Bey rehberliğinde Dulkadir Beyi Alaüddeve üzerine göndermiştir. Andırına kadar gelen ve Mektebi Enderun'a öğrenci alınmasını emir veren kişinin Hadım Sinan Paşa olması muhtemeldir.

Bir başka rivayet de Rumi 1311 miladi 1895 yılında Zeytinli Ermenilerin Andırını basmaları sonucu Andırına gelen Fırka-ı İslahat'ın (ayaklanmaları bastıran, kargaşaları önleyen İslah tümeni) karargâh kurduğu, bu gün "Kışla Bahçesi" olarak anılan ve bilinen yerin güney batısında bulunan ve halen "Enişdibi" diye adlandırılan mıntıkaya askerlerin en derin dedikleri ve enderin kelimesinin halk dilinde söylene söylene zamanla ANDIRIN dönüştüğüdür.

ANDIRIN'IN İDARİ TARİHÇESİ

Anadolu Selçuklu Devletinin Moğol İstilasına dayanmayıp çöküşü sırasında Anadolu da bir takım beylikler kurulmuştur. Bu beyliklerden biri de Maraş ve çevresinde kurulan Dulkadir Beyliğidir. İki yüz yıl kadar Dulkadir Beyliği sınırları içerisinde kalan Andırın; 1515 de Yavuz Sultan Selim zamanında Dulkadir Beyliğinin Osmanlı İmparatorluğuna bağlanmasıyla birlikte Osmanlı ülkesine katılmıştır. 1866 yılında Padişah Sultan Abdülaziz devrinde Maraş, Halep vilayetine bağlanınca Andırın da Halep'e bağlı kalmıştır.

1855 yılına kadar şimdiki ilçe kaymakamlığına denk olan Müsellim tarafından idare edilmiştir.1855 yılında ilçe merkezi "Aşağı Andırın" diye bilinen kesim köyüne nakledilmiştir. Ancak 1863 yılında ilçe merkezi yeniden Andırına nakledilmiştir. 1908 de 11. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte yapılan vilayet teşkilatı ile Maraş, Halep'ten ayrılmıştır. Bununla ilgili olarak hükümetçe görülen lüzum üzerine 1908 yılı mart ayı içerisinde Andırın ilçe

teşkilatı, Göksun'a kaldırılmış ve Göksun'daki nahiye teşkilatı Andırına nakledilmek suretiyle Andırın Maraş ili Göksun ilçesinin bir nahiyesi haline getirilmiştir.

1928 yılında Milli Mücadeledeki hizmetine karşılık ilçe merkezi yeniden Andırına taşınmıştır. Bu tarihten sonra idari bir değişikliğe uğramamıştır.

BUGÜNKÜ ANDIRIN

11.780 km'lik bir alan üzerine kurulmuş bulunan Andırın, kuzeyde Göksun ve Saimbeyli, batıda Feke, güneybatıda Kadırlı, güneyde Bahçe ve Osmaniye, güneydoğuda Türkoğlu ilçeleri ile komşudur. 1980 genel nüfus sayımı sonuçlarına göre 40 bin kişinin yaşadığı (5.940'ı ilçe merkezinde) Andırın'ın Yeni, Pınarbaşı ve Tufanpaşa olmak üzere üç mahallesi, bir Bucak merkezi (Çokak) ve 52 köyü mevcuttur.

Güzel yurdumuzun tümüne yakın bir bölümünde olduğu gibi, Andırında da; Anadolu'nun Türkleştirilmesinden önceki devirlere ait kalıntılar bulunmaktadır. Bizanslılar zamanından kalma çok sayıda kale mevcuttur. Bugün Adana-Kahramanmaraş sınırının bir bölümünü oluşturan Ceyhan Irmağı-Keşiş Suyu kavşağından başlamak üzere güney-kuzey yönünde sırasıyla Kumkale-Anacık Kalesi-Haştıran Kalesi-Akkale-Azgit Kalesi-Kaleboynu Kalesi-Kayıranlı Kaleleri-Geben Kalesi Bizanslılardan kalma tarihi kalelerdir. Bu kalelerin Karakol görevi yaptığı sanılmaktadır.

Andırın-Göksun sınırında Fındıklı koyak denilen mevkide "Kızıl Manastır" adıyla bilinen bir kilise harabesi vardır. Ayrıca andırının güneyinde Andırın-Kahramanmaraş-Kadırlı karayolu kavşağında bir "Gözetleme Kulesi" bulunmaktadır.

TARİHTE ERMENİLER

1839 Tanzimat ve 1856 İslahat Fermanlarıyla I.Abdülmecid'in ekaliyet (azınlık)lere ve yabancı teb'a uyruklara tanıdığı haklardan yararlanan ve bunu bir fırsat bilen Türkiye'deki Ermeniler, emperyalist devletlerin de teşvik ve yardımlarıyla Osmanlı İmparatorluğundan ayrılarak bir Ermenistan Devleti kurmak hevesine kapılarak amaçlarına ulaşabilmek için Taşnak ve Hınçak partilerini kurmuşlardır. Bu partilerin yoğun çalışmaları sonucunda çıkardıkları önemli isyanlardan biri de Maraş'ın Zeytin (Süleymanlı) kasabasında olmuştur. I.Dünya Savaşı sırasında Doğu Anadolu'dan Maraş'a sürgün edilen Ermeniler, bu çevrede yerleşmişlerdir.

Bu dönemde Andırında çok sayıda Ermeni köyü olduğu bilinmektedir. Geben, Sisne, Kaleboynu, Bunduk, Mitel, Tirtatlı eski Ermeni köyleridir.

Bu dönemde yukarıda sözü edilen Zeytin (Süleymanlı) Ermenileri, Andırın'ın başına bela olmuştur. 1895 yılında Zeytinli Ermeniler, kendi bölgelerinde isyan çıkardıktan başka, Fırız ve Yenicekale kasabalarında da isyanlar çıkarmışlar, Çukurhisar ve Geben (Andırın'ın)ı basmışlardır. Baskın sırasında yakaladıkları Türk erkekleri toplayıp bağlamışlar, kadınlara işkence etmişler ve daha sonra ele geçirdikleri bütün Türkler köylülerini imha etmişlerdir.

Geben olayından takiben Sürenoğlu olarak bilinen Ermeni Beyi, Nazarı komutasındaki Ermenileri Andırına göndermiştir. Durumu haber alan Andırınlılar, Haruniye ve Tecirli tarafından barut ve silah temin ederek Kurucaova mevkiinde Ermenileri pusuya düşürmeyi planlayıp, mevzilenmişlerdir. Ancak ileri gelenlerin "Ermeniler iyice yaklaşmadan ateş etmeyin" direktifine rağmen, aralarından birinin-heyecandan olsa gerek-Ermeniler iyice yaklaşmadan ateş etmesi ile birlikte Ermeniler Avcı hattına dağılıyorlar ve Andırınlıların yaptığı plan suya düşmüş oluyor.

Avcı hattında dağılan Ermeniler, yakaladıkları Andırınlıları öldürüyorlar. Ele geçmeyenler Tırl Dağı'na çekiliyor. Türklerin yüzyıllardır müsamahakâr yönetiminden azami ölçüde yararlanmış olan Ermeniler bütün nankörlüğü, zalimliği ve gaddarlığı ile ele geçirdikleri Andırınlı Türkleri kesip öldürüyorlar ve Andırına girerek ilçeyi ateşe veriyorlar.

Bunun üzerine çaresiz kalan ve Andırının çevresinde bulunan tepeliklere ve özellikle Tırl Dağı'na çekilen Andırınlılar, Adana bölgesinden yardım talep etmişlerdir. Ermenilerle yapılan ilk görüşmeler esnasında Andırın Karakol Komutanı şehit düşmüştür. Mezarı bugünkü Or-Köy binasının yanındadır.

Andırınlıların yardım isteği üzerine Tırl Dağı'na gelen Fırka-ı İslahat (isyanları bastıran tümen), Ermenilerin hunharca davranışlarını ve Ermeni Mezalimini durdurmuştur.

Fırka-ı İslahatın karargâh kurduğu yer bugün "Kışla Bahçesi" diye anılmakta olup, üzerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Andırın Halk Kütüphanesi bulunmaktadır. Kışla Bahçesinin adı buradan gelmektedir.

1914 yılında Talat Paşa'nın emriyle Suriye'nin Derizor Kasabasına sürgün edilen Ermeniler, Türk Milletinin elini-kolunu bağlayan, geleceğini karanlığın içine atan ve adeta Türk Milletinin varlığını yok etmek isteyen maddeleri içeren 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından sonra, Fransızların işgal hareketiyle Maraş'a kadar Fransızlarla birlikte gelmişlerdir. Fransızların giremediği Andırına Ermeniler girmişlerdir. Olağanüstü durumdan yararlanarak Andırınlılara hükmetmek istemişlerse de, barınamamışlardır.

MİLLİ MÜCADELE YILLARINDA ANDIRIN

Dünyanın dört bucağında bayrağımızı şan ve şerefle dalgalandırmış Orta Asya boylarından Avrupa'ya, Afrika'ya medeniyeti götürmüş. Sarı ırmaktan Tuna'ya, Nil'den Voga'ya kadar at oynatmış olan Osmanlı İmparatorluğu 1.Dünya Savaşı sonunda yedi ayrı cepheye savaş vermiş, dinler, dilleri, tenleri, ırkları, ayrı ayrı milyonlarca düşmanla mücadele etmiş mutlak bir yenilgiye de uğramamışken emperyalist karanlık emelleri sonucu çökmüştür.

Fakat büyük Türk Milleti o efsaneleşmiş kahramanlıkları ile bu yıkıntıdan yepyeni tam bağımsız bir devlet kurmasını bilmiştir. Kurtuluş Savaşında Kilikya (Çukurova) doğu bölgesi savaşının merkezini teşkil eden Andırın'ın hizmetleri büyüktür.

12 Eylül 1919 tarihleri arasında yapılan, bu günkü tam bağımsız, yeni bir Türk Devleti olan TÜRKİYE CUMHURİYETİ'nin nüvesini teşkil eden, "Heyet-i Temsiliye"nin seçildi. Seçildiği tarihi Sivas kongresinden sonra "Çukurova Doğu Bölgesi Kuva-i Milliye Teşkilatı"ni kurması için bizzat Mustafa Kemal tarafından görevlendirilen Osman tufan paşa, 1920 Ocak ayı başında Meryemçil Beli'ni aşarak Andırın Nahiyesine gelmiştir.

OSMAN TUFAN PAŞA'NIN ANDIRINA GELİŞİ

Arkadaşları ile birlikte Develi'den Göksun'a gelen Osman Tufan Paşa, hüviyetini ve gideceği yeri gizleyerek Göksun Kaymakamına Maraş'a gideceğini söylemiştir. Andırına giderken yolda ve orada Ermeniler tarafından yakalanma tehlikesi yanında Andırına gitmek için Torosları, Meryemçil Beli'nden aşmamak tehlikesi de vardır. Zira Meryemçil Beli o zamanlar altı ay kapalı kalır, geçilmezmiş. Osman Tufan Paşa hatıratında; "Meryemçil Beli'ni geçmenin imkânsızlığı karşısında yolumuz Göksun da tıkanmıştı. Ancak geri gitmek benim için daha çok zor ve imkânsızdı. Yoldaşlarımla istişare yaptık gidilemez dediler hayvanlarını (atlarını) feda edemeyeceklerini yegâne mallarının atları olduğunu ve daha fazla fedakârlık yapamayacaklarını söylediler. Kurtoğlu Hulusi benimle hem fikir idi hayvanla nereye kadar gitmemiz mümkün ise, oraya kadar gideriz sonra hayvanları feda eder orada bırakır gideriz. Beli aşamazsak kötü talihimize, aşarsak hayırlı talihimize teslim oluruz, vazifemiz ileri gitmektir. Bizi kimse geri döndüremez diye kararımı katıyetle bildirdik. Cadaloz İsmail adındaki arkadaşımız gece biz uyurken hayvanını almış geri kaçmış, bu durum diğerlerinin ümitlerini kırdı. Cadaloz İsmail'i geriye yazar, idam ettiririm diye blöf yaptım.

O sıralarda andırından bir muallim geldiğini işittim. Andırınlı muallim Hasan Efendi on kadar arkadaşı ile tuz ve silah almaya gelmiş. Hasan Efendiye tuzu anladık ama silahı ne yapacaksınız dedim. Andırın köylerinin Fransız ve Ermeni, tehlikesi altında olduğunu haçin (Saimbeyli)ye ve zeytin (Süleymanlı) Ermenilerinin eski senelerde katliamına uğradıklarını tekrarından korktuklarını söyledi. Bize refakat etmelerini rica ettim.

İlk geceyi dağ eteklerinde bir köyde geçirdik. Oradan Bel'i aşarak Gebene inecektik. Gecelediğimiz köyden otuzar kuruş ücretle yirmi genç kiraladık. Biz düşersek kar altında kalırsak ip, balta, kazma gibi malzemelerle bizi kurtaracaklardı. Karlı dağa merdiven gibi basamaklı bir yoldan çıktık. Kılavuzlarımız basacağıımız yerleri gösteriyorlardı. İyice yükseldikten sonra "Eşek Meydanı" denilen bir yere çıktık. Burası kardan dalgali bir denize benziyordu. İlk adımda yukarı kadar gömüldük. Kılavuzlarımız bizi omuzlayarak yol açarak meşhur ardıç ağacına kadar getirdiler, sonra kendileri çekip geri gittiler. Biz yorgunduk halsiz kalmıştık. Geben köyüne gece varabildik, en büyük başarıyı azimle bu yolculukta kazandığımı, Hareketi Milliye'ye bu yoldan geçmek suretiyle başlamaya Muaffak oldum, demektir.

Halen Andırın ilçesinin bir kasabası olan Geben iki yamaç üzerinde kurulmuştur. Kurtuluş savaşında bu iki yamacın birinde Türk, diğerinde Ermeni mahallesi bulunmaktaydı. Tufan Paşa'nın arkadaşları ile ellerinde kazma-kürek ve silahla köye girişleri eski günlerde birkaç kere katliama uğramış bulunan Gebenlileri sevindirmiştir. Arkadan daha büyük kuvvetlerin gele-

ceğini sanmışlardır. Ansızın açılmaz bir dağdan gelişin müstesna bir maksat olacağını düşünen Ermeniler, ümitsizliğe düşmüşler ve Türklerde kurtuluş ümidi uyanmıştır.

Gebende Şakir Bozdoğan ile tanışan Osman Tufan onu Geben ve civarı köylerini korumak üzere Andırın Şimal Mıntika Kumandanı tayin etmiştir. Geben ve civarı köylüleri kuvvetli dağ iklimine alışmış, eli silah tutan insanlar olmasına rağmen çok defa Haçin ve Zeytin Ermeniler tarafından katledilmiş olduklarından ürkek görünmüşlerdir.

Ayrıca kendilerini toplayıcı bir baş olmaması nedeniyle kendi kuvvetlerine güvenememişlerdir. Şakir Bozdoğan'ın Andırın Şimal Mıntika Kumandanlığına atanması Geben ve civarı köylülerin teşkilatlanıp silahlanmaları ve düşmanlarını ve düşman hücumundan korunabilme güç ve kuvvetinin teessüsünü sağlamıştır. Osman Tufan Paşa Geben ve çevresinde Milis Teşkilatını kurduktan sonra Andırına gelmiştir, sonra Andırında kendisini "Hafız Efendi" adıyla tanıtmıştır. Gizlice yazdığı beyannameleri Tufan imzası ile ve Düldül dağlarından kaydıyla Kadirli, Kozan, Osmaniye ve Ceyhan'a herhangi bir yolcu ile aktarmıştır ve Andırınlının aracılığından da yararlanarak geliyormuş şeklinde Milli Mefkûreyi destekleyici propagandalar yapmıştır. Andırınlılar kendisini Hafız Efendi olarak tanıdıklarından işittiklerine inanıp ümitlenmişlerdir. Osman Tufan Paşa Maraş Muharebelerinden gelen haberlerle düşman aleyhine Andırınlının fikirlerini ve heyecanlarını uyandırmıştır. Ancak silah temininde büyük güçlükler çekilmiştir. Kadirli, Osmaniye ve Ceyhan'ın Fransız işgali altında olması silahlanmayı ve teşkilatlanmayı zorlaştırmıştır. Her an bir Fransız baskını beklendiğinden Andırınlılar öküzlerini satarak silah almışlardır. Bu durumu Hafız Efendi silah almak için öküzleri satmak sevaptır propagandası ile gerçekleştirmiştir. Öküz parasını gören düşman içindeki Çerkezler Fransız askerlerine aldıkları silah ve cephaneleri daha pahalıya Andırınlılara satmışlardır. Bu şekilde silahlanan Andırınlı köylülerin gönüllüleri ve beceriklileri Maraş'a yardıma gönderilmiştir. Andırınlı gönüllüler Maraş'a yardım eden Fransızlara engel olmak üzere Haruniye civarında tren yollarını ve köprüleri tahrip etmişler ve andırın merkezinden uzakta olan bu küçük çete hareketi Fransızlar şaşırtmıştır.

ANDIRIN KUVAYİ MİLLİYE TEŞKİLATI

Bütün bu gelişmelerden sonra Osman Tufan Paşa Hafız Efendi olarak Milli Mefkûreyi vatanın kurtarılacağını Türk Jandarmasının masum olduğunu ordunun geldiğinde iltihak edeceklerini hainlerden bazılarının isimlerini veya gizlice milis kuvvetlerine katılmalarını beyannamelerle açıklanan durumların doğru olduğunu belirtirken bir taraftan da küçük çetelerle trenleri postaları ve yolları tehdit ettirmiştir. Andırın üç bölgeye ayrılarak her birine bir komutan tayin edilmiştir. Her köyden askerliğini yapmış olanlarla silahlı olanlar toplanarak manga takım ve bölük teşkilatı kurulmuş eski onbaşı ve çavuşlar bunların başlarına geçirilmiştir. Andırın'ın güney ve doğu bölgelerinde birkaç bölük teşkil edilerek talime başlanmıştır.

İlaşe ihtiyacı herkesin malından %3 oranında alınan erzaklarla giderilmiş herkes makbuz karşılığında seve

seve erzak getirmiştir. Bu arada ambar memuru mevzuatı memuru gibi gerekli teşkilatlanma yapılarak Müdafaa-i Hukuk heyetine bağlanmıştır.

ANDIRININ MİLLİ MÜCADELEDEKİ ROLÜ

Andırın Kilikya (Çukurova) Kurtuluş savaşının merkezini teşkil etmiştir. Fransızlar Andırını fiilen işgal edememişler. Andırınlılardan adeta korunmak lüzumunu gördüklerinden doğu ve güney taraflarına karakollar tesis etmişlerdir. Andırın kuzeyden güneye uzanan engebeli ve ormanlık geniş arazisi ile Kadirli ve Maraş arasında Fransız işgal bölgesine bir kama gibi girmiştir.

Kilikya şark mıntikası Kuvayi Milliye Teşkilatı burada kurulmuştur. Büyük Atatürk'ün savaştan gönderdiği kahraman Osman Tufanı sinesine basan ve sofrasında besleyen onun emirlerine hürmet ve itaat eden bütün Andırınlıları bugün Çukurova halkı hürmet ve minnetle anmaktadır.

Kahraman, dindar, vatanperver, faziletli insanlar olan Andırınlılar, düşmandan gelecek her türlü fenalıklardan korkmayarak çekinmeyerek zulüm ve işkencelere dayanmışlardır.

İşgal altında bulunan Kozan, Kadirli, Osmaniye, Ceyhan'daki ırktaşlarını ve dindaşlarını kurtarmak için kendi bölgelerini, evlerini, bütün maddi güçlerini Kuvayi Milliye Teşkilatı kurmak için bütün kuvvet ve kudretlerini harcıyarak tam anlamıyla yerine getirmişlerdir.

Fransızların Haruniye de bir Türk mahallesini yakmaları üzerine Andırınlılar, Osman Tufan'ın emriyle Haruniyeye yardıma gitmişlerdir. Hacı Bey Zulfikaroğlu kumandasında gönderilen Andırınlılar, Haruniyeyi muhasara edecek zaman, Osmaniye'den gelen Fransız kıtası karşısında muhasaradan vazgeçmişlerdir. Bu arada Fransızlar, üzerinden uçaklar uçurarak tehditte bulunmuşlardır. Bunun üzerine Kozan'a gitmekten vazgeçen Osman Tufan, mahiyetindeki Andırınlı çetelerle Haruniyeye gitmiştir. Andırınlılar çok tekin saldırılar yapmışlar. Birçok fedai bomba atmak için mazgallara kadar sokulmuştur. Hatta düşmanı tüfek namlusunu tutanlar bile olmuştur. Ancak ellerinde Kilikya Kuvayi Milliye Umumi Kumandanı Kemal Doğan'ın emriyle Kozan'a hareket edilmek üzere Andırına dönmüşlerdir.

Kozan'a gitmek için Kadirli'nin düşmandan arındırılması gerekmekteydi. Şakir Bozdoğa'nın komuta ettiği Kuzey Andırın kuvvetleri, karakollar sınırını aşarak, çokak nahiyesi üzerinden kuzeyden güneye doğru kuşatıcı bir hareketle ilerlemiş, geriye kalan Andırın kuvvetleri de merkezden doğruca Kadirli'ye yüklenmiştir. Fransızlar, cepheden andırın kuvvetlerinin geldiğini anlayınca, müdafaa teşebbüs etmişlerse de güneyden gelen Bozdoğan ve Aydın'ın aşireti ile kuzeyden gelen diğer andırın yürüyüş kollarının kuşatıcı etkisinden kurtulmak için, telaşla, hatta panik içerisinde Kadirli'yi terk ederek Kozan'a kaçmışlardır.

Milli mücadele yıllarında Andırın'ın hizmeti gerçekten çok büyüktür. Kadirli'nin, Kozan'ın, Ceyhan'ın, Osmaniye'nin, Haruniye'nin, Saimbeyli'nin ve topekün bütün Çukurova'nın düşmanın pis çizmelerinden arındırılmasına mutlak olarak andırın'ın büyük fedakârlık ve kahramanlıkları vardır.

Bu durum aşağıdaki vesikalardan çok bariz bir şekilde anlamaktayız.

- Tufan Paşa'nın Kozan'dan yazdığı 5 Haziran 1920 tarihli mektubu

Andırın Grubu Kumandanı İbrahim Ağa'ya

Yardımcım Şakir Bey, Osmaniye ve Ceyhan havalsinde vekilim olarak bulunacaktır. Zatiâliniz dahi havalıyı mefkûrede kuvvetli bulunmak için grubunuzla hareket ediniz. Yapılacak hareket hakkında talimatı Lâzimeyi Şakir beye verdim. Elbirliği ile çalışarak Kars ve ozan havalisinin düşmandan temizlenmesi hususunda gurubunuzun göstermiş olduğu kahramanlığı ve cesareti ile orada dahi İslam âlemine yapılacak fedakârlığın mükâfatını elbette Cenabı Hak verecek. Allah muvaffakiyet versin, selametler temenni eylerim. Efendim.

Kilikya Şark Mintkası Kuvayi Milliye Kumandanı,
Tufan

- Osman Tufan Paşa'nın Kozan'dan gönderdiği 23 Haziran 1920 tarihli mektubu

Andırın Grup Kumandanı Yaycıoğlu İbrahim Ağa'ya

Bu defa da başımıza Maraş çıktı. Andırını her taraf çağırıyor. Dünyayı Andırını fethedecek. Kars, Kozan, Osmaniye, Haruniye bu defa da İslâhiye, bakalım daha başka nereye isteyecekler. Esas kuvvetimiz Andırındır. Buradan çekilen düşman, birkaç gün sonra tekrar Kars'a, Kozan'a taarruz ederse ne yapacağız? Nitekim Adana civarında Ermeniler, İslam köylerini katliama başladılar. Bölükler içtima etsinler. Yakın zamanda bu tarafa hareketleri için haber göndereceğim. Bölük kumandanlarına ve bütün arkadaşlara selam ederim.

Kuvayi Milliye Kumandanı Tufan

- Tufan Paşa'nın Isırganlı Karargâhından 26 Eylül 1920 tarihli telgrafı

Andırın Grup Kumandanı Yaycıoğlu İbrahim Ağa'ya

İnayeti hakla, Haçın'e son ve kati darbeyi vurmak üzere hareket ediyorum. Osmaniye'deki Andırın Kuvayi Milliye'sinden irtibat alıp, orada ne kadar firari vaka varsa umumen ve el birliği ile toplayarak, doğruca Haçın'e sevk edilmesini dirayet ve vatanperverliğinizden bekler, suretle cevabınıza muntazırım.

Kuvayi Milliye Kumandanı Tufan

- Adana Cephesi ve İkinci Kolordu Kumandanı Selahattin Adil Paşa'nın telgrafı

Kozan 21 Eylül 1920 134

Andırında Yayıcızade Hacı İbrahim Efendi'ye

Silah celbi zamana mütevakıf bulunduğundan, müsella efradın sevk ve cephanelerin Haçın da ikmal olunabileceği ve gayri müsella esnan efradının Maraş taburlarına izamı mütemmennadır.

Adana Cephesi Kumandanı Selahattin

- Kozan da Adana Cephesi Kumandanı Selahattin Beyefendi'ye

Emri âlinize tefrikan, efradı matluba ve Kuvayi Milliyeden mürekkep 102 mevcuttu bir bölük müfreze

birader bendeniz Ali ağa kumandasında çamurlu tarikiye elyevm Haçın'a izam kılındığı maruzdur.

Yaycıoğlu İbrahim

- Andırın Grup Kumandanlığına 18 Feke

Kozan ve Feke telgraf merkezleriyle yazdığım telgraflara hala cevap alamadım. Feke'de bulunuyoruz. Ali Ağa bölümünün Haçın'a dâhil olduğuna dair henüz cevap alamadım. Sevkiyat hakkındaki maruzatımın tervici bil ifa demir ve istirham eylerim.

Andırın Bölük-1 Abdurrahman

- Göksun 91 aceledir

Andırın Grup Kumandanlığına

Efradımızla beraber sıhhat ve maneviyatımız pek güzeldir. Musa Bey kumandasıyla tahrik edilecek müfrezenin yevm hareketinin işarı.

Yevm hareketinin işarı 9 teşrini ewel 1336

Andırın K. Bölük Ali

- Feke'den Adana Cephesi Kumandanı Selahattin Adil Paşa'nın Andırın Grup Kumandanı İbrahim Ağa'ya yazdığı 15 Eylül 1920 tarihli telgrafı

Andırın Grup Kumandanı Yaycıoğlu İbrahim Ağa'ya

C. H. 9. 36.'nın efradı matlubuna ve Kuvayi Milliyeden mürekkep olarak bir tertip serian tahriki rica olunur.

Adana Cephesi Kumandanı Selahattin

Yukarıda suretleri yazılan yazılar, Andırınlıların, her cephede büyük hizmetleri olduğunu göstermektedir. Başta Yaycıoğlu İbrahim Ağa olmak üzere, bütün Andırınlılar, Kilikya Savaşında 700-800 kişilik Milli Teşkilatlarıyla eşsiz kahramanlıklar göstererek, büyük hizmetler vermişlerdir.

Andırın Kuvayi Milliye Teşkilatı'nın Kumandanları

1. İbrahim YAYCIOĞLU Grup Kumandanı

2. Ali YAYCIOĞLU I. Bölük Kumandanı

3. Musa BEYAZIT II. Bölük Kumandanı

4. Hacı ZÜLFİKAROĞLU III. Bölük Kumandanı

5. Ahmet PAŞA IV. Bölük Kumandanı

6. Musa KAYIRAN V. Bölük Kumandanı

7. Şakir BOZDOĞAN Andırın Kuzey Bölgesi Kumandanı

Yukarıda adları ve sıfatları belirtilenler, Kuvayi Milliye'nin Andırın Grubu Kumandanlarıdır. Hepsisi sivildir. Hiçbir askeri rütbeleri yoktur. Andırın ileri gelenlerindedir. Efrada hâkim, sözleri geçen zevattandır. Bu kumandanlar, Andırındaki gençleri teşkilatlandırmıştır. İçlerinden çavuşlar, onbaşılar ayırarak teşkilatı mükemmelleştirmişlerdir. Hepsisi Maraş abalarıyla elbiselenmiş, ayakları çarklı insanlardır. Türk Milleti'nin sinasinden doğan bu kuvvetlere "Kuvayi Milliye" denilmektedir. Ordu kitaatı, nizamiyesi bu kuvvetlerden doğmuştur.

Düşman işgaline uğramamış olmasına rağmen Andırın, Milli Mücadele yıllarında kendisine düşen görevi, en büyük fedakârlıklarla, sayısız kahramanlıklarla ve layıkıyla yerine getirmiştir.

Doğu Kilikya Kuva-yı Milliye Kumandanı Osman Tufan Paşa'nın Geben Konaklaması

Osman Tufan Paşa, kurtuluş savaşının lideri ve Heyet-i Temsili-ye reisi Mustafa Kemal'in "Aydinoğlu Tufan" takma adını verip Doğu Kilikya Kuva-yı Milliye Kumandanı olarak görevlendirmesiyle bölgeye ulaşmak için yollara düşer, ilk başta Kayseri Develi tarafından bölgeye gitmek istese de güvenlik gerekçesiyle buradan gitmekten vazgeçerek Göksun üzerinden Andırın yollarına düşer. Kayseri Pınarbaşı üzerinden bir gece vakti maiyeti ile Göksun'a gelen Tufan Paşa tanınmamak için Bayazıtogullarından Haydar Bey'in terk edilmiş konağında geceyi geçirirler. Sabah olunca kaymakamlık'a giderler, Tufan Paşa temkinli davranarak kaymakama Maraş'a gideceğini söyler. Ancak Andırın'a ulaşmak niyetinde olan Tufan Paşa mevsim olarak kış ayındadır ve Andırın'a ulaşmak için karla kaplı Meryemçil belini aşması gerekmektedir. Bu sırada Tufan Paşa Mustafa Kemal'in verdiği Aydınoğlu Tufan adını bir müddet gizli tutarak kendine ikinci bir takma ad bulur ve Hafız Bekir adını kullanır.

Meryemçil beli rakım olarak 1700 metre üstündedir kış mevsiminde aşılması zor olan bel altı ay geçit vermemesiyle bilinir. "Bu sırada Andırın Nahiyesi Göksun kazasına bağlı bulunuyordu." Tufan Paşa durumun ciddiyetini bildiği için uzun süre beklemesi imkânsızdır. Eğer Meryemçil belini aşıp Geben'e ulaşırsa ulaşım zorluğu sorunu çözülmüş olacaktır. Zira Gebenden öte yollar daha güvenli ve açıktır. Karıda Meryemçil kadar yağmaz bu tarafların. Bu sıralarda Andırın tarafından bir muallim ve birkaç yoldaşı silah ve erzak alabilmek için Meryemçil belini aşıp Göksun'a gelmiştir. Bu durum Tufan paşayı cesaretlendirir ve ekibiyle birlikte Meryemçil beline doğru yola çıkarlar. Göksun'un Andırın sınırında bulunan Değirmendere de bir gün konaklanır. Ertesi günü yanlarına yolu göstermek için kılavuz kiralayarak yola çıkarlar. Adıyaman pınarını geçip Eşek meydanına varan ekip artık düz ve karla kaplı bir platoyu önlerinde serili bulurlar Meryemçil beli karla kaplı fırtınalıdır ekip ve hayvanları bata çıka ikindin vaktine doğru Geben kalesi ve Geben köyünün görüldüğü sirta varırlar kılavuzlar ise buradan geri dönerler. Bundan sonra daha rahat ilerleyen ekip Geben

köyüne varırlar.

Tufan Paşa ve ekibi Geben köyüne akşam vakti girerler, hatıralarında Tufan paşa Geben'den şöyle bahseder. "Geben köyü iki yamaç üzerinde, biri Ermeni biri de Türk olmak üzere iki mahalleden ibarettir. Tarihin eski günlerinde Türkler kaç defa katliam edilmişler, şimdi yığın duruyorlar, bizi görünce arkadan daha büyük kuvvet geleceğini zannettiler sevindiler. Ermeniler de meyus oldular, ansızın aşılmaz bir dağdan gelişin müstesna bir maksat uğrunda olacağını Firansızlar işittiler onlarda fikren bir panik, Türklerde ümit uyandı." ²

Gebende Şakir Efendinin evinde misafir olurlar, Tufan Paşanın maiyetinde bulunan Kutoğlu Hulisi Şakir Efendiyi tanımaktadır. Fakat Tufan Paşa son derece bilgili duran Şakir Efendiyi sanki bir yerlerden tanımaktadır. Biraz düşününce harp okulu yıllarından kendinden birkaç sınıf önde olan Şakir Bahçe olduğunu anladı. Şakir Bahçe harp okulu döneminde adı bir suikaste karıştığı için firar etmiş bir kişiydi. Ancak daha sonra affedilmişti. Şakir Bahçe aslında Osmaniye Bahçedendi ancak annesi Gebenli olup Abazalı olarak bilinen ailedendir. Şakir Efendi vaktini çokça Gebende geçirmişti. Tufan Paşa Şakir Efendiye "Siz Şakir Bahçe değilimsiniz" deyince Şakir efendi biraz sustu ve sonra başbaşa kaldıkları sırada birbirlerini ifşa ettiler. Osman Tufan paşa; Şakir Bozdoğan'a vazife vererek Gebende milis teşkilat kurması, halkı silahlandırması ve saldırılardan korunması görevini verdi. Şakir Efendiye Andırın Şimal Mıntıka Kumandanlığı ünvanı verilmiş oldu. Geben ve civar köylüler sert iklime alışık eli silah tutar insanlardı. Sadece ermeni saldırıları bölge halkını sindirsede bir lider önderliğinde toplanabilirdi. Bu görevlendirmeler bölge halkını çok mutlu etti.

Osman Tufan Paşa Gebende bir gece konakladıktan ve vazife dağıtımını yaptıktan sonra ertesi sabah Andırına doğru yola çıkarak meşakkatsiz bir halde Yukarı Andırına(şimdiki kaza) ulaştı. ³

² Osman Tufan Paşa, Kurtuluş Savaşı Hatıraları, İstanbul 1998, s. 38,39

³ Osman Tufan Paşa, a.g.e, İstanbul 1998, s. 31-40

ANDIRIN İLÇESİ KIZIK MAHALLESİ SERSEMLİ OBASI ve DARIOVASI MAHALLESİ ACER OBASI'NDA BULUNAN HİTİT MEZARLARI

Geçmiş toplumlardan günümüze kadar en sağlam şekilde gelen izler arasında ölü gömme adetlerine bağlı olarak yapılan mezarların olduğunu görmekteyiz. Toplamların ölü gömme kùltlerinin ve geleneklerinin incelenmesi onların hem dini inanışları ve hem de öteki dünya ile ilgili tahayyüllerini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bölgemizde hükümlanlığını hissettiren kavim ya da ulusların en önemlileri arasında, Asur Ticaret Kolonileri, Hititler, Persler, Makedonlar, Selefkoslar, Kataonia'lılar Romalılar, Bizanslılar, Abbasiler, Ermeniler ve Osmanlıları görmekteyiz.

Andırın ilçe sınırları içerisinde envanter tescil işlemi yapılan veya yapılmayan kùltür varlıklarına yönelik olarak 2011 yılından beri yaptığım yüzey araştırmaları son aşamaya gelmiş durumdadır. Çalışmalarımın son bir yılında Andırın Çevre Kùltür Varlıklarını Koruma Derneği (AÇEK) yönetim kurulu üyesi Sn. Alican ALA ile birlikte koordineli çalışmalar yaptık. Bu çalışmalar neticesinde sayıları 100'ün üzerinde olan arkeolojik yerleşim alanları ile 70'e yakın kale ve gözetleme yerleri tespit ettik. Arkeolojik yerleşim alanları ile kaleler arasında irtibatı sağlayan yollar üzerinde araştırmalar ve çalışmalar da gerçekleştirdik. Bu yolların oluşturduğu güzergâhların sayısı tespit edebildiğimiz kadarıyla 20 adettir. Bu güzergâhların biri hariç tamamı kuzey güney doğrultusundadır. Tespit ettiğimiz kalelerin tamamının hemen yanı başında bir arkeolojik yerleşim alanının bulunduğunu ve bu alanların da yönetsel ve dini gereksinimlerin yerine getirilmesi için bir takım yapı izlerinin günümüze kadar ulaştığını gözlemledik ve bunları GPS koordinatları ile birlikte kayıt altına aldık.

Tarihi süreç içerisinde, Orta Anadolu'yu Çukurova ve Suriye'ye bağlayan yollar genelde Kayseri üzerinden geçmektedir. Yol güzergâhına ilişkin olarak; "Antik Çağlarda, Andırın'ın batısında, Kayseri'den Kilikya'ya inen çeşitli yollar arasında belli başlı 4 yol vardı.¹

1. Kayseri – Develi – Fraktin – Taşçı – Gezbel – Kiraz Bel ya da Üskiyen Bel'den geçtikten sonra, Kozan (Sisium) üzerinden Çukurova'ya iniyordu. Bu yolun mesafesi 260 kilometre idi.

2. Kayseri – Pozantı – Gülek Boğazı'nı aşarak güneye inerdi. Bu yolun mesafesi 350 kilometre

idi.

3. Kayseri – develi – Fraktin – Karaköy üzerinden Kozan'a (Sisium) ulaşırdı. Bu yolun mesafesi 250 kilometre olmasına rağmen zorlu kış şartlarında geçit vermediğinden 1. sıradaki yoldan daha az kullanışlı idi.

4. Kayseri'den Çukurova'ya inen sonuncu ve en uzun yol 370 kilometre uzunluğundaki Kayseri – Serezek – Kuruçay Bel – Göksun – Kiraz Bel üzerinden geçen yoldu.

Uzun zamandan beri kaleler ve diğer tarihi eserler ile ilgili olarak arazide yapılan inceleme ve araştırma çalışmalarından sonra, gerek yerleşim yerlerinin ve gerekse de kalelerin belirli güzergâhlarda toplandığı tespit edilmiştir. Çalışmamızda, bu güzergâhların başlangıç noktaları Kahramanmaraş ve Kayseri olarak ele alınmıştır. Kahramanmaraş – Andırın – Çukurova hattı daha ziyade askeri harekâtlar için kullanılırken, Kayseri – Andırın - Çukurova hattı Haçlı seferleri vb. harekâtları bir yana koyacak olursak, ticari amaçlarla kullanılmıştır. Bu bağlamda tespit edilen yaklaşma istikametleri ve geçiş güzergâhları şöyledir; Asur Ticaret Kolonileri döneminden beri kullanıldığı bilinen, Kültepe (Kaniş) yerleşim yerinden Yumurtalık'a giden ve Andırın üzerinden geçen kısmını adı halk arasında Akyol olarak bilinen bir kervan yolu vardır. Bu yolun Andırın – Göksun arasında kalan kısmına "Göç Yolu" denilmektedir. Bu yol, ana güzergâh olarak, Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk – Değirmendere – Çiçin Boğazı – Mer-yemçil Beli – Kaleboynu – Bostanderesi - Azgit – Akkale – Alınoluk - Haşdıran – Kastal - Harboğazı – Tetceğiz – Burunönü - Beşbucak – Anacık - Kızık –Haruniye'den Yumurtalık'a kadar ulaşmaktadır. Oradan da gemilerle Dımaşk denilen Şam'a kadar uzanmakta ya da bu limandan Avrupa'ya devam etmektedir. İki menzil arasındaki tali ve diğer güzergâhlara baktığımızda;

1. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk - Büyük ve Küçük Çamurlu - Mazgaç – Beyoluğu – Çokak – Kızıloluk - Akifiye – Altınboğa - Akkale – Alınoluk - Haşdıran – Kastal – Başdoğan - Harboğazı – Tetceğiz – Burunönü - Beşbucak – Anacık - Kızık – Köleli – Haruniye'den Yumurtalık'a kadar ulaşmaktadır.

2. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk – Değirmendere – Çinçin boğazı – Meryemçil Beli – Kırksu Vadisi - Çokak – Kızıloluk - Akifiye – Altınboğa - Akkale – Alınoluk - Haşdırın – Kastal – Başdoğan - Harboğazı – Tetceğiz – Burunönü - Beşbucak – Anacık - Kızık – Köleli – Haruniye'den Yumurtalık'a kadar ulaşmaktadır.

3. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk – Değirmendere – Çinçin boğazı – Meryemçil Beli – Altınyayla – Kargaçayırı – Mitel Kalesi – Hisarkalesi – Çuhadarlı – Kabaklar – Alanlı – Darıvası – Haşdırın - Kastal – Başdoğan - Harboğazı – Tetceğiz – Burunönü - Beşbucak – Anacık - Kızık – Köleli – Haruniye'den Yumurtalık'a kadar ulaşmaktadır.

4. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk – Değirmendere – Çinçin boğazı – Meryemçil Beli – Altınyayla – Kargaçayırı – Kaleboynu - Bostanderesi - Azgıt – Akkale – Alınoluk - Haşdırın – Kastal – Başdoğan - Harboğazı – Tetceğiz – Burunönü - Beşbucak – Anacık - Kızık – Köleli – Haruniye'den Yumurtalık'a kadar ulaşmaktadır.

5. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk - Büyük ve Küçük Çamurlu - Mazgaç – Beyoluğu – Çokak – Kızıloluk - Akifiye – Altınboğa - Akkale – Alınoluk - Haşdırın – Copçalar (Çinkırlı) – Ceylantepe – Kıraç - Boğazören – Bostanlı – Boynuyoğunlu – Bossek – Sumaklı – Tırtatlı Köleli - Haruniye'den Yumurtalık'a kadar ulaşmaktadır.

6. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk – Değirmendere – Çinçin boğazı – Meryemçil Beli – Kaleboynu – Bostanderesi - Azgıt – Akkale – Alınoluk - Haşdırın – Copçalar (Çinkırlı) – Ceylantepe – Kıraç - Boğazören – Bostanlı – Boynuyoğunlu – Bossek – Kireçli Tepe - Sumaklı – Tırtatlı - Köleli - Haruniye'den Yumurtalık'a kadar ulaşmaktadır.

İç Anadolu Bölgesi, Andırın Çayı, Savrun ve Keşiş Çayı'nın yol açtığı derin vadiler kullanılarak yapılan yollarla, Çukurova bölgesine bağlanmıştır. Bu yolun başlangıç noktası, üzerinde çıkan yazılı tabletler ışığında, Kültepe olarak kabul edilmektedir. Bu yol, Göksun'dan itibaren özellikle çeşitli güzergâhlara ayrılmaktadır. Bu güzergâhlar kullanılarak İç Anadolu, Karatepe – Aslantaş, Kadirli, Ceyhan, Misis, Adana ve Anavarza'ya bağlanmaktadır. Bağlantı güzergâhlarına göz attığımızda;

1. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk – Büyük ve Küçük Çamurlu - Mazgaç – Beyoluğu – Dokurcun – Değirmendere – Yoğunluk – Akarca üzerinden Kadirli'ye ve oradan da Anavarza'ya ve hatta Adana'ya (Misis'e) kadar ulaşmaktadır.

2. Kültepe – Göksun – Çamurlu – Mazgaç – Çığışar – Çokak – Osmercik - Kızıloluk – Rifatiye – Yoğunluk – Akarca hattı olduğunu görmekteyiz.

3. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk - Büyük ve Küçük Çamurlu - Mazgaç – Beyoluğu – Çokak – Kızıloluk - Akifiye – Altınboğa - Akkale – Alınoluk - Haşdırın – Kastal – Başdoğan - Çakırcı – Kumarlı - Akarca üzerinden Kadirli'ye ve oradan da Anavarza'ya ve hatta Adana'ya (Misis'e) kadar ulaşmaktadır.

4. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk – Değirmendere – Çinçin boğazı – Meryemçil Beli – Şarlak Kalesi - Kaleboynu (Halbur) – Bostanderesi - Azgıt – Akkale – Alınoluk - Haşdırın – Kastal – Başdoğan - Çakırcı - Kumarlı - Akarca üzerinden Kadirli'ye ve oradan da Anavarza'ya ve hatta Adana'ya (Misis'e) kadar ulaşmaktadır.

5. Kültepe – Göksun — Taşoluk – Değirmendere – Çinçin boğazı – Meryemçil Beli – Kaleboynu – Bostanderesi - Azgıt – Keleşli – Boztopraklı – Bulgurkaya – Karadut - Alameşe – Sarıtaşımanlı üzerinden Kadirli'ye ve oradan da Anavarza'ya ve hatta Adana'ya (Misis'e) kadar ulaşmaktadır.

6. Kültepe (Kaniş)'den başlayarak, Göksun – Taşoluk - Büyük ve Küçük Çamurlu - Mazgaç – Beyoluğu – Çokak – Kızıloluk - Altınboğa – Keleşli – Karadut – Alameşe – Yılanlıkaya – Kabağağaç Hamam Köprüsü'nden geçerek Karatepe (Aslantaş)'ye erişimi sağlar.

Kahramanmaraş – Andırın arasında gerek Karasu (Körsulu) Deresi'nin ve gerekse de Ceyhan Nehri'nin açtığı derin vadiler, ticaret yollarının yanı sıra askeri harekâtlar için yaklaşma istikametlerinin de ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bilindiği gibi İslam orduları Hz. Ömer zamanında Halid bin Velid komutasında M.S. 637 yılında Maraş'ı Bizanslılardan alınca bahar ve güz aylarında olmak üzere yılda iki kez Çukurova ve Niğde - Aksaray taraflarına ganimet elde etmek amacıyla sefer düzenlemekteydiler.² Kahramanmaraş'tan Çukurova

² 1. El Belazuri; 1987, (Çeviren: Mustafa Mayda) 2. Demirci; 2004, Kahramanmaraş, C.II.

bölgesine en kısa mesafe ve sürede ulaşımı sağlayan güzergâhlar, bu akarsuların yol açtıkları vadiler üzerinden geçmektedir. Kalelerin konumlarına göre tespit etmeye çalıştığımız bu güzergâhlar, Kahramanmaraş'tan itibaren ana hatlarıyla şöyledir.

1. Kahramanmaraş - Üngüt - Köseli - Körsulu Köprüsü - Kabakoz Kalesi - Çebiş Kalesi - Gökgedik - Emirler - Karasu - Çukurkoz - Azgıt - Andırın - Akkale - Haşdıran - Kastal - Başdoğan - Çakırcı - Aşağı Andırın Düzü olarak bilinen bölgeden geçerek Anacık - Köleli - Haruniye'den Çukurova'ya uzanan hat.

2. Kahramanmaraş'tan başlayarak Ceyhan Nehri'nin yol açtığı vadiyi takip ederek Boynuyoğunlu - Tuğluca - Sumaklı - Köleli - Asarkaya - Haruniye'den Çukurova'ya uzanan hat.

3. Kahramanmaraş'tan başlayıp geçit veren bölgeleri takip ederek Andırın ilçe sınırına ulaşan ve buradan da Alanlı (Toprakhisar) - Kıraç - Ceylantepe - Boğazören - Bostanlı - Senir (Işık Dağı) - Boynuyoğunlu - Tuğluca - Sumaklı - Köleli - Haruniye'den Çukurova'ya uzanan hat.

4. Kahramanmaraş'tan başlayıp geçit veren bölgeleri takip ederek Andırın ilçe sınırına ulaşan ve buradan da Alanlı (Toprakhisar) - Kıraç - Ceylantepe - Boğazören - Copçalar (Çinkırlı) - Haşdıran - Kastal - Başdoğan - Harboğazı - Burunönü - Beşbucak - Anacık - Köleli - Haruniye'den Çukurova'ya uzanan hat.

5. Kahramanmaraş - Üngüt - Köseli - Körsulu Köprüsü - Yenicekale - Avkasır Kalesi - Menciki Kalesi - Çuhadarlı - Kıraç - Ceylantepe - Alanlı - Boğazören - Bostanlı - Senir - Boynuyoğunlu - Tuğluca - Sumaklı - Köleli - Asarkaya - Haruniye'den Çukurova'ya uzanan hat.

6. Kahramanmaraş - Üngüt - Köseli - Körsulu Köprüsü - Yenicekale - Avkasır Kalesi - Menciki Kalesi - Çuhadarlı - Alanlı - Kıraç - Ceylantepe - Darıovası - Copçalar (Çinkırlı) - Haşdıran - Kastal - Başdoğan - Çakırcı - Kesim - Burunönü - Beşbucak - Anacık - Köleli - Haruniye'den Çukurova'ya uzanan hat.

7. Kahramanmaraş - Üngüt - Köseli - Gene Köprüsü - Döngüle - Saygılı - Topçalı - Alanlı (Toprakhisar) - Kıraç - Ceylantepe - Darıovası - Copçalar (Çinkırlı) - Haşdıran - Kastal - Başdoğan - Çakırcı - Kesim - Burunönü - Beşbucak

- Anacık - Köleli - Haruniye'den Çukurova'ya uzanan hat.

8. Kahramanmaraş - Üngüt - Köseli - Körsulu Köprüsü - Sarımollalı - Avkasır Kalesi - Tavuk Kalesi - Tahirli (Dibi) - Karayüce - Herefe - Azgıt - Akkale - Haşdıran - Kastal - Başdoğan - Harboğazı - Burunönü - Beşbucak - Kızık - Köleli - Haruniye'den Çukurova'ya uzanan hat.

Andırın ilçe sınırları içerisinde Roma ve Bizans döneminde yapılan kalelerin bir kısmı sapasağlam ayakta dururken, Asur Ticaret Kolonileri veyahut Geç Hitit Devletleri döneminde yapılan kalelerin, kulelerin veya depoların tamamına yakını tespit ettiğimiz güzergâh üzerinde birer taş yığını olarak karşımıza çıkmaktadır.

Büyük İskender ve ardıllarının üç yüz yıl süreyle izledikleri Hellenleştirme politikasının ardından gelen Romalılaştırma kendini Kilikia'nın birçok kentinde, özellikle de mimaride etkin bir şekilde hissettirir. M.S. 74 yılında İmparator Vespasianus'un, Kilikia'yı eyalet ilan etmesiyle birlikte Kilikia'da yoğun bir şekilde imar çalışmaları başlamıştır. Bölgede Romalılaştırma iki koldan yürütülmüştür. Birincisi, Roma mühendisliği ve yapı teknolojilerinin bölgeye taşınması, ikincisi ise bölgede değişen sosyal koşullara uygun olarak inşa edilen karakteristik Roma yapılarıdır. Mimaride kullanılan yapı malzemeleri, nekropolisler, mezar tipleri, ölü kültü ve ölü gömme gelenekleri Romalılaştırma süreciyle ilgili bilgiler edinebileceğimiz önemli arkeolojik buluntular olarak karşımıza çıkmaktadır.³

Arkeolojik yerleşim alanların hemen yanı başlarında mezarlıkların ve nekropol alanlarının olduğunu gözlemledik. Bu mezarlıkların büyük çoğunluğunun birbirini takip eden kavimlerce de kullanılmaya devam edildiğini tespit ettik. Bunların en ilginç ise Anacık Mahallesi'nin halen kullanılmakta olduğu Armutlu mezarlığıdır.

Andırın ilçe sınırlarında tarihini taş devrine kadar götürebileceğimiz altı adet dolmen tespit edilmiş olup bunlar hakkındaki haberi Tırşik Dergisi'nin 26. Sayısında okurları ile paylaşmış idik.

SERSEMLİ NEKROPOL ALANI (HİTİT DÖNEMİNE AİT MEZARLIK)

Bu sayımızda da yapılaş şekli ile dikkatleri üzerine çeken ve Andırın'da sadece iki yerde bulunan mezarlardan bahsedeceğiz. Bu mezarların olduğu yerler; Kızık Mahallesi Sersemli Obası ve Darıovası Mahallesi Acer Obası'dır. Her iki nekropol alanının

da bulunduğu yerin hemen yakınında çok önemli arkeolojik yerleşim alanlarının bulunması dikkatlerimizden kaçmadı. Sersemli Nekropol Alanı Geç

Hitit Devleti'ne başkentlik yapan KARATEPE – ASLANTAŞ bölgesine oldukça yakındır. Sersemli Nekropol Alanı'nda hem kremasyon şeklinde (küpler içinde) hem de doğrudan toprağa gömme şeklinde mezarlar bulunmaktadır.

31 Aralık 2017 günü Andırın Belediye Başkanlığı'nca tahsis edilen araç ve ulaştırma sorumlusu Sn. Mümtaz DOĞAN eşliğinde Andırın Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Sn. Alican ALA, bölge rehberimiz Sn. Mustafa HARMANDA ve Araştırmacı Yazar Celil ÇINKIR'dan oluşan ekibimiz araştırma ve inceleme çalışmaları yapmak amacıyla Kızık Mahallesi'ne geldi ve çalışmalarda bulundu. Öncelikle mahalle

şakinleri ile görüşmeler yapıldı ve burası hakkında geçmişe dönük bilgiler elde edilmeye çalışıldı. Tarla sürerken Sersemli Nekropol Alanı'nda bol miktarda içi küllerle dolu olan küpler çıkarıldı. yöre sakinleri tarafından ifade edilmektedir.

Yaptığımız incelemede, 2017 yılı içerisinde Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ekipleri tarafından yol çalışmaları esnasında da bol miktarda mezarların tahrip edildiği tarafımızdan tespit edilmiştir. Konuyla ilgili olarak da Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin arkeoloji bölümünden yetkililer, yol çalışması esnasında daha fazla tahribat yapılmasını önlemek ve kurtarmak kazısı yapılmasını sağlamak amacıyla bu bölgeye davet edilmiş ve onlarla birlikte incelemeler yapılmıştır. Bu mezarların muhtemelen Hititler döneminde veya daha öncesinde yapıldığı Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Arkeoloji Uzmanı tarafından ifade edilmiştir. Karatepe Aslantaş bölgesinde ve Sersemli Obası ile Karatepe arasında bulunan ve Domuztepe denilen yerdeki mezarlar yapılış şekli ve tekniği yönünden birbirine çok benzemektedir. Sersemli Nekropol Alanı'nın mülkiyeti kamuya aittir.

ACER OBASI NEKROPOL ALANI (HİTİT DÖNEMİNE AİT MEZARLIK)

Acer Obası konum itibarıyla Beylikyurdu ile Gocapınar arasında yer almaktadır. Beylikyurdu arkeolojik yerleşim alanında bulunan beyaz ve kah-

verengi mermerlerden yapılan sütun başlarının bir başka örneği ne Andırın'ın başka mahallelerinde ve ne de Kahramanmaraş il sınırlarında bir başka yerde mevcuttur. Halk arasında Gocapınar olarak da adlandırılan yerde toprak altında bir Roma hamamının kalıntılarının bulunduğunu değerlendirmekteyiz. Darıovası Mahallesi arkeolojik yönden çok önemli bir bölgedir. Zira bu bölge hem tarıma elverişli topraklara sahiptir ve hem de çok zengin su kaynaklarına sahiptir. En önemlisi de gerek Kahramanmaraş'tan ve gerekse de Kayseri'den gelen yolların üzerinden geçtiği çok önemli bir bölgedir. İsmiyle müsemma bir bölgedir Beylikyurdu. Bu bölgeyi uzaktan ve yakından koruyan kalelere göz attığımızda Boğazören, Bostanlı, Ceylantepe, Çebiş, Çınkırlı (Çopçalar), Çuhadarlı, Sağırkaya, Senir ve Toprakhisar kalelerini görmekteyiz.

Andırın Belediyesi çalışanlarından, ulaştırma sorumlumuz Sn. Mümtaz DOĞAN eşliğinde Andırın Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Sn. Alican ALA, bölge rehberimiz Sn. Mustafa HARMANDA ve Araştırmacı Yazar Celil ÇINKIR'dan oluşan ekibimiz Sersemli Nekropol Alanı'ndaki çalışmalarını tamamladıktan sonra aynı mezar yapım tekniğinin kullanıldığı bölge olan Darıovası Mahallesi Acer Obası'ndaki nekropol alanına intikal edildi. Bölgeye intikal edildikten sonra Mahalle Muhtarı ve sakinleri ile temasa geçildi. Acer Obası'nda yol çalışmaları

esnasında ortaya çıkan mezarlar hakkında bilgiler elde edilmeye başlandı. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na bağlı iş makinalarının Andırın ilçesi ile mahallelerinin arasındaki yolların yapımında kullanılmak üzere kum ocağı açıldığı ve buradan alınan kumların olduğu yerde birçok mezarlığın tahrip edildiği ifade edildi. Yine mahalle sakinlerinin verdiği bilgilere göre çift sürerken Acer Obası bölgesinde içinde küller olan bol miktarda sağlam veya parçalanmış küplerin çıktığı ifade edildi. Burada ölü gömmede yapılan mezarların birebir Sersemli Obası'ndaki mezarlara tıpatıp benzediği gözlemlendi. Gerek ekilebilir arazinin bol olması ve gerekse de su kaynaklarının zenginliği tarihin en eski devirlerinden beri Acer Obası'nın içinde yer aldığı Darıovası bölgesini yaşam için cazip hale gelmesini sağlamıştır. Bu bölgede çıkarılan beyaz ve kahverengi mermerlerden oluşan sütun başlarının Kahramanmaraş il sınırları dahilinde başka bir bölgede olmadığını değerlendirmekteyiz.

Andırın Sözlü Kültür Varlıkları İçerisinde Önemli Bir Yere Sahip Olan Şah İsmail Hikayesi

Sevgili TİRŞİK Dergisi okurları, 26. Sayımızda Andırın İlçesi Efirağızlı Mahallesi'nden Sofu Mustafa Lakaplı Merhum Mustafa ÇINKIR'dan 2013 yılında derlediğim Şah İsmail hikâyesini sizlerle paylaşmaya başlamıştık. Bu sayımızda söz konusu hikâyemize kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Şimdi Arap Özengi bö:le söyleyüp dururken Şah İsmeel türküyü işidir ve uyanır. “Arap biraz gayfaltılık varışa yiyek” der. Arap Özengi aya: galkıp “buyurun efendim, şurada beş on keklük vurdudum. Hadi alıp getirek ve onnarı bişirerek yiyek” der. Arap bunu alıp leşlerin yanına gelir. Şah İsmeel bunnarı bö:le görür görmez geriye dönerek atının üsdüne biner ve yoluna revan olur. Birkaç gün gettikden so:ra günlerden birgün Arap Özengi'nin sarayına vasıl oldular. Beş gün eğlendiler. Yükde hafif pahada ağır olan malları alıp tekrar yola revan oldular.

Günnerden bir gün Gülperî'nin sarayına geldiler. Gülperînin de gardaşları bunnarı karşılayarak atlarından aşağı indirip buyur ederler. Hep barabar süllümden yokarı çıkdılar. Gülperînin odasına oturdılar. Gülperî gelir Şah İsmeel'in elini öper ve Gülüzar Hanımınan görürşür. Hulasa orada da üç gün tanrı misefiri oldular.

Şah İsmeel Gülperî'ye: “Hazır ol, gidelim” der. Gülperî gardaşlarına dönerek: “Ey gardaşlarım sizler de hazırlanın gidelim” diyeşin, “hayır bacı bizler getmeyiz, siz sağlığınan gidin” der ve kalkıp Şah İsmeel'in huzuruna çıkararak: “Şehzadem sizler gidece:missiniz,

Mevlâ sizlere yol açıklı: versin” der.

Şimdi Şah İsmeel, Arap Özengi ve Gülperî Gayıt gördüler. Atlarına binerek “duadan unutmayın bizi” diyep yola revan oldular.

Günün birinde Gandahar şehrinin çok yakınına kadar geldiler. Bir çeşme başına gelince orada biti: mola verdiler. Onnar etrafı golaçan edip bakar iken bir çiftci gelip yeri öpüp: “Şehzadem safa geldin, hoş geldin” der. Şah İsmeel: “Hoş bulduk” der: “Haydi babama söyle koçu göndersin” dedi. Çiftci yola revan olup patışahan sarayına geldi. Müjde verdi: “Müjde patışaham, Şah İsmeel geldi” diyep müjde verdi. Patışah da ona bir avuc altın verdi.

Şimdi atlara bakana emreyledi. O da atı getirdi. Şimdi gelip görür ki üç dene kız oturmaktadır. “Varayım iki tene at daha getiri:m” der. Şah İsmeel geriye döndü:nü görür. “gelsün” diye emir verir. Atlara bakan gelir şah İsmeel'e “nereye gidiyon?” diye sorunca “efendim iki at daha getiri:m” der. Şah İsmeel izin verip iki at daha alıp gelir. Birine Gülüzar Hanımı ve ötekine de Gülperîyi bindiriller. Birine de Arap Özengi'yi bindiriller. Üçünü birden alıp geder.

Onnar gederken Arap Özengi bir fal açar ama fal iyi çıkmaz. Fal kötü çıktı: için Şah İsmeel'e: “Şehzadem bizleri babanın sarayına götürme, başka gona: götür” der. Şah İsmeel “baş üstüne” der ve babasına habar gönderip başka gonak hazırlattırır.

Şimdi bunnara garşı gelip gonağa indirdiler. Aradan birkaç gün geçer. Şah İsmeel'in anası Hanım Sultan yanına beş on cariyeye alarak gelir: “Varıyım, bakayım gelinnerim ne iş yapallar” der. Şah İsmeel'in gona:na geliller.

Şimdi kızlar bunnarı görür üçü birden süllümden aşağı ineller. Hanım Sultan'a yardım ederek süllümden yokarı çıkarıllar ve salonda

oturullar. Gızların üçü birden Hanım Sultan'ın garşısında el pençe divan durullar.

Hanım Sultan bunnara diggatlice nazar ederken sol taraftan vurulup sağ tarafından yalman gösterir. Bir dürlü orada duramaz. İçini bir sıkıntı kaplar. Hemen yerinden kalkıp gendi sarayına gelir. A:şam olunca patışah haremine gelir. Hanım Sultan Patışaha bakarak: "Get hemen, vakit geçirmeden şah İsmeel'i öldür, gelinneri al. Eger'olmaz' derseni kendi kendimi öldürüp helak ederim" der.

Patışah da: "Hanım, hanım neye bana bö:le söylersin, heç evlad öldürmek olur mu, kitabımızda bö:le bir şey var mı ve hem de gelin demek evladdır, nasıl anları alayım" der hanımına ve kalkıp sarayına gelir. Gendendine fikredip, varıyım da gelinnere bir de ben bakiyım diyep galkar geder.

Efendime sö:liyem, gızlar da patışahı görüncük üçü birden süllümden aşağı inerek patışaha yardım edip O'nu da süllümden yokarı çıkardılar ve garşılıklı oturdular. Gızların üçü birden el pençe divan durdular patışahan garşısında. Patışah bir ona, bir buna nazar idüp O da sol tarafından vurulup beş karış yalman gösterdi.

Patışah da o saat hemen yerinden kalkıp gendi sarayına geldi. "Bana çabıg veziri ça:rın gelsin" der. Hemen veziri ça:rıllar. Vezir gelir. Patışah vezire: "şah İsmeel'i öldür ve gızları al gel" der. Vezir yer öpüp der ki: "Patışahım şah İsmeel tez kendini ele vermez, başka bir duzak guralım" diyeşin patışah: "Sen bilirsin" der. Vezir der kine: "Patışahım şah İsmeel'i davet edersin. Yemekleri zehirlersin, ölür ise bö:le ölür" der.

Yeme:nen zehirleme fikri patışahan da hoşuna geder ve derhal şah İsmeel yeme: davet edilir. şah İsmeel de "baş üstüne" der hazırlanır. Kalkıp giderken Arap Özengi bir fal bakar ve "gel şehzadem şu möhörü al, sufrya gelen yemeklerin üzerine gezdirdikten kerli yiyessin" der.

şah İsmeel möhörü alıp doğru babasının sarayına gelir. Patışah "buyur o:lum" der ve başköşeden yer gösterir. Her ne ise, biraz şor etdikten so:ra yemekler gelir. Yemeklerin üzerine möhörü gezdirip yedikden so:ra

kalkıp geder. Patışah veziri çağırıp der ki: "Lala bu ölmedi."

Vezir der kine: "Patışahım Mevlâ'nın öldürmediği gulu biz nasıl öldirelim." Patışah der kine: "Mutlaka şah İsmeel'i öldürmelisin" der. Vezir der kine: "Patışahım sizler çok eyi satranç bilirsiniz, şah İsmeel de bilir. Oynarsınız, o sizi yenerse sayılmaz, eğer siz onu yenerseniz o zaman onu bağlarsınız" der.

Yine patışah şah İsmeel'i davet eder. şah İsmeel gelir, meğer bu defa Arap Özengi biraz rahatsız olduğundan keyifsiz bulunur ve fal bakamaz. şimdi patışah der kine: "Gel o:lum, canım pek sıkıldı, seninle sanıranç oynuyak" der.

şehzade: "Peki baba" der ve satranç oynamağa başlalları. şimdi birbiri ardınca babasını üç defa yener. Patışahın gazabı ziyadelenir. şah İsmeel'in yüreği acıyıp gendendine der kine "iki defa yenileyim" diyep üsdüsde iki oyun yenilir. Patışah derhal: "şehzadeyi bağlayın" diye emir verir ve o saatte şehzadenin elini arkasına ba:lallar. şah İsmeel: "O:lum kır baki:m" der. şah İsmeel bir kerre zor eylediği vakit kütür kütür bağlarını kırdı.

Patışah der kine: "O:lum seni düynede ne tutar" der. şah İsmeel der kine: "Baba beni bu düynede yayımın kirişi dutar" diyeşin patışah emreyledi, vardılar yayının kirişini getirdiler. şah İsmeel der kine: "Barmaklarım kırılır, bu kırılmaz" didi. O zaman patışah emreyledi: "Çabık cellat gelsin" diyeşin "ağalarım kerem etsin diye, babama bir iki mısra türkü söyliyen beni ondan so:ra öldürün. Emir bö:le imiş" diyep aldı sazı eline baki:m ne söyledi:

şah İsmeel

*Gurban olam eşiğinin daşına
Zulümdür şah baba öldürme beni
Götür beni anacı:mın yanına
Zulümdür şah baba öldürme beni*

*Uyma baba uyma duşman sözüne
Evladı babanı gülen yüzüdür
Yiğidin şöhreti iki gözüdür
Zulümdür şah baba öldürme beni*

*Yeni başdan düşdüm hâli yamana
İnsan olan gıymaz öz evladına*

*Yazıkdır yakışmaz vurmak şanına
Zulümdür şah baba öldürme beni*

*Gene Şah İsmeel çekmesin acı
Baba sensin benim başımın tacı
Keserler mi bağda biten ağacı?
Zulümdür şah baba öldürme beni.*

Şimdi bö:le diyeşin babası da: “Haydi şunu öldürün” diyeşin şehzadeyi alıp dara:cına götürürken orada hazır bulunan hacılar hocalar hep bir a:zdan: “Patışaham şehzadeyi bize bağışla” diye ricada bulunullar. Patışah da: “Ölümünü sizlere bağışladım, iki gözlerine mil çekin” der. Şah İsmeel’in gözlerine mil çekilir. Şah İsmeel: “Ağalar sizlere vasiyetim o ki, sağ gözümü sol cebime, sol gözümü sağ cebime goyun” der. Onnar da ö:le yapallar. Gözüne mil çekdikten so:ra Şehzadiye götürüp bir küçük dağa bırakıllar.

Bu olayın üsdünden ikiün geçer. Diğer taraftan da Şrhzade ikiün gelmiyeşin Arap Özengi “Acaba n’oldu Şehzade efendiye diye fala bakar ve falda gan görür.

Bu esnada Arap “hoş şimdi” diyep durur. Patışah emreyler ki: “Varın gelinneri alın getirin” der. Patışahan yanından üç adam gelir ve patışahan isde:ni Arap Özengi’ye söyler. Arap Özengi: “Varın patışaha selam edin bizim arımız var bizlere yüz hanım göndersin, o zaman ben de bunnarı göndereyim.” Der. Bu üç adam Patışaha gelip habar veriller.

Şimdi patışah yüz hanım tertib eyler. Gelir “buyurun sizleri patışah ister” diyeşin Arap Özengi der ki: “Gözel amma bizlere yüz de hammal vermeli. Yükümüzi de beraberce alıp getmeli” der. İçlerinden hanımın biri gedip patışaha habar verir.

Bir yandan hamallar gelmekte olsun diğer tarafta Arap Özengi doksan dokuz gızının başlarını kesüp harallara doldurur. Kendi yüzüne perde çekip sandaliyeye oturur. Arap Özengi emir vererek, hamalları içeriye gönderir.

O sırada patışah mal gelecek diye bakarken hamallar gelip haralları divanhaneye bırakıllar. Patışahan adamları da geliller. Patışah; “Çuvalların ağızlarını aşağı edip açın” diye emir verişin hanımların leşleri meydana çıkar. Patışah gazaba gelir: “Varın şunların öldüreni

memleketden sürün getsinler” diyeşin Arap’ın üzerine hücûm edeller.

O zaman gendine çeki düzen verip bunnara bir dalış daldı ki kırk elli kırış kırı ki, kırk elli insanı yerle bir etti. Ancak bir gişi kaçıp habar verdi. Yine esger gönderdi. Arap Özengi “ha bunda, ha şunda” derken ortalığı darma-dağan eder.

Bu sırada patışahan adamları divan durdular. Bunnar bir araya geldiler, birbirlerine akıl danişdılar: “Bizim patışahımız Muhammed ümetini boş yere gazaba uğratdı. Bunun çaresi nedir?” diyeşin biri: “Bunun çaresi yine bunun üzerine esger gönderelim, gavga edelim” der. Yine esger topluyap üzerine hücûm idüp gavgaya başladılar. Yine zafer bulamadılar. Kimse kimsenin hakkından gelemedi.

Bir yandan bunnar gavga etmeye devam etsinler biz Şah İsmeel’den habar verelim biti: de. Gözleri mil çekildiğinden görmez olmuş, çok kötü bir durumdadır. Bir gün sazını eline alır ve bakalım dertli dertli neler sö:ler Yaratana garşı;

Şah İsmeel

*Yedi dağ üstüne mihrabı guran
Benim gözlerime dermanı versin
Arşı kürsü cümle âlem sahibi
Benim gözlerime dermanı versin*

*Emreyledin Yûnus ummana daldı
Balık kursağında ibadet kıldı
Yaradanın türlü himmetin bildi
Benim gözlerime dermanı versin*

*Bana bö:le imiş Hakkın fermanı
Görmüyor gözlerim asla cihani
Bu derdimin var mı sizde dermanı
Benim gözlerime dermanı versin*

*Şah İsmeel çağıranda ol hazır
Yetiş imdadıma hazreti Hızır
Üstümüzde Kadir Mevlamız nazır
Benim gözlerime dermanı versin*

Şah İsmeel bö:le sö:liyeşin Şah İsmeel’in başının üstünden iki tene ufak güvercin gökyüzüne do:ru uçup gedeller. “Çok yazık olmuş bu Şah İsmeel’e bunun gözlerini oyup buraya koymuşlar. Lakin şimdi bizden birer tüy düşer, alsa gözlerine sürse Mevlâ’nın izniyle İnşa:llah

gözlerine iyi gelir. Lakin dilimizden anlamaz, eyvah yazık” diyep uçup gedeller.

Meğersem Şah İsmeel kuşdilini çok eyi bilirmiş. Şah İsmeel elini sol tarafına sürerken kuşların attı: tüyleri bulur ve onları gözlerine sürer. Ardından da Abdest alıp iki rekat hacet namazı kılıp Allah’a dua edince, duası gabil olur ve iki gözü birden açılır,

Sağına, soluna garip garip bakarken biraz ilerisinde bir çiftci görür ve doğru çiftcinin yanına varıp ona selamın aleyküm diyerek selam verir. Çiftci de Şah İsmeel’in selamını alır. Şah İsmeel: “Baba beni evladlığına kabul eden mi?” diye sorar. Çiftci de: “O:lum şimdiki zamanede insana kendi öz evladından bile fayda yok” der. Şah İsmeel çiftcinin tekrar elini öper, yalvarıp yakararak kendini inandırır.

Vakit a:şam olur. Şah İsmeel evlerine varırken iki tene Tatar bunnarın yanından geçip ağa sarayına geder. Meğer gelen Tatar erkekleri esgere yazmağa gelmiş imiş. Şah İsmeel bunu duyar ve gelir çiftcinin elini öper. Çiftçi Şah İsmeel’i esgere yazdırıp koynuna gurus koyup elli gurusu beygir alır. Yüz pareye de yülekli bir bıçak alır. Esgere katip gönderilir.

Şah İsmeel esgerle beraber gedip bir tepeye çadır gurar ve orada oturmaya başlar. Birde ne görsün Arap Özengi köpürmüş. Ağzından iki tarafa köpük saçmaktadır. Şah İsmeel Arap’ı bö:le görünce bedeni titremeye başlar.

Şah İsmeel oturduğu yerden ayağa galkar ve doğruca binbaşının yanına gelip: “Efendim kulunuza icazet verin de, şu Arap ile cenk edeyim.” Binbaşı der kine: “Akıllı ol o:lum, bu kadar yi:itler cenge gadir olamadılar, sen neye gadirsin?” der. Şah İsmeel dua edip izin alır.

Şah İsmeel ayağa kalkar ve atına biner ve ardından çok guvvetli bir nara atar. Arap Özengi der kine: “Eyvah bu narayı ben bir defa Şah İsmeel’den duyuyudum, bir de şimdik bu yi:itden duyuyom” der. Amma bu narayınan da cenge başlallar. A:şama kadar cenk edeller. Birbirlerini yenemezler. Vakit a:şam olur ve bunnar birbirlerinden ayrılıllar.

Patışah tellallarıyınan bir ferman okudur: “Çarçabuk bir şekilde bö:n Arap ile cenk iden yi:di bana getirin” diye emreyler. Şah İsmeel’i alıp

getiriller. Yedi yerden temenna, el pençe divan durur. Patışah: “O:lum Maşa:llah, Arap Özengi’yinen çok güzel cenk eyledin”, der. Şah İsmeel de: “Efendim cenk etdim amma silahım yok, atım yok” der. Patışah da: “O:lum artık bundan bö:le var, get ahırdan istediğin atı ve depbodan da istediğin silahı al” diyeşin, Şah İsmeel hemen ahıra varır Gambertay’ı alır ve Gambertay’ın üzerine binip Arap Özengi’nin sarayının alt tarafına gelir. Arap Özengi’yi sarayın altından içeriye do:ru dıkılırken görür. Arap Özengi hemen alır sazı eline baki:m Şah İsmeel’e ne söyledi, Şah İsmeel de ona nasıl cuvap vermiş dinniye bakalım:

Aldı Arap Özengi

*Bir yi:it benlik eylese
Nasıl alt eyler düşmanı
Gizlice çevirmiş bizi
Okumuş bize meydanı*

Aldı Şah İsmeel

*Vallaha benliğim yokdur
Düşmanlara gastım çokdur
Benim senden gorkum yokdur
Seyreyle meydanda beni*

Aldı Arap Özengi

*Çadırın elvan nakışı
Dağ gibi yağmışım leşi
Sana salarım ataşı
Yandırır gülü ormanı*

Aldı Şah İsmeel

*İN aşşa: yüzün görem
Muhabetim sana verem
Gürleyipp meydana girem
Göresin kimin arslanı*

Aldı Arap Özengi

*Var yiğidim sen bir yana
Yazıkdır kıyamam sana
Kıymışam binnerce cana
Baksana yatan insana*

Aldı Şah İsmeel

*Arzuladım geldim beri
Zaptetmek için bu yâri
Ölürüm de getmem geri
Etmışem ahdi peymanı*

Aldı Arap Özengi

*Sabah olsun kurak cengi
De:lsin ölenner dengi
Garşında Arap Özengi
Fethetdi Hind'i Yemen'i*

Aldı Şah İsmeel

*İn aşığı güle güle
Eller toplandılar bile
Yazık oldu Şah İsmeel'e
Seyreyle meydanda beni*

diyerekden bö:le sö:liyeşin Arap kızlara döner: “Gızlar ağanız gelmiş” der. Bu habarı alan gızların üçü birden süllümden aşığı ineller ve Şah İsmeel'in elini öpüp ağlaşmağa başlalllar.

Arap Özengi söz alır: “Şehzadem şimdi çok sözü'n sırası de:l, var get senin buraya geldiğini kimse bilmesin. Yarın seni şah baban çağırır, sana “o:lum seni ihya ederem, bö:n şu Arabı öldürürsen” der.

Sen de: “Baş üstüne patışaham dersin” buruya gelirsin seniyyinen cenge başlarık. Bana bir gürz vurursın, beni atımdan aşşa: indirirsin, ba:rımın başına oturursın. Baban da “o:lum öldür” der. Sen de “patışahım gel sen gendin öldür” dersin. Yanıma gelince sen bir tarafa dur, Ona bir kılıç darbesiyinen vuruşun iki pelik ediyim” der. Bö:lece annaşılilar ve gene geri yerine geder.

Sabah olur, patışah Şah İsmeel'i çağırır; “O:lum bö:n şu Arabı senden isterim” der. Şah İsmeel: “Baş üstüne patışahım” diyep geder.

Ondan hemen so:raso:ra Şah İsmeel'inen Arap Özengi cenge başlalllar. Ha şunda ha bunda derken Şah İsmeel Arabı punduna getirip bir gürzünen vurur ve Arap atından aşşa: düşer. Şah İsmeel gelir Arabın ba:rının başına oturur. Patışah hemen Şah İsmeel'in yanına gelir, Şah İsmeel Patışaha: “Patışahım bir küçük bir büyüğü yenerse, altına alırsa ne lazım gelir” diye sorar. Patışah: “Allahdan bulsun” der. “Sen de bul” diyep bir kenara çekilir. Patışah Arabın yanına zorladır ki kılıcınan onu öldüreyim diye amma daha şarpaz davranan Arap patışaha ö:le bir kılıç darbesi vurur ki onu iki parçiya ayırır.

Bu olaydan so:ra her taraftan bütün esger

bunun Şah İsmeel oldu:nu bilir ve Şah İsmeel'in garşısına gelerek yeri ve eteğini öperek el bağlayup divan durullar. Ondan so:ra patışahın cenazesini kaldırıp gömeller.

Şah İsmeel de dualarınan patışahlık tahtına oturur. Oruya biriken herkeş “mübarek olsun” deller. Birkaç günden so:ra Gülüzar'a düğün gurulur. Kırk gün, kırk gece düğün yapılır. Gülüzar Hanımınan muradına ereller ve birbirlerine şu türküleri sö:leller. Dinniyek bakalım:

Aldı Şah İsmeel

*Sevdiğim giymiş libası
Sarılmanın va:tı geldi
Koynu miski amber kokar
Sarılmanın va:tı geldi*

Aldı Gülüzar

*Gel benim candan sevdiğim
Yoluna gurban oldu:m
Ötersin bülbül misali
Diline gurban oldu:m*

Aldı Şah İsmeel

*Zülüflerin gonca gonca
Boyun uzun belin ince
Memeler benzer turunca
Sarılmanın va:tı geldi*

Aldı Gülüzar

*Belinde elmas bıçağı
Deşir mendilin saçağı
Sana yetiştirdim bağı
Gülüne gurban olayım*

Aldı Şah İsmeel

*Şah İsmeel sö:ler Huda
Çok şükür erdik murada
Yüksek elvan şirin oda
Sarılmanın va:tı geldi*

Aldı Gülüzar

*Gülüzar kurbandır sana
Sen gibi aziz mihmana
Sarıl bu beyaz gerdana
Boyuna gurban olayım*

Cumartesi gecesi de Gülperi'yinen murada yani halvete ereller. Mevlâ'm sizlere ve bizlere ve de dahi bu dünyede murat alamayan gullarını cennetinde hürü gızlarıyınan mesut bahıtyar eyliye... Amîn!...

Köy Araştırması 5 ANACIK KÖYÜ

İLÇEMİZ MERKEZ, KÖY GELENEK VE GÖRENEKLERİ

1. DOĞUM

Köyümüzün doğumları genelde normal doğum olur. Doğumdan anlayan nenelerimiz, büyükrimiz var ama köyümüzde ebe olduğu için onlara pek iş kalmıyor. Zor durumlarda da hekime başvurulur.

Doğumdan sonra köyümüzün âdeti, hediyelerle bebeği görmeye giderler. Özel eğlenceler pek yapılmaz. Ancak hiç oğlu olmayan birinin oğlu olursa onun eğlencesi, kutlaması yapılır. Aynı zamanda birde keçi kesilerek yenir, arkasından da kuran okutulur.

2. ÖLÜM

Ölen kişinin yanın akrabalarının hepsi toplanır. Uzak yerlerde olanlar varsa haber gönderilir ve onlar gelinceye kadar cenaze bekletilir. Becerebilenler ağıtlar yakar. Cenaze kalktıktan sonra yerine sadaka koyarlar. 52. Gecesinde kuran okuturlar, helva dağıtırlar. Bayramda mezarlığa ölülerin ziyaretine giderler. Mezarlığa giderlerken yanlarına yiyecek alırlar ve orada bulunanlara dağıtırlar.

3. DÜĞÜN GELENEĞİ

Köyümüzde düğün yapmak için önceden oğlan tarafı kızı görmeye gider. Beğenirlerse isterler. Kız verildikten sonra tatlısı yenir. İsterlerse nişan takılır. Genelde bu istek kız tarafından gelir. Eğer istemezlerse nişan takılmadan düğün yapılır.

Düğün yapıldıktan belli bir süre sonra gelini görmeye gidilir. Bu iş arada bir ve bayramlarda yapılır. Köyümüzün düğünleri çok güzel olur. Cuma günü bayrağın dikilmesiyle düğün başlar. Aynı zamanda eğlenceler, oyunlar da o gün başlar. Yakın akrabalarından gelmeyen veya geç kalanları şakadan asarlar veya daha değişik eziyet yaparlar. Eşeğe tersine bindirerek düğüne getirirler vs. akşamları daha kalabalık olur ve şenlik de artar. Kızlarımız, oğullarımız oynar, halay çekerler, horona oynarlar. Yöresel tiyatro türü oyunlar oynanır. Cumartesi günü, gündüz kına yakmaya gidilir. Kız evinde kına yanar, oyunlar oynanır, kına türküleri söylenir. Kız evinde kına yemişi denilen çerez da-

ğıtılarak yenilir. Cumartesi akşam çeşitli oyunlar, eğlenceler çıkarılır. Oğlanın erkek akrabalarına serçe oyunu denilen bir oyun oynatılır. Kızlarımız şıkırdım oyunu oynarlar, kim vurdu oynarlar. Pazar günü gelin getirmeye gidildiğinde kız evinin erkekleri oğlan evinin erkeklerinin şakadan yolunu kesip bazı şartlar koşarlar. Eğer bunları yapmazlarsa eve almayız sizi derler. Dedikleri her şeyi oğlan evi yaptıktan sonra eve çıkarlar. Gelini alıp geldikten sonra halay çekip oynarlar. Türkü söyleyerek gelin hanımı överler. Bütün işler bittikten sonra herkes dağılır ve böylece düğün sona ermiş olur.

4. BİLMECELER

Genelde köy gençleri akşamları hepsi bir araya toplanıp kendi aralarında birbirlerine çeşitli bilmece sorarlar. Örneğin: Deli bir adamı akıl hastanesinden çıkartıp peşine de bir doktor yollamışlar. Deli gidip bir ağaca çıkmış, cebinden bir kâğıt çıkartıp ağacın başına koymuş. Sonra inip oradan uzaklaşmış. Doktor merak etmiş ve ağacın başına çıkarak kâğıda bakmış. Cevap olarak kâğıtta "burası ağacın tepesidir" yazıyormuş. Bunun gibi çeşitli bilmece sorup eğlenirler.

5. EĞLENCE OYUNLARI

Yine köyün gençleri hep bir arada oldukları zaman biraz şenlik olsun diye kendi aralarında çeşitli oyunlar oynarlar.

Birçok oyunu vardır. Bunlardan; bağ dikimi, yüzük oyunu, para kimde, hırsız bul, hımbıl, kim vurdu gibi oyunlardır.

Bağ dikimi; bir toplumda şenlik olsun diye bu oyun oynanır. Misafir olduğunuz yerde ev sahibinin ikram ettiği yiyeceklerden birer parça saklayıp bir süre sonra o saklanan yiyecekler ortaya çıkarılır. Kim saklamadıysa veya kimlerde yoksa onlara ceza verilir. Genellikle verilen cezalar ise; bir saat konuşmama, 5 dakikada 2 sigara içme, tek ayaküstü dikilme gibi cezalardır.

6. SÖZLER

Buralarda genellikle iyi sözler söylenir, hatırlanır. Atasözleri daha çok söyleniyor. Ayağını yorganına göre uzat, çubuktan çitilamayan ağaç iken kütü-

lemez, akıl yaşta değiş baştadır. Bunlara benzer atasözleri çoğu zaman söylenir.

7. MANİLER

Bu çevrede genellikle şu manide söylenir.

Mani benim ezberim
Kan ağlıyor gözlerim
Ben o yârin yolunu
Ölene dek gözlerim

Koza yaprağı yeşil
Altın kahve pişir
Her kahve pişirmende
Beni aklına düşür

Fasulyeyi haşladım
Yemeye başladım
Sen aklıma düşünce
Ağlamaya başladım

Maydanoz ot değil mi?
Yaprağı dört değil mi?
Yârim askere gitti
O bana dert değil mi?

Mavi taksi geliyor
Çimentoyu deliyor
Aplam gelin gidince
Sıra bana geliyor

İstanbul'a giderken
Köprü salladı beni
Mavi gömlekliler oğlan
Aşka bağladı beni

8. TÜRKÜLER

Düğünlerde genellikle kaynanaya söylenen türküler yaygındır. Bunlardan bir tanesini örnek verelim.

Kaynanayı ne yapmalı
Kaynar kazana atmalı
Yandı gelin dedikçe
Altına odun atmalı

Dolaba fincan koydum
İçine mercan koydum
Kaynanamın adını
Kuyruklu fare koydum

Çarşıdan aldım lahana
Seçtim koydum sahana
Ben ömrümde görmedim
Böyle cadı kaynana

Kiremitte gezerim
Kiremidi ezerim
Çok konuşma kaynana
Patates gibi ezerim

Halk arasında bu tür türkölü sözler söylenir.

9. NAZARLIKLAR

Köy halkı genelde nazara inanıyorlar. Nazar değmesin diye; muska, mavi boncuk, karaçalı gibi şeyler takıyorlar. Herhangi bir şey olduğu zaman nazar oldu diye okutuyorlar göz suyu sağdırıp suyunu içiriyorlar.

10. İNANIŞLAR

İnanışların başında muska gelmektedir. Kötü niyetle yazılmış bir muska çok kötü sonuçlar doğurmaktadır. Kötü niyetle yazılmış muskaları yazan kişilere cindar denilmektedir. Örneğin: bir kişi başka sevmediği birine kötölük etmek istiyorsa cindara muska yazdırıyor.

Köyümüzde böyle bir şey olmadı ama yakın bir yerde böyle bir olay yaşanmış. Bir kız okula giderken bir erkek tarafından kendisine muska yazılmış ve kız şimdi deli bir halde geziyor. Bunun yanı sıra bu gibi olaylara inanmayanlar da var.

11. TUHAF SÖYLENEN SÖZLER

Genellikle şu sözler söylenir; kele, bire, lan, ede, ulan gibi sözlerdir.

12. BURAYA AİT YEMEK

Bunlardan bir tanesi "gusgus" adında bir yemek türüdür. Bu yemek genelde oruçta yapılan bir türdür. Yemek; süt, bulgur, yumurta ve undan yapılır. Bulgur büyük bir leğenin içine konur, üzerine un serpilir. Daha sonra yumurtayla karışık olan süt serpilir ve avuç ortasıyla üfelenir. Yuvarlak bir şekil alıncaya kadar böyle yapılır. Sonra bir bez üzerine serilip, kurumaya bırakılır. Kuruduktan sonra kaynar suda pilav gibi pişirilir. Biraz bekle-tildikten sonra eritilmiş tereyağı ile yağlanır ve sahurda birlikte güzel bir servis yapılır.

MULLACIK AĞIDI

Aşağıda yazılı ağıta sebep olan olay Andırın ilçesi Bulgur kaya köyünde eşkıyalık döneminde öldürülen Mustafa bekâr'a (mullacık lakaplı) kör kız lakaplı Ayşe Bekâr tarafından söylenmiştir.

OLAY

Eşkıyalık döneminde Mustafa bekâr (mullacık) yetim, anne ise dul bir kadındır. Eşkıyalar bu aileden haraç isterler ve bir süre verirler. Mustafa bekâr dini eğitim için medreseye gitmektedir, iki hafta arayla medreseden annesinin yanına hafta sonlarında dönmektedir. Eve geldiğinde eşkıyaların annesinden haraç istediğini öğrenir. Annesine destek amacıyla medreseye dönmez ve evde kalır. Eşkıyaların gelmesini bekler. Bir gece eşkıyalar eve gelir. Kapıyı açmalarını ve haracını vermeleri için seslenirler. Dul kadın, haraç verecek kadar maddi durumunun iyi olmadığını evin içinden söyler. Eşkıyalar evin kapısını açmak için uğraşırlar. Mustafa (mullacık) babadan kalma av tüfeği ile evin bacasından evin üzerine

çıkarak. Evin önünde bulunan eşkıyalardan birini öldürür, birisini ise yaralar, diğer eşkıyalarda gece karanlığından yararlanarak kaçarlar. Bu olaydan sonra Mustafa (mullacık) adam öldürdüğü için dağa çıkar. Köyün muhtarı bu öldürme olayını karakola bildirir, jandarmalar Mustafa'yı her yerde aramaktadır. Günlerden bir gün Mustafa muhtarın evine gelir. Muhtar gizlice karakola bir adam göndererek durumu bildirir. Jandarmalar gerekli tedbiri alır ve Mustafa'nın teslim olmasını isterler. Teslim ol çağrısına ateşle karşılık veren mullacıkla jandarmalar arasında çatışmalar çıkar ve çatışmada mullacık ölür. Mullacığın öldüğünü haber alan Ayşe Bekâr (kör kız) lakaplı kadın ağıt söyler.

AĞIT

*Kışla yeri dölek dölek
Kanlar akmış gölek gölek
Sarı mullam savuşurken
Düşmanlar vermemiş yolak*

*Kargılıkta kan deresi
Kanınan doldu arası
Sağ döşte kurşun yarası
Mullamı vuranlar kör olası*

*Aplak sarı mullam aplak
Kıyıpta vuramadam şaplak
Yenil dedim yenemedim
Yeniyor mu kara toprak*

*Düştüğün yer taş mı idi
Seni vuran beş mi idi
Güvenirdim sarı mullam
Beşli martın baş mu idi*

*Karadutun uzun özü
Kimseye yok idi sözü
Kele gelin dul mu kaldın
Kaytancı hocanın kızı*

*Aktaran: Mehmet Sarı
Derleyen: Remzi Çingil*

KARAIŞALI TÜRKÜSÜ

Gün ikindiye çaldığında telefon çaldı. Karaisalıdan, ta geçmiş günlerden, anlardan girdi. Bir sıcak dost sesi Halil Atılğan

Halil Atılğan ile gönül bağımız bu topraklara kök salan medeniyetimizden ileri gelir. Kültür medeniyetin yaşayan timsali.

Bu dev kültür adamına hayranlık duymak tarife aciz. Hele sohbeti, sesinin ahengi ile bozkır esintisi gibi geliyor. Yahya Kemal'in dediği bozkırların hür havasının ta kendisi.

Hoca ile sohbet doyumsuz.

Karaisalının murt kültürüne geliverdi dayanıverdi sohbet. O yıllarda yaptığımız köy araştırmaları murt kültürü olarak üç cilt yayınlandı Halil hoca tarafından.

Şimdi kalmamış. Şimdi altından da öte tartış. Arayıp bulacağını, göndereceğini, bendenizde çok çok memnun olacağımı ifade ettim. Hocanın nezaketi yanında nezaketimiz destura geliyor.

Allah uzun ömür, zihin açıklığı, gayret versin. Kalem daim güçlü olsun.

Bu topraklarda Halil Atılğan gibi aydın mesuliyeti ve de sızısı taşıyanlara da selam olsun.

Murt kültürünün bir benzeri, bir başka memlekette araştırılmalı, yayınlanmalı. Murt kültürünün bir devlet politikası olup, bu coğrafyanın kaybolup giden kültürünün eteklerinden tez elden tutulmalıdır.

Hocayla devletlilere bu kaygılarımızı ve duygularımızı anlatmayı kavil kuruyoruz.

İşte o yıllarda Karaisalı da beşini birden yaptığımız aşık bayramında başta Abdolvahap Kocaman, Hacı Karakılçık, Feymani ve ötekilerin müşterek yazdığı Karaisalı türküsünden hafızamda kalan dörtlükleri soruyor ve hemencecik hatırlıyorum temennüm ederek.

Hey gidi o günler

Hey gidi gençlik

Hey gibi emekler

Şiiri, kabiliyetimce, kulağımda kaldığına hocaya göndereceğim. O da besteleyecek.

Ve karaisalı türküsü yaşayacak.

1982 aşık bayramı –

aşıkların ortak yazıp söylediği türkü

Karaisalı Türküsü

Karaisalı isalı

Mevlam koymasın tasalı

Tabiatın yeşilliği

Her yanı cennet misalı

Şehirinde neşe saçar

Yabancıya kucak açar

İnsanın cömertliği

Mevlam eylemesin naçar

Karaisalı murt yuvası

Torosları çukurovası

Memleketin güzelliği

Yaşar yiğitlerin hası

Ahmet Yaycıoğlu

Kahramanmaraş lisesini bitirmiş Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesini kazanmışım. Ankara, üniversite şehri. Bilinmezlerle doluydu. Ankara'yı bilecek orada üniversiteli birini arıyorduk. Ahmet Yaycıoğlu'nu Tokmaklıda bulduk. Kendisinden bilgiler, tavsiyeler aldık. Nasıl kayıt olunur, nerede kalınır, tanışacağımız insanlar, üniversite hayatı, ilişkiler, dikkat edilecek davranışlar vs. O yıllar üniversitelerde sağ/sol kavgalarının başladığı yıllar. Böyle bir ortama giriyorduk.

O yıllar Andırın da üniversiteyi bitiren azdı. Veya biz bilmiyorduk. Mesela yayla kolunda iki kişi vardı. Gebende Ahmet Kuşçu. Orman fakültesini bitirmiş orman mühendisi olmuştu. Üniversitede okuduğu yıllar Türkiye'nin en çalkantılı yıllarıydı. O nedenle meşhur olmuştu. Bizim köye bir düğüne gelmişti. Gebenliler ile birlikte halay başı çekerek kartal oyununu oynamışlardı. Sisneden Mehmet Merhamsiz. Oda hukuk bitirmiş avukat olmuştu. İkisi de Andırın dışındaydılar. İstanbul da okumuşlardı. (sonradan bilgimize göre)

Ahmet ağabey Ankara'yı iyi biliyordu. Okuldan, yurttan, hemşerilerden, gençlik hareketlerinden epey bilgiler almıştık. Yalan değil işime de epey yaradı.

Hepimizin Ahmet abisi. Hem de hakkıyla hak ediyor. Ailesi, içinden geldiği ortama bakılırsa orada mesafe olması gerekiyor. Onun yetiştiği dönemlerde (yani bizim kuşakta) kısmen de olsa köy-şehir ayrımı vardı. Sosyal tabaka olarak gördüğümüz ağalık geleneği de vardı. Beylik geleneği de vardı. Ağalar, beyler bililir, tanınırdı. Üstelik Ankara İstanbul gibi büyük ve uzak şehirlerde yetişmenin getirdiği farklılık (Andırında buna hava derler) vardı. Mesela Andırında bazılarında orada yetiştiği için İstanbul terzileri denirdi. Bu ve benzeri durumlar insanlar arasında mesafe koymayı gerektiriyor, hatta zorluyordu. Bu zinciri kıran Ahmet Yaycıoğlu olmuştur. Attığı ilk adımda okuyup meslek sahibi olduktan sonra Andırına dönüşü olmuştur. Halkın içine girmiş. Sosyal statü geleneğini yaşamamıştır.

Andırın da ağalık, beylik geleneğini bizim kuşak tanıdı. Bizim orada bir söz var. O devri tarif eder. "Ağalık sermekle, beylik vermekle olur". Hatırlarım Ağa konaklarında sofra yerde olurdu. Yani açık olur misafirler konar kalkardı. Beyleri de hatırlarım çarşıya çıktıklarında ihtiyacı olanlar yaklaşır, hemen yardım ederlerdi. Andırında hala sürer ikram geleneği o devirden kalmaz. Berbere önce gelen sonra gelenin tıraş parasını öder. Kahveye, lokantaya giden tanıdıkların ücretlerini öder. İzzet ikram geleneği hala sürer.

Ahmet Yaycıoğlu hakkında bir yazımda tespitler yapmıştım. İstiklal mücadelesinde Andırının önderi İbrahim Yaycıoğlu'dan beri beşinci kuşak hayattadır. Bugün kuşağın en önde geleni ve temsilcisi Ahmet Yaycıoğlu'dur. Ahmet Yaycıoğluna yakınları "abi" derler. Gerçekten tanıyana, bilene ağabeylik yapar. Bunu hakkıyla da hak eder. Ahmet Yaycıoğlu Adana da oturuyor. Bölgede iş ve ticaret yapar. Kahramanmaraş Bayındırlık Müdürlüğü'nden ayrılan Yaycıoğlu kamu hizmeti yaptığı sıralarda Andırını köy, mahalle, oba, hatta ev olarak tanımıştır. Andırında serbest çalıştığı yıllarda da aynı çizgiyi sürdürmüştür. Hoşgörülü, iyiliksever, babacan, mütevazı, hayırsever kişiliğiyle herkese açık

Ahmet Yaycıoğlu tam anlamıyla bir hayat adamıdır. Hayatın her evrelerini görmüş, deyim yerindeyse cilvelerini tanımıştır. Köylülük, kasabalık, şehirlilik, zenginlik, ticaret, memuriyet, inşaatçılık, siyaset, serbest hayat, akil adamlılık, sivil toplumda roller oynamak, aile büyüğü, akraba canlılık, dostluk...

bir efendi insandır. Bu yanını takdir etmeyen yoktur.

Ahmet Yaycıoğlu hala Adana da yaşıyor. Siyaset dönemlerinden sonra da ilgisini kesmese de çoğunlukla sivil toplum içinde yer alıyor. Hayat tecrübesini, fikirlerini dostlarıyla paylaşıyor. Yukarıda bahsettiğimiz gibi "abi" yolun da kapısı açık, gönlü açık yaşamına devam ediyor.

Ahmet Yaycıoğlu tam anlamıyla bir hayat adamıdır. Hayatın her evrelerini görmüş, deyim yerindeyse cilvelerini tanımıştır. Köylülük, kasabalık, şehirlilik, zenginlik, ticaret, memuriyet, inşaatçılık, siyaset, serbest hayat, akil adamlılık, sivil toplumda roller oynamak, aile büyüğü, akraba canlılık, dostluk...

Bunlar yetmiyor 1960'lı yıllardan beri Türkiye'nin bütün siyasal sosyal çalkantıları içinde kendini bulmuş, görmüş, yaşamış biri. Hayatın her kesitinde, toplumsal hayatın her evrelerinde aktif olmak, tecrübe sahibi olmak herkese nasip olmaz. Yaycıoğlu bu yönüyle birikim ve tecrübe hazinesidir. Bunun farkına varanlar ziyaret eder, sohbetine katılır, babacan tavırlı insanın

tavsiyelerini alırlar. Kendide bir öğretmen edasıyla, erinmeden yanılmadan kendine düşeni yapar. Ahmet Yaycıoğlu Hüsnü Karıcıya Tırşik dergisinde verdiği söyleşide kendini şöyle anlatıyor. “Ne kadar büyürsen büyü, küçülmeyi de bilmelisin. Ben; ölüme, gayrisinin ise bol olduğuna inanan biriyim. Onun için, senin söylediğin manada aristokrat değil. Aristokrat olarak da yaşadım. Memuriyete başladığım yıllarda yaşadım. Düşünün, vatandaş size geliyor, “bu Ahmet Yaycıoğlu, Hüseyin ağanın oğlu, küçük ağanın damadı”, diye geliyor. Yani işinin hallolunması için geliyor. Bu manada kapımı çalıyor ve yardım istiyor. Odamdan içeri girerken ayakkabısını çıkaran insanları gördüm. El pençe divan duran insanları gördüm. Nereden kaynaklanıyor? Yaycıoğlu imajından kaynaklanıyor. Böylesi durumlar beni hep rahatsız etmiştir.”

Böyle tavırlı insan toplumdan uzak durabilir mi? Yaşayabilir mi? Elbette hayır. Hayatının her evresinde kopmaz. Bunu bilen hemşeriler de etrafından ayrılmaz. Topluma daima sivil bakar. İnsanlara inanca yaklaşıp. Andırından kopmuş gelmiş şehirde tutunmaya çalışan hemşerilerde kol kanat gerdiğini görürüz. Bunun zemini de Adana Andırınlılar Derneği olur.

O yılları hatırlarım. Rahmetli Ali Gürbüz amca ile maddi manevi fedakârlıklarını, dernek yerini alınışındaki çabalarını, o nispette de mütevazı kalışını. O yılları kendinden dinleyelim. “ Adana’ya geldiğimde ilk yaptığım iş; Andırın derneğinin toplantılarında bir araya gelmenin, bir yer sahibi olmanın, kucaklaşmanın ve Andırınlılara sahip çıkmanın nedenlerinden hep bahsettim. Hiçbir toplantılarından kaçmadım. Hepsine iştirak ettim. Hiçbir yardımı esirgemedim. Ne istedilerse verdim.”

Ahmet Yaycıoğlu sivil toplumun güçlenmesini çok istiyor. Andırın bu tarafının eksikliğinden dolayı çok şey kaybettiğini söylüyor. Kastettiği sadece dernekler değil, toplumun bir araya gelen örgütlü yanı deniyor. Andırının kaynakları çevre tarafından kullanılırken, varlıkları alıp götürülürken mahrum kalışımıza hayıflanıyor. Kaybın sebebini de sivil topluma bağlıyor. Yine aynı söyleşiden devam edelim. “İşte STK’lar bunun için lazım. Sonra ne lazım? Önder ve lider insanlar lazım”.

Hayat çizgisinde her ne yapmışsa bilinçli yapar, risk alır. Esasen insanın konumu ve durumu ne olursa olsun son çare gücünü memleketinden alır. Sılayı rahim kuvvetli emin bir sığınaktır. Memleket ve aile bağları hepimize misal teşkil eder. Hikâyesinde Andırın eksensiz seyrederek.

- Memuriyete giriş, yükselişi
- Memuriyetlerin ayrılışı
- Memlekete Andırına dönüşü
- Köprübaşlarında, çadırlarda işçilerle beraber yerine göre kazma kürek sallayışı
- Sıkıntılı günler

- Çabalar, emekler, kazançlar
- Vergi rekortmeni oluşu
- Siyaset yılları
- Adana’ya taşınış
- İş hayatına devam

Yıl 1964 idi. Hüseyin Yaycıoğlu (ağa) Millet partisinden milletvekili adayı olmuştu. Bir sonbahar gününde köyün dört duvar camisinin bir köşesine perde gererek köylüler oy kullandılar. Köyde 105 seçmen vardı. Yaycıoğlu’na 103 oy çıkmıştı. İkisi de sayılmamıştı. O gün heyecanla beklemiş sandığın başından ayrılmamıştım. Hüseyin ağa mebus olmuştu.

Bey pınarı mevki yaylası Yaycıoğullarınınındır. Pınarın başında “Musa Efendinin konağı” vardı. İki katlı taş yapı. Önü, yanı çayır, çimenlik. Yanında çadırlar, ağaçlar olurdu. Yazın Yaycıoğulları burada yaylardı. Ovada, çeltik, buğday, mısır, ayçiçeği yetişirdi. Meralarda, otlaklarda hayvanlar yayılırdı. Çokça camız(-manda) olurdu.

İşte Ahmet Yaycıoğlu’nu bizim çocukluk onun gençlik yıllarına denk gelen böylesi zamanlarda tanıdık. Ankara’da Profesör Ahmet Yaycıoğlu da Beypınarı’nın hayatına değer katan yer olduğunu anlatmıştı.

Bizim memleketin insanının bariz özelliği, dürüstlüğü, mertliği, sorumluluk (mesuliyet) taşıması. Mesuliyet bizim toprağın insanının omuzlarında yük, sırtında selek gibidir. Taşır durur. Yakında bakalım;

- Aydın mesuliyeti: okumuş-yazmış, tahsil görmüş her Andırınlı yurdun selameti için düşünür, sorumluluk alır
- Aile mesuliyet: her Andırınlı hilafsız, ailesinin mesuliyetini taşır ve samimi davranır
- Sılayı rahim/memleket mesuliyeti: bizim insanımız akrabalarından, çevresinden, memleketinden kopmaz, kopmak istemez, bağlarını kesmez. Memleket duygusu ruh iklimini besler
- Toplum/çevre mesuliyeti: hep bir çevrede yaşar. Çevre bizden bekler. Bizde samimice vermeye çalışırız. Andırınlı budur. Memleket insanının her türlü derdiyle dertlenir, haliyle hâllenir

Ahmet Yaycıoğlu bunları hepsine sahip. Yani dört dörtlük. Zaten alakasını, duygularını saklamaz. Bunu da açıkça ifade eder.

Ahmet Yaycıoğlu’na iş hayatına devam ederken öte yandan kendini hemşerilerine harcar. Yaycıoğlu’nun hayatı içinde pişmanlıklar olmayan bir hayat. Bir cümle ile özetleyip dersiniz “insan Ahmet Yaycıoğlu” demek hakkı teslim etmek olur.

ÂŞIK FEYMANİ (OSMAN TAŞKAYA) VE KAVAK VAKFI KADIRLI ŞUBESİ BAŞKANI Sn. İBRAHİM BOYSALIN DİLİNDEN CINGILLI, CINGILLI HOCA YAHUT CINGILLI DELİ

Ben Celil ÇINKIR. Bugün 8 Mayıs 2018. Osmaniye ili Kadırlı ilçesinde Kadırlılılar Eğitim ve Araştırma Vakfı'nda (KAVAK'ta) İbrahim BOYSAL hocam ile beraberiz. Sohbetimizin konusu Kadırlı kültüründe müstesna yer tutan, 60'lı ve 70'li yaşların yakından tanıdığı ve 1980'li yılların başında vefat eden, bölge insanı tarafından da CINGILLI, CINGILLI HOCA yahut CINGILLI DEDE olarak ta bilinen ve senaryosu İbrahim BOYSAL tarafından yazılan ve yaklaşık 2 yılı aşkın bir sürede KAVAK tarafından belgesel haline getirilen, 25 Nisan 2018 günü de belgesel film galası yapılan CINGILLI'yı konuşacağız. İbrahim BOYSAL Hoca'mdan CINGILLI DEDE kimdir, onunla ilgili bildiklerini anlatmasını istirham ediyorum. Ben sözü kendisine bırakıyorum.

İbrahim BOYSAL: Sizin de ifade ettiğiniz gibi CINGILLI HOCA, CINGILLI DEDE ve yahut sadece CINGILLI olarak ifade edilen kişi, bizim yaş kuşağının yakinen tanıdığı ve hemen her memlekette olduğu gibi Kadırlı'da de bulunan renkli kişiliklerden bir tanesi. Çocukluk yıllarımdan itibaren tanıdığım CINGILLI ilgi çeken kılık kıyafetiyle herkesin dikkatini üzerinde toplamıştır. Cingilli sözcüğünden de anlaşılacağı üzere, inci-boncuk diye tabir edebileceğimiz malzemeleri ve diğer değişik takı parçalarının gerek kendisi tarafından veya gerekse başka birilerince üzerine takılması neticesinde takılan cisimlerin birbirine

çarpmaları nedeniyle oluşturduğu yansıma seslerinden dolayı halk arasında CINGILLI olarak anılır. Zaman içerisinde tavır ve hareketleri, uğradığı yerler ve buralarda konuştukları kişiler ile sohbet konuları, vatandaşlar tarafından duyulmaya, bilinmeye ve görülmeye başlandı. Sadece üzerine taktığı ve cingil diye ifade edilen takılardan dolayı değil, aynı zamanda eteğe benzer ve belden aşağı üzerine sardığı, eteklik diye de tabir edebileceğimiz bir giysisi de vardı. Onun dışında kış-yaz demeden sürekli olarak kullandığı güneş gözlüğü de ayrılmaz bir parçasıydı. Başına da fese benzer, dolamalı diyebileceğimiz, etrafına bez dolanmış bir şekilde gezen, koltuğunun altında kendine ait bir çantası olan, kalemi yanında olan, birçoklarına göre şifa muskalarından sonuç alınabilen, bazılarına göre gerçekten dini konularda kendisini çok iyi yetiştirmiş, bilgisi ve donanımı olduğuna inanılan, bazılarına göre de delidir diye tabir edilen, bazılarıncı da Allah dostu olarak bilinen yapıda bir insan tipidir. Farklı olan bir başka özel tarafı, adını Selçuklular döneminde burada konaklayan Moğol kökenli bir komutandan aldığı bilinen Sülemiş isimli tepenin üzerinde bulunan bir mağarada yaklaşık olarak 20 yıla yakın hayatını sürdürmesidir. Kadırlı hayatının tamamını bu mağarada geçirmiştir. Çarşıya indiği zaman bazılarınin ilgisıyla, bazılarınin merhameti ve yardımıyla karnını doyurmuş, yiyecek içecek veren kimseler bulamadığı zamanlarda da yaşadığı mağarada aldığı tedbirlerle hayatını idame ettirmiştir. Kılık kıyafeti ve çok az

da olsa sarf ettiği dünya lisanından dolayı çok ilgi duyulur, insanların hoşuna gider ve saygı gösterilen bir kişilik haline gelse de bazen de kızdırıldığı olur, kapı dışarı edilir, yüz verilmez, çeşitli anlamlar yüklenir. Bu şekilde günü geçiren bir kişidir CINGILLI. Uğradığı yerler doğal olarak çokça dükkanlar, özellikle de kapalı Pazar Yeri olarak bilinen yerdeki dükkanlar olduğu için, karşılaştığı insanlar onun kim olduğunu, nereden geldiğini, neler yaptığını, neden kılık kıyafetinin farklı olduğunu, neden üzerine öteberileri takıp takıştırdığını merak etmekteydiler. Anlatılanlardan hareket ederek CINGILLI'nın doğma büyüme Kadirli olmadığını, dükkanına en çok uğradığı kişinin verdiği bilgilere göre Malatya'nın bir köyünden ilçemize geldiğini bilmekteyiz. Benzeri kişilerin birçoğunda olduğu gibi CINGILLI'nın kişilik yönünden değişim yaşamamasına bir aşk hikâyesinin sebep olduğu bilinirler arasındadır. Birçok insanda yaratılıştan itibaren nazar dediğimiz bir durum vardır. Bazıları bu nazarda bulunma durumunun çok erken farkına varır iken bazıları da çok geç farkına varır. CINGILLI'da çok şiddetli ve etkileyici bir bakışın olduğunu biliniyor. Nazar etme gücü olan kişiler niyetlerine göre karşılarındaki kişileri etkileri altına almakta olup, bu nazarlar zaman zaman ölümle bile sonuçlanabilmektedir. Geleneklere göre gelinlik kızlara bazı yerel kıyafetler giydiriliyor. Bu kıyafetlerden bir tanesi de gelinin beline sarılan bir eteklik. Diğer kıyafetler arasında üzerine hediyelerin takıldığı bir yelek ve çeşitli iplerle örülmüş heybe kumaşını andırır bir dokumadan yapılan ve gelinin koluna takılan ve içine malzemelerin konulabilmesi için dokuma çantanın olduğu biliniyor. Yani CINGILLI'nın aile efradı gelini karşıladığında, kendi gelinlerine sevgi, saygı ve biraz da törelerimiz ve inancımız gereği olarak maddi katkı anlamında özellikle altın takmaktadırlar. Giysisinin güzel olmasına özen gösterildiği biliniyor. Âşık olduğu kız yahut kadın ile yapılan düğünleri esnasında, törelerimize göre düğüne gelen davetlilerin gelinlik kıza yaptığı takı merasimi esnasında CINGILLI'nın, olan bitenleri bir köşeden hayranlıkla seyredirken sevdiği kızın üzerine nazar ederek bakışından sonra kızın düşerek hayatını kaybettiği biliniyor. Bakışından dolayı sevdiği insanın ölümüne neden olması kendisini adeta kahrediyor. Bu olaydan sonra genç CINGILLI, ki o zaman ki CINGILLI değil, isminin Mehmet olduğu biliniyor, ölen kadının çantasını, takılan eşyaları ve etek şeklinde beline sarılan kumaşı da alarak yerini yurdunu terk eder, dağlara vuruyor kendini ve çeşitli yerlerde kaldıktan sonra son durağı Kadirli'ye

kadar gelir. Malatya ile Kadirli arasındaki hayatının ne kadar olduğu ve nerede geçirildiği bilinmiyor. Bundan sonra kendi düşüncesine göre bakışıyla başka insanların zarar görmesini önlemek, sevdiği diğer canlıların ölümüne sebep olmamak amacıyla güneş gözlüğüne benzer bir gözlük buluyor ve hayatının sonuna kadar bu gözlüğü kullanıyor. Bununla kalmıyor tabii ki. Sevgilisinin ölümünün kendi elinden olması içine batıyor ve çok acı veriyor. Yanına aldığı sevgilisinin çantasını sürekli olarak koluna takıyor, düğün günü nişanlısına takılan etekliğe benzer bezi de yanına alıyor ve bunu da sevgilisinin hatırasını canlı tutmak amacıyla sürekli olarak beline takıyor. Onu sevedim ama hiç olmazsa onun elbiselerini üzerimde taşıyayım düşüncesiyle sevgilisinin eşyalarını sürekli kullanır. Sevgilisine verilen çantayı kaybedince onun yerine etraftan meşin çanta buluyor ve onu kullanıyor. Düğün gecesi sevgilisinin göğsüne takılan altınları ve veya altına benzeyen takılabilecek ne varsa onları da sürekli olarak giydiği kıyafetin üzerine takıyor. Kadirli'ye gelişi bu kılık ve kıyafet içerisindeydi. İçinde isyan var, acı var, acılardan kurtulma güdüsü var, hasret var, kendini suçlamak var. Kılık kıyafetin bu şekilde ortaya çıkması başından geçen bu olaylara endeksleniyor. Kadirli'de bu kılık kıyafetle tanınmaya ve görülmeye başlanınca kendisine farklı gözle bakılmaya başlanıyor. Hemen ilk etapta kendisine Kadirli'li tarafından deli damgası vuruluyor.

Bir süre sonra onun anlamlı sözler sarf ettiğini görenler onun deli değil de bir Veli olduğunu düşünmeye başlıyorlar. Çok fazla konuşmasa da konuştuğu incelikli, mana dolu sözler söylediği için halk ona CINGILLI HOCA demeye başlıyor. Ona yardım etmeye başlıyorlar. Özellikle yemesine içmesine yardımcı olunuyor. O kendisine yapılan bu yardımları özellikle acıma duygusuyla yapılanları pek te hoş karşılamıyor. Bir süre sonra

kendisinden farklı taleplerde bulunulmaya başlanıyor. CINGILLI'nın büyük bir din âlimi olduğunu düşünen bir çok insan oluyor. Kendisinin Arapça okuyup yazdığını bilenler onu derin âlim yerine koymaya başlıyorlar. Kendisinden dua etmesini ve çeşitli durumlar ve hastalıklar için muska yazmasını isteyenler çıkmaya başlıyor. Kendisinden talep edilen beklentileri herhangi bir maddi karşılık beklemeden yerine getirmeye başlıyor. Kendisine yeme içme gibi konularda yapılan yardımlardan ziyadesiyle hoşnut olduğu için, CINGILLI'nın insanlar bana güveniyorlarsa ben de o insanlar için dua ederim diye düşündüğü biliniyor. 1960'lı yıllarda muska ve dua ile çeşitli hastalıklar ve durumlarda tedaviye başvurma eğilimi çok fazla idi. O yıllarda insanlar her türlü derdine deva bulacağı doktoru ve ilacı bulmakta zorluk çekiyordu. İnsanlar doktor ve ilaçların yokluğunu bu tür inanışlarla dolduruyorlardı. Yılan sokan, vücudunda çıban çıkan, atını veyahut ineğini ya da davarını kaybeden, hatta ve hatta biriyle evlenmek veya ayrılmak isteyenler çok sık olarak CINGILLI'yı ziyaret ediyorlardı. Bundan sonra CINGILLI'ya toplumun bakış açısı daha da farklılaşıyor. Önceleri alay konusu olan kılık kıyafet görüntüsü artık yerine saygı ve hürmete, kerametten medet umulan bir şahsiyete dönüşüyor. Kendi içinde var olan nazar etme gücünü dua ederek insanlara yardım etme şekline çeviriyor. Bunda da bir hayli etkili ve başarılı olduğu biliniyor. Sülemiş Tepesi'ndeki mağarada hayatını sürdürürken günlük olarak şehir merkezine geliyor. Şehir merkezine gelirken yanından eksik etmediği iki adet helkesi ile mağaraya dönerken günlük ihtiyacı için su götürdüğü hatta mağaranın etrafına diktiği meyve ağaçlarını helkelerle götürdüğü sularla suladığı ve onları büyüttüğü biliniyor. Hayat bir şekilde son bulacaktır. Bu tüm canlılar için kaçınılmaz bir gerçektir. CINGILLI'nın hayatının bitişi de mağarada bir yılanın sokması ile oluyor. Bizler KAVAK olarak yukarıdan beri anlatılan hususları belgesel film olarak kayıt altına aldık ve 25 Nisan 2018 tarihinde de bu belgeselin galasını yaptık. Ruhun şad mekanın cennet olsun CINGILLI.

Celil ÇINKIR: Hocam kısaca İbrahim BOYSAL kimdir? Siz Kadırlı Eğitim ve Kültürünü Yaşatma Vakfı olarak çok ulvi bir göreve ve başarıya imza atıyorsunuz. Tirşik okurlarından vakfınıza ve çalışmalarınıza maddi ve manevi destek vermek isteyenleri bilgilendirmek amacıyla kısaca çalışmalarınızdan bahseder misiniz?

İbrahim BOYSAL: İbrahim BOYSAL 1948 doğumlu. Emekli öğretmen. 1997 yılında emekli

olduktan sonra, 1993 yılında kurulan KAVAK'ın faaliyetlerinin aktif olarak içerisinde olduk. Emekliliğimi eğitim ve kültür alanında çalışmalar yaparak geçiriyorum. Özellikle eğitim alanında kısıtlı imkânlarla sahip aileler ile yoksul ailelerin üniversite tahsili yapan çocuklarına burs temin ederek yardımcı olmaya çalışıyoruz. Destek verdiğimiz öğrencilerimizin sayısı bağışlara bağlı olarak artmaktadır. Bu sayı yıllık olarak 30 - 40 kişi aralığında olmaktadır. Bu hizmeti yıllardan beri sürdürmekteyiz. Eğitimde en büyük katkımızın bu olduğunu düşünmekteyim. Kültürümüze de elimizden geldiği kadarıyla kültürümüzü kayıt altına alan ve bu alanda emek veren arkadaşlara da yılın kültür ödülü adı altında sembolik olarak hediyeler ve plâketler vermekteyiz. Kültür alanında verdiğimiz bu ödüllerden bir tanesini de bölgemizin yerel dil ve sözlü kültürünü bir araya getirerek yazmış olduğu "Karacaoğlan Coğrafyası Söz Çıkını" isimli eserinizden dolayı hatırladığım kadarıyla 2016 yılında Araştırmacı Yazar ve Şair olarak Celil ÇINKIR'a yani size vermeyi uygun görmüştük. Bu şekilde yaptığımız uygulamayla yazarlarımızın eserlerini değerlendirme, onları kamuoyuna tanıtma ve onları toplumumuzla kaynaştırmayı hedef alıyoruz. Ayrıca eğitim konusunda desteği olan kişilere de her yıl "yılın eğitim ödülü"nü vermekteyiz. Yine Kadırlı'nın Harkaçtıği Köyü'nde bulunan tarihi okulu harabe olmaktan kurtararak kurmuş olduğumuz bir Eğitim ve Kültür Müze'miz var. Yaşar Kemal dünya çapında ünlü İnce Memed romanını bu köyde ve müzenin olduğu yerde yazmıştır. Cumhuriyetin kurulduğu yıllardan günümüze kadar eğitim ve öğretimde kullanılan alfabelerden tutun da bütün kitaplar ve yardımcı malzemelerin tamamı temin edilerek burada sergilenmektedir. Kültürel varlıklarımızı da köylerden ilanlarla toplayarak aynı yerde bulunan müzenin içerisinde sergilemekteyiz. Aşık Feymani şenliğinin dördüncüsünü gerçekleştirdik. Delağra isimli bir değerimizi ortaya çıkardık ve belgeselini yaptık. Delağra'nın heykelini diktik.

Hayırsever insanlarımız için KAVAK vakfımızın banka hesap bilgileri şöyledir: KADIRLI EĞİTİM VE KÜLTÜR VAKFI KADIRLI ŞUBESİ. VAKIFLAR BANKASI KADIRLI OSMANIYE ŞUBESİ. HESAP NO: IBAN: TR130001500158018012305486

Vakfım adına Tırşik Dergisi'ne yayın hayatında başarılar diliyorum. Tırşik okurlarına da sağlıklı ve huzurlu günler diliyorum.

Celil ÇINKIR: KAVAK Kadiri Şubesi'nde çok önemli bir konuşumuz ile beraberiz. Osman TAŞKAYA namı diğer Âşık Feymani. Üstadım siz bu toprakların çok önemli ve güçlü bir sesisiniz. CINGILLI ile ilgili olarak söyleyecekleriniz mutlaka vardır. Sözü ben size bırakıyorum.

Âşık FEYMANİ (Osman TAŞKAYA): CINGILLI DELİ ya da CINGILLI HOCA da derlerdi. Kadiri'ye başka yerden geldiği bir rivayete göre Malatya'dan Kadiri'ye geldiği söylenir. Uzun boylu, entari şeklinde bir şey giyer, üzerine de cıncık boncuk, kıymetli-kıymetsiz her kim ne bulmuşsa, böyle eğlencesine olsun veyahut kendi istiyor diye olsun veyahut ta meraktan, getirdiklerini çatal iğneyle tuttururlardı elbisesine, o da hiç bir şey demezdi. Ben şuna da şahit oldum. Bir gün annem, bir yiğenim vardı, küçük bir çocuk güzelde bir nazar boncuğu vardı. Takmışlardı. Dedi ki, bir torunum var çok güzel, ona ellerin nazarı oluyor. Şu nazar boncuğunu verirsen torunumun sırtına takacam dedi. Tabi alabilirsin dedi. Annem aldı bir şey demedi onun üzerine de başka bir şey taktı ona da bir şey demedi yani. Çok sakın böyle huzurlu bir insan. Huzursuzlukta vermezdi böyle delilik melilik yapmazdı öyle. Ben görmedim yani öyle varsa da ben görmedim. Böyle sakın bir hali vardı. Burda Kadiri'de Savrun Çayı'nın batısına düşen Sülemiş Tepesi var. Orda bir mağarada yaşamış. Yaşardı daha doğrusu. Kışın o mağarada kalırdı. Yazın Temmuz, Ağustos'ta da bu Kadiri'nin yukarki daha sonra yapılan köprünün öteki tarafa geçince böyle şelale yaptılar. O şelalenin olduğu yere böyle bir çukur vardı. Ya kendi yapmıştı. Ya da yapılı öyle bir çukur vardı. Yatağını falan elbiseselerini oraya koyup üzerine de bir iki dal veya çalı ve taş koyar. İki tane helkesi vardı. O helkelerini alır yaz günleri kış günleri değil de o helkeleri alır o zamanlar Kadiri'nin köprüsü yıkılmıştı yıkılan köprünün taşlarından geçek yapılmıştı. O taşlara basılarak geçilirdi. Ordan geçer sabahleyin çıkar, geçtikten sonra beri tarafa, orada bir kaç tane dükkân vardı, fazla yoktu. İki üç tane dükkân vardı. O dükkânların birisine helkelerini bırakır çarşıya gelir, çarşıda da bir kaç dükkâna çokça uğardı. Pazaryerinde zepze pazarı var şimdi burda, çarşının ortasında. Belediyeye ait heralda oralar, orda bir kaç dükkâna uğrar çokça değil. Çarşının içinde de esnaftan birkaç yere uğardı. Bir işi düşün yâda muska mı yazdırırlardı yâda dua mı ettirir-

lerdi. Bir şeyler sorarlardı. Bu gibi kişiler gerekli olduğu zaman bu gibi yerlere uğrallar, CINGILLI HOCA'dan CINGILLI DEDE'den bir şeyler isterlerdi yaptırılırdı yani. Ben devamlı böyle gördüm biz o zamanlar gençtik tabi çocuktuk. Bir gün zepze pazarında bir dükkânda oturuyordu. Bende vardım onun sohbetini dinledim güzel tatlı tatlı bir konuşması vardı. İlmî konuşurdu yalnız. Ben de meraklıydım öyle sözlere. Gelir bir dükkânın kenarında şöyle durur dinlerdim. Yani o zamannar ala toraşan, delaannı olma çağımızdı heralde. Bir kadın geldi. Bir köylü kadını geldi. Dedi ki hocam şöyle şöyle bir hastam var veyahut ben mi hastayım dedi. Bir yakınım mı hastayım dedi. Ona bir dua etmeni istiyorum dedi. Dedi ki, Perşembe günü akşamı, yatı namazı olurken dedi yatı namazından önce o Sülemiş'teki mağarama geleceksin dedi kadına ama yalnız geleceksin dedi. Burasını da çok manidar buluyorum niye öyle dedi orasını da çözemedik tabi. Geleceksin, yalnız gelince falan yerde dur üç sefer çağır, hoca ben geldim, hoca ben geldim diye üç sefer çağır. Bilmem kaç adım ilerle dur yine üç sefer çağır. Ondan sonra yine şu kadar adım at. Yine ordan üç sefer çağır, o zaman mağaraya yaklaşmış olursun ben dışarı çıkarım ses veririm sana gelirsın sana dua ederim dedi. Kadın da demek ki ya baştan savmak için öyle söyledi ya da CINGILLI HOCA'ya güvendiği için tamam hocam tek gelicem dedi. Dediğini yapacam dedi. Ama sonradan tabi bilmiyoruz gitti mi, gitmedi mi orasını bilmiyoruz. Yani birçok şey rastladım. Bir çok insanların ihtiyaçlarına cevap verirdi. Muska mı yazardı dua mı ederdi orasını bilemem ama dua ederdi. Duasına rastladım da muska yazıp yazmadığını da bilmiyorum.

İkinci sefer rastladığım şey şu. Kadiri'nin o köprüsü yıkıldı taşlardan işte dediğim gibi geçiliyor. Kadiri'nin durumu o zamanlar öyleydi. Adana Ceyhan ilçesinin bir mahallesi var Caynak, Caynaklar Mahallesi. Bura Çingene'dir. Çingene dedikleri bir kabile. Bunlar orada yaşarlar. Onlardan bir tanesi bu dediğim kişi. Malatya'dan mı yoksa Sivas'tan mı ne, o taraftan gelme. İsmine Hasan. Hasan da, kendisine KOÇ BABA diyollar. Soyadı KOÇ. Hasan KOÇ da KOÇ BABA diyollar. Hasanı unutmuşlar KOÇ BABA diyollar. Bir gün benim kayınpeder vardı rahmetli Hazım DEMİRCİ. Kozan'ın Bucak Köyü'nden hem kayın pederim hem de üstadım sayılan bir zatı muhteremdir. O onnarın iyi anlaşmış konuşmuş daha doğrusu. Dedi ki gel şurda bir KOÇ BABA var dedi. Ben dedim yav bunlar Çingene. Bu Caynak Mahallesi'ne sağlam giren sağlam çıkmaz derler. Onlar biraz tehlikeli

insanlarımı dedim. Yok yok o dedikoduya boş ver sen, gel dedi, seni hem de bir muhteremle tanıştırayım dedi. Gittik KOÇ BABA'nın evine misafir olduk. Orda da kaldık. Çok temiz ve dürüst insanlar. O KOÇ BABA'ya bazı sorular sordum da o bir şey anlattı. Yani o zaman ki hallerini. Öyle dedikodular var onnar yanlış, biz öyle değiliz dedi. Ya sana bir şey anlatayım dedi. Bunlar bohçacılık yaparlar. Gençleri ve kadınları, genç erkeklerle bohçacılık yaparlar. Köylere giderler, köyün ihtiyacına ait kadın, erkek neyse ihtiyaçlarına göre bir şeyler satarlar. Bunnar Kadırlı'nın o yüksek yerlerine geldiklerinde Sülemiş'in o yukarisına çadırlarını kurarlar. Beş on çadır böyle, fazla değil. KOÇ BABA'nın anlattığı. Oruya çadırları kurduk diyor. Ben de ordayım böyle küçük çocuklar var şöyle ala toraşanlar diyor. Orda ben diyor bekçi olarak orada kalıyorum diyor. Bizim çadırın içinde yatağım serili ben gederim gelirim yatarım diyor. Çocuklar da göz kulak olur. Yani hayvanlar çadırlara zarar vermesin diye oraları muhafaza görevi yaparlar diyor. Kadınlar da erkeklerinen satıcılığa gitti, bohçacılığa gitti diyor ama durumumuz da iyi değil, bir şey kazanan yok, aç susuz kaldığımız zamanlar da oluyor diyor. Böyle sıkıntı içerisindeyiz diyor. Ben dedim ki diyor, böyle ala toraşanlara büyük olan çocuklara, çadırlara göz kulak olun da ben bi geziyim dedim diyor. Böyle Sülemiş'i aşağıya indim diyor. Savrun'un kenarında gezerken diyor, şöyle epiye, elli atmış metre aşağıya doğru gittim diyor. Bir ses duydum diyor. Geri dönüp baktım kine diyor CINGILLI DELİ diyor. O mağaradan mı inmiş artık aşağıdan mı geldi artık orasını bilemiyorum, geldi diyor. O taşlardan geçecek. Aklıma bir şey doğdu diyor. Dedim ki diyor. Ey veli delilerin birçokları Veli olurmuş, yani ermişlerden olurmuş. Yani keramet sahibi olurlarımış. Sen de bunlardan birisiysen ama gönülden söylüyorum bunları diyor, açıktan bir şey söylemiyorum diyor. Zaten aramızda 50-60 metre var diyor. Sen de bunlardan birisiysen diyor ki taşın birisine de bastıydı karşıya geçmek için diyor. Gel o taştan geri dön, şurdan gel yanıma selam ver, şurdan da geç senin veli olduğuna yani ermiş olduğuna inanıyorum dedim diyor, içimden aarı dedim diyor. Kendi kendime öyle der demez diyor, döndü taştan indi geldi diyor, yanıma önüme geldi diyor. Bana öyle bir sert bir tavırla bakarak dedi ki diyor. Selamı aldıktan sonra diyor. Senin Allah'ı rahatsız etmeye ne hakkın var? O kadar sıkıştıysan, çok sıkıntı varısa Allah'ı rahatsız etme çadırının içinde serili yatağını kaldır, onun altını yarım metre deşersen orda bir küp altın var onu al, ne yapmak istiyorsan

onunla yap dedi diyor. Kızdı bana diyor. Bacaklarını çemredi sudan geçti diyor. Şehre doğru gitti diyor. Bunu duyunca diyor bende zaten altın lafını duyunca bunu keramet kabul ettim diyor. Sülemiş'e yöneldim hemen tepeye çıktım diyor. Vardım yatağı kaldırdım, zaten bizim kazmamız, küreğimiz her şeyimiz var diyor, deşmeye başladım diyor ve dediği gibi diyor yarım metre deştim diyor. Bak tımdı bir küp altın. Aldım kaldırdım diyor, içi altın dolu küp diyor. Dopdolü diyor. Kazmayı küreği koydum oturdum yere diyor. Ey KOÇ dedim diyor kendi kendime. Bunu baban mı koydu buraya? Öyleyse senin bunu almaya hakkın yok. Çingenesin diye insanlıktan çıkmış değilsin. Allah seni Çingene yaratmış ama insan yaratmış. Şükret ve dürüst ol dürüst dedim diyor. Dürüst çalış Allah rızkını verir, Allah'tan iste dedim diyor. Bak o CINGILLI DELİ o hâle nasıl erdi öyleyse. Dürüstlüğünden erdi mutlaka. Dürüst olduğu için Allah'a inandığı, güvendiği için. O da insan sen de insansın. Ordaki, benim yatağın altındaki defineyi, bir küp altını nasıl biliyor? Ha Allah'ın dostu ki bildi diyor. Her şeyi CINGILLI DELİ'den şondan, bundan umma dedim diyor. Hemen diyor küpün ağzını kapattım, altını aldım toprağınan doldurdum, üstüne çalları attım diyor. Çadırları da yıktım diyor. Çocukların büyükelere dedim diyor gidin mahalliye dalın ananızı babanızı bulun getirin dedim diyor. Herkes gelince burası bize uğursuz geldi dedim diyor. Yıkın çadırlarınızı, yüklen merkeplere dedim diyor. Ordan göçtük gittik diyor. Bir yere konduk diyor. Aşireti çağırdım diyor. Gelin bakalım gelin. Çingeneyiz ama hırsızlık yapmaya, soygunculuk yapmaya, halkı kandırmaya hakkımız yok. İnsanız. Çingene'ye sek te insanız ne olursa olsun insanız. İnsan olacağız. Bizi yaradana sadık kalacağız dedim diyor. CINGILLI DELİ'nin diyor bana gösterdiği halden dolayı diyor, kerametten ötürü diyor, kendi kabileme doğruluğu, dürüstlüğü öğrettim diyor. Biriniz bir yanlış yaparsa kovarım aşiretten dedim diyor. Aha görüyorsun dedi, her çocuğun altında en moderen araba var, minibüs var, otobüs var, taksi var. Gerektiğinde minibüse biniyor, gerektiğinde taksiye, gerektiğinde de pikaba biniyollar diyor. Her birinin de ikişer katlı evleri var diyor. Ben gördüm diyor. İçinde yok yok yani. Zenginner. Biz bunu da o delinin sayesinde kazandık dedi. Biz insanlığımızı da o CINGILLI DELİ'nin sayesinde kazandık dedi. Böyle bir hatırasını anlattı. Bu hadise hatırladığım kadarıyanan 1975 yılında oldu.

Celil ÇINKIR: Üstadım çok teşekkür ediyorum. Allah razı olsun sizlerden.

ANDIRIN'IN
EN ROMANTİK
İNSANI VE
ŞAİRİ

FATIŞ
KEMAL

İdris DEMİRCİ: Ben İdris DEMİRCİ. Bugün 12 Mayıs 2018 Cumartesi. Kahramanmaraş ili, Andırın ilçesi, Yeşilova Mahallesi'nde, baba adı Veli, ana adı Fatiş olan ve 1942 yılında doğan, aslen Köklü Mahallesi'nden olan ve kendisi doğmadan önce ataları Tokmaklı'ya yerleşen Mustafa BÜLBÜL namı diğer Fatiş Kemal BÜLBÜL ağabeyimiz, üstadımızla beraberiz. Bölge insanı kendisini Fatiş Kemal olarak tanıdığı için ben de kendisine öyle hitap edeceğim. Fatiş Kemal Andırın'a ilk mandalina ağacını diken ve yetiştiren kimse. Yetiştirdiği bitkiler ve ağaçlarla sohbet eden sıra dışı bir insan. Bir o kadar duygusal. Kendi bahçesinde yaklaşık 70 kök civarında mandalina ağacı var. Kendisinden sonra insanlar bağ ve bahçelerine mandalina ağaçları dikmeye başlamışlar ve Aşağı Andırın olarak bilinen yerde yaklaşık olarak 500 dönüm civarında mandalina ağacının olduğunu Fatiş Kemal'den öğreniyoruz. Fatiş Kemal'in rahmetli olan hanımı Kozan ilçesine bağlı Bucak Mahallesi'nden imiş. Hanımı mandalinayı çok sevdiği için mandalina ağacını Bucak'tan getirerek dikmiş. Kendisi mandalinada asla işin ticari boyutunu düşünmemiş, mandalinaları hep dostları ve hemşerileri ile paylaşmış. Kendisi için Andırın'ın en romantik insanı desek yalan söylememiş oluruz. Biz bugün Tırşik okurlarına Fatiş Kemal'in şairlik ve romantiklik yönünü tanıtacağız. Sözü ben Fatiş Kemal üstadıma bırakıyorum.

Fatiş Kemal (Mustafa) BÜLBÜL: Teşekkür ederim. İlkokul son sınıftayız. Sene 1954. Öğretmenimiz bize birer tene beyaz kağıt verdi. Çocuklar aklınıza ne geliyorsa yazın dedi. Şöyle baktımdı bizim köyün yolları çaylı, meyvaları çeşit çeşit, suyu bol. Ben şiirin başına Tokmaklı Köyü dedim.

Tokmaklı Köyü

*Bu köyde portakal, nar, incir vardır
Etrafta köylerin gözleri dardır
Bir sene dört mevsim on iki aydır
Her zaman güzeldir Tokmaklı Köyü*

*Namus, adap hepsi komşu burada
Ankara, İstanbul kalsın orada
Paris, Roma, Napoli de beride
Bir benzerin yoktur Tokmaklı Köyü*

*Yay ile tokmak vuruşur durur
Bunu Maraş değil Ankara bilir
İldeki Vali bey Tokmağı görür
Vuruşur kahraman Tokmaklı Köyü*

*Gökahmetli, Kesim, bunu istemez
Ne ararsan orda bulunur demez
Ayrıca burası Paris dinlemez
Roma mı oldun sen Tokmaklı Köyü*

*Tanrı'dan satışlı pazar istedik
Malımız olsaydı biz de satardık
Kısa yoldan bir de ilk mektep kurduk
Kazadan güzeldir Tokmaklı Köyü*

*Vali bey buraya hüsüsü gelir
Andırın Kadırlı bunu da bilir
Görmemiş gözler hep bakar kör olur
Görene göz takar Tokmaklı Köyü*

*Bu köyün tokmağı yayı da vardır
Harboğazı uzun, daracık yerdir
Ulu tanrım buruya bir müdür verir
Paris olsun kalsın Tokmaklı Köyü*

Deyip bitirdik.

ALİ KÖKENEK

Hocam! Eğitim Camiasında uzun süreli hizmetiniz oldu. Çalıştığınız okullarda “renkli” ve “iz” bırakan bir öğretmendiniz. Yaşanmışlıklarınızdan kesitlerle kendinizi nasıl tanımlarsınız?

Bizim aslımızda Darendeli ama biz Osmaniye çocuğuyuz. Osmaniye’de Güneysu ilkokulunu bitirdim. Söylemesi ayıp 2. Sınıftan başladım okumaya. 1. Sınıfa gittiğimde her şeyi biliyordum; okumayı, yazmayı. Müdür beni çağırdı. “Yaz bakayım,” dedi. “Söyleyin Hocam?” Dedim. “130 dan ispanak, 50 kuruştan biber, kaç lira eder?” Dedim. Ben de hesabı kafamdan topladım, “şu kadar eder,” dedim. Beni direk 2. Sınıfa geçirdiler. İlkokulu 4 senede bitirdim. Ortaokulu; Osmaniye Ortaokulu’nda okudum, başka da okul yoktu zaten. Liseyi,-özel lise vardı benim zamanımda-orada paralı okudum. Benim ailem fakirdi. Paramız olmadığı için Esnaf Kefalet Kooperatifinden sınava girdim, bedava okudum. Liseyi bitirdikten sonra İstanbul ‘Çapa Eğitim Enstitüsü’ne gittim. Orda edebiyat grubu öğretmenliği olarak, Edebiyat, Türkçe, Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlığı bitirdim. İlk tayin yerim Erzincan- Kemah. Orda 3 sene çalıştım. Ondan sonra da Kadırlı’da bir Hâkim arkadaş vardı, Mustafa Öztoran. Andırın’a tain oldu. Onunla arkadaşlığımız iyiydi. Onunla beraber, ben de Andırın’a tayin istedim. O ara askerliğimde çıktım ama askere gitmedim. Andırın’a geldim. Andırın’da, 68’de göreve başladım, 73’ e kadar 5 yıl süreyle görev yaptım. Son 2 yıl da, Müdür Abdurrahman Dikişçi askere gidince-ben de Müdür Yardımcısıydım- Müdür Vekili oldum. Adalet Partililer benim adıma dilekçe vermişler. Müdürlüğüm geldi. Müdürlüğe devam ediyorum. Şimdi Müdürlüğümle ilgili bir anımı anlatayım. 3-5 aylık Müdürüm. Bir Müfettiş geldi okula. Teftişe. O zaman da yol Osmaniye’den geçiyor. Maraş’a yol yok. Müfettiş; “ben Andırın’a gidiyorum, demiş.” Milli Eğitim Müdürü de Müfettişe: “ o okul Müdürünün zimmetini araştır,” demiş. Şimdi müfettiş geldi, kapıdan içeriye girdi, “buyurun,” dedim. “Ben müfettişim!” Dedi. Dedim ki; “beyefendi, sahte öğretmen, sahte müfettiş var. Adınız, branşınız?” “Adım müfettiş, görevim teftiş!” Dedi. Ben hemen anahtar çıkarttım. Dedik ki; “ben de öğretmenim, branşım; hangi derse öğretmen lazımsa, o derse giriyorum; şuan da Fransızcaya giriyorum. Aha müdür, aha anahtar, aha mühür!” Dedim. Çektim gittim. Müfettiş Kaymakamı aramış, Kaymakam: “Biz bu adamı zorla tutuyoruz, üstelik ‘makam maaşı’ da yok. Personel kanunu çıktı. 18 ders saatine girme dersin. Öyle mi? 28 derse giriyor.” Neyse, akşam Kaymakam çağırdı. Bir yemek verdi. Anlaştık, barıştık. Sıra kütüphaneye geldi. Müfettiş: “Hocam, kütüphaneyi hangi sisteme göre dizdin?” Dedi. Meğer bir sistemi varmış dizmenin. “Boy sırasına göre dizdim,” dedim. “Allah Allah, ben hiç boy sırasına göre dizilen kütüphane görmedim,” dedi. “Nasıl oluyor, çok merak ettim!” Dedi. “Dolap yaptırдыm, büyük kitapları büyük göze, küçük kitaplar, küçük göze koydum, dizdim,” dedim.

Güldü. Sonra, ‘zimmete’ baktı. Zimmetin ne olduğunu da bilmiyorum. Meğer para yememiş! Ne yapmışım, yakacak kaleminden kırtasiye almışım. İşletme Müdürlüğüne telefon ettim, “benim param yok,” dedim. Müdürlük, “sen parayı boş ver, ihaleye girersen, ihaleyi sana veririz, sende kırtasiye alırsın.” Dedi. Ben de ihtiyacı, biraz fazla almışım. Zimmet de buymuş, meğer. Müfettiş Maraş Milli Eğitim Müdürlüğüne gidiyor. “Ya arkadaş, ben burada bir şey bulamadım, senin elinde belge vardı?” Diyor. “A, var.” Boş bir belge atıyor müfettiş, Müdür’e “Bu ne?” Diyor. Bak bakayım. “Bu, zarf boş!” Diyor. “Ters ol!” Diyor. “Nasıl ters?” Tersten bir açıyorlar ki, iç tarafından Andırın İşletme Müdürlüğüne gelmiş bir zarf! Ters yüz edip, Maraş Milli Eğitime göndermişim! Allah Allah!

Böyle bir hatıramız oldu. Bir de şunu eklemek istiyorum, o zamanlar Andırın’da bir lise açılması söz-konusu idi. Kaymakam bana dedi ki: “Sen andırının ekonomisi, tarihi ve coğrafyası hakkında bir rapor hazırla, Endüstri Meslek lisesi açalım,” dedi. Raporu hazırladım, güzelde bir lise yaptılar. Andırın lisesi açılırken, Tokmaklıya da ortaokul açılıyor.

-Hocam siz disiplinli bir öğretmen ve idareciydiniz, şakalarınızla da bilinirsiniz!

Andırın’da akşamları ne kadar kahvehane varsa, hepsini geziyorum. Öğrenci evlerini de dolaşıyorum. Bir gün, bir evin öğrenci odasını, dışarıdan gözetliyorum. O zamanlar idare lambası var. Öğrenciler oturmuşlar 51 kâğıt oyunu oynuyorlar. Ben de pencereden onları izlemeye koyuldum.. Biz de tabi o oyunu oynuyoruz. Baktım biri, diğerine baktı, papazı gördü, ayırdı, atmadı! Diğeri, 50 ile açtı! Ertesi gün, çağırdım öğrencileri. İçlerinden Hasan Mert’e: “Sen niye hile yapıyorsun, 50 ile açıyorsun, niye papazı atmıyorsun?” dedim. Öğrenciler şaşkırdılar! Benden dayağı yediler tabi! Ellerini, yüzlerini yıkadılar, geldiler. “Hocam lambamız yok, şudur budur gibi mazeretler. Ondan sonra kağıdı mağdı bıraktılar.

Sinemaları kontrol ediyorum, Ramazan Çuhadar’da, sinema işletiyor. Bizim Ali Tuncal, beyefendi, balkona çıkmış: “Ali kökenek buraya çıkamaz da, bulamaz da diyor. Balkona çıktım, Ali’yi yakaladım. Diğer öğrencilerin de numaralarını aldım. hepsinin numaralarını aldım. Ali Tuncal Andırın’dan öğrencimdi. Benim kızım da Ali Tuncal’ın öğrencisi oldu, Ali Tuncal’ın kızı da benim dershaneden öğrencimdi, benim torunum da yine Ali Tuncal’ın öğrencisi oldu. Şimdi de komşum. Yan tarafım da oturuyor. Ali Tuncallarla böyle bir anımız oldu.

Bilirsiniz; Andırın’da namı-diğer Ördek vardı. Boyacılık yapar, sinema tablası taşır, filmlerin ve artistlerin anonsunu yapardı. Beni bir gün yakaladı, “Hocam, yabancı bir film getirdim ki, artistleri de yabancı!” dedi. Yabancı bir film getirmiş, artistleri bile yabancıymış!

"Peki, dedim, filmi önce ben göreyim, sonra çocuklara tavsiye ederim," dedim..

25 yaşlarında Andırın Ortaokulunun Müdürüyüm. Müdür Odasında dinleniyorum. İçeri bir amca girdi. Müdür değil, öğretmen değil, öğrenci zannetti beni! "Müdür bey nerede oğlum?" Dedi. "Sen otur amca, ben Müdürü çağırıyorum," dedim, çıktım. Hademeye de çay söyledim. Sonra, sınıfın birine gittim, başıma tebeşir sürdüm. Gözlüğü de güneşe koydum, siyahlaştırdım. Öğretmen arkadaşlardan birinin önlüğünü giydim. Geri döndüm. Amcaya: "Müdür benim, buyurun," dedim. Çocuğunun durumunu sordu. Sarırsam, Mahmut Kayra'nın babasıydı. Mahmut Kayran da Belediye Başkanı oldu sonradan. Hademeler gülüyor, memurlar gülüyor, muavinler gülüyor!. Böyle bir anımız oldu. Şimdi benim avantajım; o zaman 'anlayışlı' bir dönemdeyim. Bana; o zamanlar, Belediye Başkanı, Hakim, Savcı, Kaymakam, "Sen okula siyaseti, anarşiyi sokma, biz senin yanındayız," dediler

Ali Sarıbyık, Doktor Ali Sarıbyık. Öğretmen Hastanesinde tayin olmuş. Bir gün yanına gittim. Sekreter kız, "buyurun beyefendi," dedi. "Kızım, benim belim ağrıyor, doktorun görüşüne benim hastalığım geçecek!" Dedim. Sekreter şaşırıldı: "Allah Allah, hiç böyle bir hastalık görmedim!" Dedi. "Sen doktoruna söyle gelsin," dedim. Sarıbyık geldi; "öp bakalım elimi," dedim. Sekretere dönerek; Aha bak, şimdi geçti kızım." Dedim. "Nasılmış bu!" Dedi, hayretler içerisinde kaldı.

Sonra, Demirbaş Ortaokulu'nda göreve başladım. 19 sene Demirbaş Ortaokulu'nda çalıştım. Sonra lisede çalıştım. 1992 de ayrıldım oradan. Özel Bahçe lisesine geçtim, 5 sene de orda çalıştım. Oradan "Arden" dershanesine geçtim, 6 sene de orda çalıştım.

Yine bir gün ortaokul 3. Sınıf öğrencilerine 'kafiye' anlatıyordum. Yarım kafiye, tam kafiye, anlatımını yaptım, örnekler verdim. "Zengin kafiye," dedim, örnek verdim. O an aklıma bir muziplik geldi, "fakir kafiye," dedim. Öyle bir şey yok tabi. Birisi kafasını kaldırdı, yazmıyor ama. "Oğlum neden yazmıyorsun?" Dedim. "Hocam, bu nasıl olur?" Dedi. "Oğlum, zengini varsa, fakiri de vardır, bak, şimdi tanımını yapıyorum," dedim: "Şair, şiiirden para kazanamazsa fakir kafiye olur," deyince, herkes kafasını kaldırdı! "Susun! Örnek vereyim," dedim, bir örnek verdim. "Leblebi yedim, karnım tok, benden büyük şair yok," dememle, bir gülme geldi herkese!

Buradan çağrışımla aklıma bir şey daha geldi. Bir kız kaçma hikâyesi oldu okulda. Dedim ki çocuklara;-kızlara özellikle dedim- "Sizi istemeye geldiklerinde, kapılı pencere, düdüklü tencere!" diyeceksiniz. Kapılı pencere; araba, düdüklü tencere; ev. Kapılı pencere, düdüklü tencere, askerliğini bitir, anayı yitir, gel beni götür!" diyeceksiniz, dedim. Hocam bir daha de hele, bir daha de..." diye seslendiler. Ben de; " yok öyle ezbere, bir daha dinleyin o zaman," dedim.

Özel bir okulda çalışıyorum. Çocuklar çalışkan ve hareketli... Şimdi ben başladım dersi anlatmaya... Öğrencinin biri söze girdi ama mütemadiyen konuşuyor...

İkaz ettim! Diğer derste de aynı şey... Bir daha ikaz ettim, yine devam ediyor... Neticede öğrencilere seslendim: "Oğlum dinleyin bakayım," dedim. Bir fıkrayla söze girdim. Beni dinlediler. "Nasrettin Hoca bir gün turşu satıyormuş, Hoca 'turşu' diyormuş, eşek başlıyormuş anırmaya... Hoca nihayetinde dayanamamış, "oğlum eşek!" demiş, "bu turşuyu ben mi satacağım, yoksa sen mi satacaksın?" sonrasında kıssadan hisseye, lafıma karışanlara hep "turşu" dedim, susturdum.

Dershanede çalışkan ve zeki öğrenciler vardı. Birisi "hocam!" Dedi, "buyur kızım," dedim. Aliterasyon nedir? Dedi. Anladım, çocuk beni deniyor. "Kızım," dedim, "aliterasyon, Ali'ye ters gelen bir oyun!" Dedim. "Hocam anladım!" Dedi. Çünkü öğretmen branşı ile ilgili konuyu bilmezse, dershan de ve/veya özel okulda çalışamaz. Öğretmen, konulara hâkim olacak. İyi bir öğretmenin iki şartı var; birincisi; 'eşitliği' sağlayan olmalı, ikincisi; 'eşit' davranan olmalı.

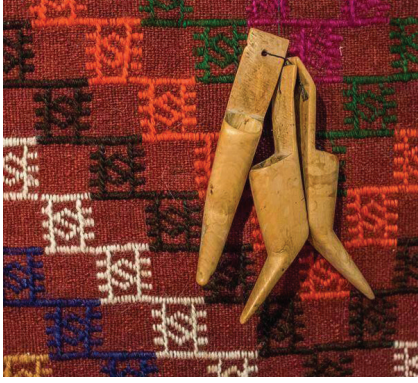
- Andırın insanlarını nasıl tarif edersiniz?

Andırın insanı, saygılı, gariban, fakir. Ya okuyacak adam olacak, ya da çoban olacak. Başka şansı yok yani. İkisinden biriydi o zamanlar. Saygılı, gariban, fakir.

- Sizin döneminizdeki Eğitim Sistemi ile şimdiki Eğitim Sistemini kıyasladığımızda, özde ve biçimsellik anlamında belirgin farklılıklar var mıdır?

Valla öğretmende de kalite kalmadı, öğrencide de kalite kalmadı. Zayıf verme, ceza verme, okut! Nasıl okutacaksın! Öğrencilerin defterine, "Ali Kökenek Kanunlar," diye yazdırırdım. Ben şimdi Demirbaş'tan özel okula gittim, Bahçeliye. Beni bir sınıfa verdiler, Hababam sınıfı gibi bir şey, arkadaşan oğlan geliyor, kızın saçını çekiyor, gidiyor. Önde ki kız arkadakine laf atıyor. "Hadi bakalım," dedim, herkes bir atasözü bulsun. Kızım sen "c" ile sen "b" ile laf atan kıza da "k" yı verdim. "Hocam buldum!" Dedi, laf atan kız. "Ne buldun? Dedim. "Köyden köye türemez," Dedi. "Tamam." Dedim. Ben de, "bundan sonra sen arkana döner laf atarsan, ben de sana: "köyden köye türemez," derim, dedim. Ondan sonra kestiler seslerini. Şimdi öğretmenlerin 5. mesleği öğretmenlik oldu. Ticaret var, alışveriş var, galericilik var. Ama bizim mesleğimiz öğretmenlikti. Biz de fakirlikten geldik, fakirin, fukaranın halini anlardık. Ben İstanbul Üniversitesi'nde Hukuk bölümünde 8. olarak kazandım ama, gide-medim. Kitaba baktım, 75 tl yazıyor. Abim çerçevencilik yapıyordu, 75 tl gönderirim dedi. Bereket versin. Çapa'nın sınavına girdim, kazandım. Yatılı okudum. Şimdi yine anamdan doğsam, öğretmenlik mesleğini tercih ederdim. Şimdi ki öğrenciler, eski öğrenciler gibi olursa ama. İyi ki, tam zamanında emekli olmuşum. 1993 yılında emekli oldum. 19 yaşında öğretmenliğe başladım. Erken başladım. O zamandan beri 50 yaş sınırı yoktu. Sonra Bahçeli özel lisesine geçtim. Normal 2.500 lira alıyordum, özelde ise 3.500 lira. Benim kızım, yurt dışında 'tıp' okuyordu. Mecburen çalışmak durumunda kaldım.

KILIM

Kilim, Atalarımızın Orta Asya'dan getirdiği hayat tarzının devamı olarak Anadolu'da da devam eder. Göçebe, yani konan göçen toplumların hafif, kolay taşınan, her şekilde kullanılan en pratik eşyasıdır.

Kilimler yalnızca bir eşya olarak görülmemelidir. Yaşadığı toplumun hayatı, sosyal yapısı olayları, kültürü, kilime yansır. Kilim desenine motifine anlam yüklenir. Dokunduğu toplumun ve dönemin mesajlarını içerir. Her sosyal grubun veya yörenin kilim motif ve desenlerinin farklı oluşu bundandır.

Kilim yalnızca toplumu ve kültürü anlatmaz, işlemez. Aynı zamanda kilim dokuyanın eseridir. Onun duygularını, hayata bakışını, zekasını, gelecek kaygılarını da yansıtır. O yüzden bölge-
mizde " Kilimin dili var. Kilim konuşur." Deyimler söylenir. Kilimden iyi anlayan irisi hangi bölgeye, ait olduğunu, dokuyanın mesajlarını bilir.

Kilim koyunların yünlerinden eğrilerek elde edilen iplerden yapılır. Ağaç ve bitkilerin kabuk, yaprak ve köklerinden üretilen boyalar iplerle kaynatılarak renkler elde edilir. Kilim renkleri bazen uyumlu, bazen uyumsuz olur. Renkler de bazen doğal ip renkleri kullanılır. Siyah, mor, beyaz gibi.

Kilimlerin boyları yani ebatları farklı olur. Seccade, orta,

büyük şeklinde ayrılır. Genellikle "iki kuşak" dediğimiz parça birleştirilerek kilim oluşur. İki parçanın simetrik olur.

Kilim, ayak basılan yere serilmez. Buralara çul dediğimiz keçi kılından örülen dokumalar serilir. Kilim misafir odaları, duvarlar, yük-lükler gibi insanlarına değer verdiği yerlere serilir. Yastık, minder içinde kullanılır.

Bugün kilim Anadolu'da olduğu gibi yöremizde de kalmadı gibi. Bir dönem tüccarlar köy köy gezip naylon, suni sergilerle değiştiler. Kalanlar da duvarlara asılıyor, odalarda kullanılıyor.

Kilim, dokuması kolay, maliyeti ucuz olduğundan Toroslar'da halâ dokunuyor. Devletin teşviki, kooperatif örgütlerinin organizesi ile dokunuyor olsa da sürekli üretim olamıyor. Ama içinde yaşadığımız kent ortamında kilimlere hala yer var. Köklerimiz olan kilimi yaşatmalıyız.

Andırın göç yolu üzerinde geçiş bölgesi olduğundan hem İç Anadolu'nun, hem Çukurova'nın kilim türlerini yaşar. Yöremizde Afşar kilimi, Yörük kilimi türleri yaygındır. Halen de dokunmaktadır.

Özetle, kilim bizdendir. Kilim bizi anlatır. Her kilim emek, göz nuru ile meydana gelir. Kilimin dili vardır. Kilim konuşur. Kilim geleneklerimiz, göreneklerimiz ta kendisidir.

TÜRKÜLERİMİZ

Eskiden aşıklar türkü söylerlerdi, etrafına toplanır dinlenilirdi.

Biz kahveleri Kerem ile Aslı, Aşık Garip hikayesinde duyardık. Kerem Aslısını ararken kahvelere uğrar. Alır sazı ele gelir dile. Aslısını sorar. Kahve halkı açınır, başlarını sallar. Aşık Garip öyle. Aşıkların kahvelerde söylemesi biraz Acem biraz doğu geleneğine ait.

Anadolu'da da önce doğu bölgesinde Aşık kahveleri görülür. Ben Kars'ta görmüştüm. Aşık Murat Çobanoğluna aitti. Çobanoğlunun ünü köyünden çevresinden Kars'taki kahveyle, oradan yurda, dünyaya yayılıyordu.

Çukurova yöresinde de Aşıklar durmadan dert yanarlardı. Elimizden tutan yok. Güvencemiz yok. Toplanamıyoruz. Mekanımız yok. Bir kahvemiz bile yok diye.

Şimdi Türkünün revaç olduğu bu dönemde aşık kahvelerini andıran yerler var. Benzerliği sadece türkü söylenmesi. Söyleyenler farklı, çalgılar farklı, dinleyenler farklı, ortam farklı, duygular farklı.

Basbayağı eğlence. Basitinden. Sokak buralardan daha nezih, daha temsilci. Türkü bar deniyor isimlerine. Türkünün tutulup, yolunup, eğrilip büğrülüp, içi boşaltılıp sunulduğu sıradan, ürkütücü, düşündürücü yerler. Bize uzak. Ruhumuza uzak. Türküler isyanda beni kurtarın der gibi eğiliyorlar bükülüyorlar. Önce İstanbul'da sonra Anadolu'ya yayılıyor. Türkiye değil aleme gelinen yerler. Akşamdan sonra geç olan saatlerde en nezih (!) Türkü barda konuklarını ağırlıyor. Âşıklardan çok batı tiplerine uygun gençleri dinlerken, vaziyet sentezi değil sırtışı yansıtıyordu.

İyiki türküler var. İyi ki türküler radyolarda söyleniyor. Radyoda bir türkü. Gurbet üzerine. Ben uzanmış pencereden ufka bakıyorum. Gözüm ufuklarda. Gönlüm sırada. Arada sıra dağlar. Gurbeti sılaya bağlayan yolda hep engeldir sıra dağlar. Türkü dokunuyor. Ayrılık dokunuyor. Gurbet dokunuyor. Memleket tütüyor. Buram buram. Ve dağlar hala engel. Yarım orada ben burada. Arada sıra dağlar. Sonra gurbet eller. Yanıyor. Yakıyor. Gurbet bağımnda saplanan bir hançer sızısı. Anadolu da kaderimiz sıra ve gurbet'e bağlı. Selam göndersin geliyor buradan. Sevdiklerime kurda kuşa taşta toprağa alırlar mı almazlar mı bilemem.

Sevda türkülerini Severim. Hasret Kokar, Hasret Tüter. "Hasret çeken gönül derde dayanmaz" der türkü. Gönül, hasret, ayrılık, diyar, uzaklar, sevgi, dokunuş, söz, umut, duygular... Hepsi, hepsi var türkülerde.

Kıvrak türkülerini severim. İç titrek kelimeler, sesler, dalgalı. İnsan kıpır kıpır. zihin oynak . eller şıkıdım. Kıvrak türküler bozkırların tezenesi. Dere, tepe, vadi, yamaç, ova, inişli, yokuşlu coğrafya. Ufuk kıvrım kıvrım. Hayat bu engebelerin çocuğu.

Kıvrak türküler bozkırlardan boşa çıkmamış.

Türküler çeşit çeşit. Bölge bölge. Memleket memleket. Yakını bellisiz. Dinleyeni belli. Söyleyeni belli. Türkü bizi millet yapar. Bizi millet yapan değerimiz. Hamurumuz. Gıdamız. O yoksa biz de yokuz.

Bir Yaz Günü ANDIRIN'dan Geçmek

Yaz günleri temmuz, ağustos aylarında Andırında yaşamak ne güzel. Bu yıl Andırın serin geçiyor. Akşamları ceket istiyor. Daha yukarılar yaylalar da öyle. Zaten Çukurova insanı serinliğe çekiyor. Andırın şehir bölgesi gayet serin. Yukarı yaylalar (yayla koku) daha sert. Gündüz yayla güneşi iyice yakıyor. Cildi hemen esmerleştiriyor. Üniversitede okurken yazın güneşi sıcaklığı altında çalışırken yanardık. Arkadaşlarda hangi denizde yandığımızı sorarlardı. Andırın böyle bir yer

Bir akşam uzun bir yolculuktan sonra akşam saatlerinde Andırına ulaştık. Memleket havası, serinlik, kavuşmanın huzuru yorgunluğumuzu alıverdi. Sizde öyle olmaz mısınız memlekete gelince..

Sabah kalktığınızda Andırında kahvaltılı seçenekleri var. Bakkaldan doğal ürünler alır, evin balkonunda dağlara baka baka, sohbet ede ede yapardınız. Olmadı çarşıya iner paça çorbası yersiniz. Andırının sıcak yemek lokantaları meşhurdur. Menü zengin, çorbalar çeşit çeşit. Kahvaltılı veren yerler gider zengin bir menüyle kahvaltılı yaparsınız. Aşağıda Çatak, yukarısında Çınar geçidi, Akifiye tarafına gider yol boyu tesislerde kahvaltılı yaparsınız. Hiç olmazsa peynir – zeytin – pide alır kışla bahçenizde orayı seyrede seyrede nostalji yaparsınız. Biz çocukluğumuzda peynir – zeytin – pide alır, kahvelerde demli çaylar yudumluya yudumluya kahvaltılı yapardık. Demem o ki, Andırına geldiğinizde memnun olursunuz.

Kahvaltılı biter bitmez veya paça çorbaları (paça ve ötekileri) içilir içilmez kışla bahçesinin yolu tutulur.

Kışla bahçesi Andırının kalbidir. Yani toplumun nabzı burada atar. Burası her zaman (gün ve saatte) canlı ve diridir. Kışla bahçesi tarihinden beri değerini ve önemini kaybetmedi. Bugün de Andırın oturma, buluşma, dinlenme, sohbet etme, hoşça vakit geçirme yeridir. Andırına çarşıya ilk gelenlerin uğrak yeridir. Çarşıdan bahçeye inerken serinliği hemen duyar, derinliği yakalarsınız. Tespih satıcıları, bıçak satıcıları, sergilerini açar sizi davet eder. Belki de bu kadar tespihi bir arada, bu kadar bıçağı bir yerde görenlerimiz çok azdır. Yöre kıyafeti yani ayakta şalvar, pala bıyıklı, gömleğin kolunu çevrelemiş satıcılar sormadan sizi rahatsız etmezler.

Az ilerde sağda veya solda ayakkabı boyacısı karşılar. Eskiden eski tahta boya sandıklarına yine tahta fırçaları tahtaya vururlar. “boyacııııı” diye tutturlardı, şimdi sessizlik. Bağırma yerine ellerinde arkasına çökülmüş sanki kundurular elde oturanları dadanıp kunduralarını alır bunları verirler. Yeni düzene onlarda ayak uydurmuşlar. Müşterinin ayağına gidiyorlar. Yine de eski usulle bir ayağınız sandık üzerinde, işi bitince fırçasıyla alttan tıklar, öteki ayağınızı koyardınız. Bu arada boyacınızın da çenesi durmaz sohbeğe başlarsınız. Merak ettiklerinizi sorarsınız. O da kolayca cevap verir. Zira Andırında sefil durduğuna bakmayın, bir insan sarrafıdır, iyi bir gözlemcidir.

Neyse bir iki adım daha atarsınız duvar dibine bankların üzerine dizilmiş insanlar, küçük masa etrafında öbek öbek oturmuş insanlar, elinde sandalye ile yer beğenenler/ arayanlar görürsünüz. Sağa sola bakanlar, birbirlerini arayanlar görürsünüz. Sizde onlardan biri olur tanıdıklarınıza bakarsınız. Önceden

sözleştiyseniz nerde acaba diye göz gezdirirsiniz. İlginçtir, her oturanda bahçeye girene şöyle bakar izler. Kim geliyor merak eder. Nedeni de buraya daha çok yabancılar (dışarıdakiler) gelir. Belki tanıdık çıkar da selamlarız diye.

Neyse bir yer bulur otursunuz. Selamlaşır-sınız. Sandalyeler gelir, yer genişletilir, halka oluşur. Her gelen katılır, halka genişlerde genişler. İlk gelen veya kendini ev sahibi gören konuklarına ikram için sorar, çaycı çağrılır. Kışla bahçesinin demli çayı meşhurdur. Tavşankanı derler ya tam da öyle. Çay gelir, su gelir, çaylar yenilenir. Sağ olsun işletmeciler iyi hizmet sunarlar. Kimse çaycıya bağırma, yüz göz olmaz. İşlerini iyi yaparlar. Oturanlara da sormadan konuşmazlar.

Bereket verim, etrafta kirlilik yok. Poşet atılmıyor. Çekirdek kabukları yerlere savrulmuyor.

Kış bahçesi havası temiz, serin, önü açık, Andırın düzüne (iniş dibine) bakar. Aşağı yani uca doğru oturulursa esinti iyice vurur. Aşağılar seyredilirken dağların ötesinde Tokmaklı, Kadirli, Ceyhan, Adana yani Çukurova, sarı sıcaklar akla gelir de burada hale şükredilir. Kışla bahçesi böylece herkes tarafından nimet sayılır. Ama böylesi nezih bir yerin kıymeti bilinmiyor. Yerler beton parke, çimler az ve cılız, mobilyalar kahve havası veriliyor. Gezinti yolları (arabalar) çok fazla. Program yapılıyor olmalı ki, seyrangah tahta, demiş. Karışmış bir sahne yapmışlar. Eskiden yoktu artık akşamları açık hava düğün, nişan, toplantılarda yapıyormuş. Gündüz de gece de ne akla gelse ona hizmet ediyor vesselam.

Oturanlar tanışmış, hal hatır sormayı geçtikten sonra bir mevzu ile sohbet başlar. Mevzular daldan dala atlar. Herkes bir şey söyler. Biri konuşurken diğerleri dinler. Yanda ki masalar duyacak kadar yüksek sesle bağırma, çağırma konuşulmaz. Konuşma adabına uyulur. Tam medeni bir ortam yaşarsınız.

Ya merkez Camisi, Rahatlıkla diyebilirim ki, cami tam manası ile burada yaşanır. Buluşma yeri, haberleşme yeri, bilgi edinme yeri, yardımlaşma yeri, sohbet (muhabbet) yeri, paylaşma yeri. Bizde nasibimizi alıyoruz. Andırında cami cemaati belli. Birde yabancılar, dışarıdaki Andırınlılar gelir.” Hele bir camiye gideyim, hem namaz, hem de falanı görürüm” cümlesi Andırında çok kullanılır. Böyle duygu-

larla gelenler camiye rahat ve ferah bulmazlar. Yani istenen ortamın kifayetsiz, avlu dar. Eskiden şadırvan, abdest alma yeri vardı. Nedenise cami ile birlikte anırım. Atalarımız hep öyle yapmış. Merkez camisi bu haliyle bir mahalle. Köy camisi gibi.

Camiye girmeden önce kim var diye sağa sola bakılır. Bir banka oturulur. Ama bir büyük gelirse kesinlikle kalkılır. Oturan bir ihtiyara bağıra çağıra kendi anlatılır. “ Falan köyden, falanın torunu, oğlu” gibi. Kısa sohbetler yapılır. Ezanla Camiye girilir. Ah kubbeli, hoş ses seda yankılanan bir cami olsa. Neyse ağır ağır çıkılır. Görüşmeler olacaksa çıkışta olur. Görenler, tanıdıklar birbirine sarılır, hatır sorulur. Andırında camiden hızlı girilip hızlı çıkılmaz. Kalabalık daracık avluda epey oyalanır. Sonra merdivenlerden caddeye çıkılır. Omuzlarda yük azaltılmış, enerji toplanmış olarak hayat sürer.

Kışla bahçesinin her zaman diliminde müdavimleri var. Nerdeyse her saat gelenler, oturanlar değişir. Ondan dolayı bahçeye girenler çıkanlar eksik olmaz. Mesela namaz kılan grup var. Ezan öncesi burada toplanırlar. Çay, muhabbet, ezanı beklerler. Yürüyenlerde konuşa konuşa camiye giderler. Camiden çıktuktan sonra bir kısmı ayrılrsa da bir kısmı bahçeye gelir yorgunluğunu atarlar. Kışla bahçesinin sabah müdavimleri dairelerde işçi olanlar. Bahçeye uğrar, çay içer, toplanır konuşurlar. Kuşluk vakti kahvaltı yaparlar. Bunlar şehirde vakit geçiren kısımdır. Öğle vakti memurlar, çalışanlar da uğrar. Birini sorma, biriyle buluşma için uğrarlar.

Öğleden sonra işini bitirenler gelir. Akşamüzeri yol boyu yapan bayanlar falan buraya uğrar oturur konuşurlar. Bayanlar ya ailecek veya tanışlarla oturur veyahut ayrı otururlar. Çarşıda gezip yorulanlar, sıcaktan kurtulmak isteyenler, rahatsız olup hava almak isteyenler kışla bahçesine uğrar. Esas kalabalık akşam sonrası olur. Ağaçlara takılan lambaların ışığı altında, serin esen havada, tatlı sohbetler olur. Kışla bahçesine resmi amir ve memurları toplantı, program için de uğrarlar. Belediye iftar veya benzeri programlar yapar. Dışarıdan gelen siyasiler halkla buluşmak için de kışla bahçesini tercih ederler.

Kışla bahçesi gençlerinde uğrak yeridir. Gerçi tavla, dama, okey gibi oyunlar olmadan da gençlerin gidebileceği, oturup konuşabileceği

en güzel mekândır. Gençler daha çok uç kı-sımları tercih eder. Uzağı, ovayı seyrederler. Türkiye'yi saran hastalığı kışla bahçesi de sarmış. Herkesin özellikle gençlerin elinde bir telefon bir arada oturuyorlar ama konuşmadan meşgul oluyorlar. Tek başına oturanlar sıkılınca etrafı seyretmek yerine cep telefonuna sarıyorlar. Radyodan bazen müzik çalınır. Kahve binasında televizyon her zaman açık. Meraklılar programa bakar. Haber saatinde habere bakarlar. Kimse yüksek sesle konuş-madığından serin ve sessiz ortam hâkimdir.

Kışla bahçesinden çıkınca çarşı da dolaşmak da güzeldir. Cadde boyunca sağlı sollu ber-berler var. İçeri girdiğiniz de mütevazı eşyalı berber güler yüzüyle karşılar. Oturanların sohbet edişin de sıra beklediğini anlamaz-sınız. Eski belediye binasının yanında Tapucu Mehmet'in binası vardı. Öne sandalye atılır oturulurdu. Sizi görenler uğrar, çay söylenir, konuşulurdu. Buluşma, dertleşme yeri gibiydi. Şimdi yeni bina ile buralar kalkmış. Aşağıya doğru kahveler, lokantalar, eczaneler, dük-kânlar, giyim mağazaları. Hangisine uğrasanız güler yüzle karşılar, oturtur, çay içmeden kal-dırmazlar. Bendeniz Gökşen giyime günde birkaç kez uğramadan edemem.

Pastaneler de güzel. Kıvrım tatlılar Andırının ilk tatlısı. Bizim kuşak Kışla Bahçesinin kar-şısında tatlıcı Hoca'nın tatlılarını unutamaz. Çarşıda kahveler eskiden daha çoktu. Şimdi içerilere çekilmiş. Çay ocakları var. Etrafa çay dağıtıyorlar. Her kahvenin önünde tabureler. Tabureler cömerttir, her yere sığar. İnsanlar küçük sehpa önde taburelere oturarak demli çayı yudumla keyfini bilirler. Bizde öyle ya-pıyoruz uğradığımız her yerde çay istiyoruz. Andırının çarşısında yapılan çayların hakkını verelim. Çocukluğumuzda Antepoğlu Badi'nin çayı meşhurdur. Badi'nin kahvesinde demsiz çay içilmezdi. Bardağı yarıdan biraz fazla doldurur, tam doldurmazdı. Herkesin dilinde "Badi'nin çayı gibi niye az doldurdun" sözü o günlerden kalmadır. Çocukluk günleri bir yana hala o çayın tadı damağımızdadır. Manav-larda meyveler çeşit çeşit. Hatta derler ki yazın en çok meyve - sebze Andırında tüketilir. Öy-lesine bolluk bir yer.

Çarşıdan yürürken fırınlardan gelen koku sıcak pide almak, yemek canınız çeker. Andırının pidesi meşhurdur. Eskiden fırına tava atarlardı. Toplanır, pideyle bandıra bandıra yerlerdi. Bu âdetin azaldığını söylediler.

Andırına her gelen mutlaka devlet dairesine uğrar. Kaymakamlık, Belediye, ötekiler. Bu-ralara iş icabı gidilir. Tanışlar ziyaret edilir. Dışarıdan gelenleri Kaymakam, Belediye Başkanı ziyaretleri gelenek haline gelmiştir. Onlarda misafirperverliğini gösterirler. Daire amir ve memurları da öyle.

Andırın sadece çarşıdan ibaret değil elbet. Dinlenilecek, oturulacak, gezilecek, buluşu-lacak çok yerleri var.

Çınar geçidi hep vardı. Andırının kimliği, sembolü idi. Baraj uğruna koca coğrafya or-manıyla, yeşiliyle, dereleriyle, su kaynakları ile düzlükleri ile kah şişen, kah çekilen sulara gö-müldü.

Mesire alanı yamaçlar yapılır. Suda batanlar boğuldu. Çınar geçidinin ırmak boyu çar-dakları unutulur mu? Çınar geçidi düzlüğü güreşlere, düşünlere, şenliklere ev sahipliği yaptı. Andırının yayla ve kültür şenliği 4 kere üst üste burada yapıldı. Geleneksel görüşlere ne demeli? Düzlüğü köprü ile geçilirdi. Her gelin köprüden geçirilir, davullar zurnalar eşliğinde oynatılır, halaylar çekilirdi. Andırın halayları ile övünürüz. Halay çekenlere başçı denir.

Şimdilerde eski Çınar geçidinin " köprüden geçti gelin" i belediye çapında dağdan dağa yaptırdığı anma köprü ile yaşatılıyor. Aşağısı uçurum misali, sallanan ama köprüyü ge-çenlere heyecan katıyor. Medya üzerinden tanıtılması üzerine yerli, yabancı yediden yetmiş herkesin uğrak yeri oluyor. Araba ile çıkılan köprübaşları yöresel ürünlerin katıldığı yenilen, içilen panayır havası yaşatıyor.

Yukarıda Akitiye Çokak yol boyunda balık/ et lokantaları, aşağıda Kastal - Çatakta lokan-talar, Halbur, Gebende yol boyu oturma yerleri size gününüzü dolu dolu yaşatıyor.

Velhasıl bir yaz günü Andırından geçmek varmış. Coğrafyayı, doğayı, insanı, nimetleri, doya doya tatmak ve yazmak için. Bir de sılayı rahim duygusu ile şükretmek için.

Biz de Andırında bir yaz günü öyle yaptık. Geldik ve geçtik. Şen kalasın Andırın.

Sevilmez mi GEBEN

*Havası bir başka suyu bir başka,
Sevilmez mi Geben Kardeşim Mesut.
Ormanı bir başka, dağı bir başka,
Sevilmez mi Geben kardeşim Mesut?*

*Yaylası, ovası, tepesi, düzü,
Kendine bağlıyor, kendine bizi.
Yeşille bezenmiş Gebe'nin yüzü,
Sevilmez mi Geben kardeşim Mesut.?*

*Birbirine benzer bizim buralar
Unutulur bir bir bütün hatalar.
İnsanı zor günde sarar sarmalar;
Sevilmez mi Geben kardeşim Mesut?*

*Her ferdi bir sultan benim gönlümde,
Sultan benim geçmişimde, günümde,
Bugün,yarın inan cümle ömrümde...
Sevilmez mi Geben kardeşim Mesut.*

*Bilici der; öyle güzel mi? Güzel.
Yaratmış yaradan bizlere özel,
Havasıyla suyu insanı güzel,
Sevilmez mi Geben kardeşim Mesut.*

Sevgili Genç

Durmadan yazıyorsun niye? Adandığını söylüyorsun. O sayılı nefeslerinden sayısızca tüketirken böyle kalacağını mı sanıyorsun. Oyalanmadasın habire.

Herkesin taşa çizilmiş hayatına iz mi bırakacaksın. Amansız rüzgârların koparamadığı taş kırıntıları sen mi koparacaksın?

Sahi bir dünya var. Hayallerin, umutların dolu bir dünya. Durmadan insanları çağırıyorsun da ona da sordum. Onu biliyorum dünya murad dünyası. Kimisi alır, kimisi alamaz. Adına da nasib diyorlar.

Bu sefer de özlemim büyük diyorsun. Ve sisli düşüncelerime berraklık getirecek, güneş gibi doğacak o tutsak vadinin fecri olacak ideallerin öyle mi?

Umutlanıyorum sana. Kara bulutlar sana yaklaştıkça kirliliklerinden arınıyorlar demek, kurtarıncıla haşır neşir oluyorsun. Kuşların kanat çırpışlarındaki berraklık onun ışıklarına mı işaret yani?

Prangalar yurdu yeni bir hayatın ilk adımları artık. Görünen köyün kılavuzu, boşuna arama bulunur elbet.

Derler ki, özlemin hikayesi uzun. Bu mekanda koşuyorlarsa insanlar, onun sırrından bir parça nasip edin de, şu uzunca yolculuğun hikmetini bir iki kelamla sana fısıldayiveriyim.

Hani insanın hayatında içine düştüğü boşluklar vardır ya! Her şey anlamını yitirir ya. Kavranacak yeninin sancıları çekilir ya. Eskiler silikleşir ya. O zaman sorular uçuşur.

Nedir yaşamak?

İnsan niçin yaşar?

Bizi hayata bağlayan ne?

Hayat yaşamaya değer mi?

Ötekiler. Ötekiler...

Sorular bir sis bulutu olunca duygular anlamsızdır artık. Sezilen yabancılaşma. Senin olanlar uzaklaşırlar senden. Şair bu hale "öz yurdunda parya" demede.

Bu boşlukta ne umut ne kaygı vardır. Deri bir ahın boşluğu. Güzel olanlar gülünç. Çirkin ürpertisiz. İnsanlık feryat ediyormuş bana ne. Dünya nicelerini yutuyor umurumda mı?

Öyle dona kalış ne işe yarayacak. Zaman, ona ne

kadar acır insan. İlk defa kendine acıyordur genç. Kendine acıyan gence tasvir hangi kaleme, hangi kelimelere nasip olacak. Belki o gün zaman sırrı çözülmüş olacak.

Yunus der ki, buradan gelip göçenler bu sırrı çözemediler. Yeltenenler de garip başını sevdaya saldı kaldılar.

Gencim sevdalı başın; zirvelerin dumanı da olabilir, çorak toprakların rahmeti de. Bilirim duygular deli taylara benzer. Timar edilip ehlileştirilmesi çok emek ister. Çelik yürek bilek ister. Bilirim duygu bir pınardır. Kuyu gibi kaynar. Dolar taşar.

Gencim nefsine gem vurabildiğini bilseydim eğer hep gıpta ederdim sana. Nefis, neden ağır gelir? Nefsi yenmek suyu yokuşa sürmek gibidir. İnsan hiç onulmaz anda nefsine dönerse, ya yalan yanlışlara döner veya içinden çıkılmaz bir dünyanın sızalarına tutulur.

Nefsin seni uçurumlara sürükler. Yar başında elini tutacak bir el var. Oda aklın. Akıl irade kanatları takar da tutar, sarmalar seni. Attığın ilk adımda içinden bir ses haykırır. "Dur" der. Bu vicdanın yani içinin saf sesidir. Dilerim bu sessiz çığlık hiç eksilmez özünde.

Hem cinslerle konuşuyor ve hoşlanıyorsunuz. Havadan sudan. Duymak mı olacak işiniz. Bilir misiniz hayatta bir şey eksik kalır. Mükemmellik hayallerde yaşar. Başlamak esastır. Adım atmak. İşin sırrı "korkma" mak. Bu yurdun delikanlıları bu toprakları sevdikçe korkmazlar.

Gencim. Mektup yaz bir genç adama. Dostun olsun.

Dosta açılmak. İyi ve kötü yanlarıyla dosta açılmak. Hayatı böyle anlamak insanı gizli bir doyuma ulaştırır? İnsanın çevresi dostlarıdır.

Ya düşmanlar. Düşman duygu yüklü bir kelime. Adam düşmanına bakarak bir hayat kurabilir. Yoksa yaprağın rüzgârın önünde habersiz sürüklenmesi gibi sürüklenirsiniz. Düşman hayata/eğri yola ışık tutar.

Biliyorum ki insan zıtları kabullendikçe yaşadığının farkına varacaktır. Yaşamayı anlamak ne güzel.

Kısa yazamadım işte. Genci gören her yetişkinin nasihat edesi gelir. Gençler ise nasihatı sevmezler. Yani düz yolda yürümek istemezler. Hoşça kal, kendinle kal.

DİLENCİ

Bel bükük zavallı
Kimsesiz olmalı
Çehreler tasalı
Gözler pek yakıcı

Her şeyin kötüsü
Düğüm tüm örtüsü
Derin ah! Hayat öyküsü
Hali acı derdi acı

Kapı çalar tak tak
Titrek ses korkarak
Allah rızası olarak
Nine, kardaş bacı

Ne ince ne kaba
Der gibi merhaba
Başınız için sadaka
Kaza bela ilacı

İnsanda okunur
Göz ruha dokunur
Vücut bastona dokunur
Titrek eli avıcı

Vermek niyet işi
Kim yoklar sezişi
Mahcup olanlar er kişi
Cimri acele savıcı

Dilenci kem etmez
Dua eksik etmez
Muratlar kısmete yetmez
Alan el umacı

Çokça denir baba
Dudakta beddua
İnayet... İnayet ola
Dil usta boğmacı

Bir insafılı adam
Hoşça el uzatan
Engin bezgin ruhtan
Doğsa kurtarıcı

Dosta Dair

DOSTLARIN ARAMA MERAKI SARDI BENİ (1990)

Dostları arama merakı sardı beni. Dost aradığın kişidir diyorlar. Ya gönüldekiler? Ona da gözden irak olan gönülden de irak olur diyorlar... Hasılı dostu aramalı. Gönülden de olsa. Uzağı ararken yanı başındakini ihmal etmemek.

Büyüklerin bir dostu görmek için dünya gözüyle yedi gün yedi gece gittiğini anlatırken duyardım. Onlar dosta giderken engel tanımazlarmış. Dostlar sağ olsun derlermiş. Kendi sağlığı olmasa da olurmuş.

Baba dostu. Ata dostu. Bu zincir maziye bağlanır. Zamanı ne haddine bu zinciri kırmak. Kaç kuşak geriye gitmişse o kadar da gelecek kuşaklara gidecek. Sürecek dostluk. Baba dostlarını, ata dostlarını bir düşünmeliyiz. Şimdi nereler? Onlardan doğanların kaçını tanıyoruz? Kaçıyla dostluk bağımız var?

Baba, ata dostlukları millet olma şurunun bir parçasıdır. Kendimize dönmeli, milli yükümüze sahip çıkmalıyız.

Toprak üzerinde çektiğimiz zahmet kadar kıymetlidir. Vatan duygusuyla yaşadığımız toprak parçasıdır.

Bu toprağın hakkını bizden sorarlar. Dostları ihmal eden toplumların toprakları kendilerine sıkıcı gelir. Böylece önce kafalar işgal edilir. Sonra yurtları. Dost insanı ayakta tutar. Bir dost bile yeter.

DOST ONARIYOR BENİ (1990)

Kaybedişlerim, kazandıklarım ortada. Dost, acı söylüyor, beni onarıyor. Olamayış halimi onun yanında kavriyorum. Mükemmel olanla olmayan yanı yana. Zıtları görüyorum. Zıtlarımı görüyorum. Dostum.

DOSTLAR... DOSTLAR... (1990)

Bunca yer. Bunca zaman. Ne dostluklar kuruldu. Ne dostluklar geride kaldı. Geride kaldılar. Anı hafızalarda. Silik. Sönük. Dostlukları canlı tutmak. Bir bir yaşamak. Dopdolu olmak. İnsanlarla, kendinle.

Bizim kuşak insanının başaramadığı bu.

DOSTU ARAMAK (1991)

Dostlarımı hiç sebep yokken aramıyorum. İşim düşünce uğrarsam mahcup oluyorum. Bizim kuşak hayatın sırrını "dünyayı aşmak" ta yakalıyor, ama nedense aynı döngüye takılı kalıyoruz. İnsanın insana dünyalık için yaklaşması. Doğru insanını kemiren bir kurt bu.

DOST ÜZERİNE KONUŞTUK UZUN UZUN (1995)

Dost üzerine konuştuk uzun uzun. Dost bir güçtür dedim. Dost bir hazinedir dedi. Dost yitiktir dedim. Dost varlıktır dedi. Ben dedim, o dedi. Dostluğumuzu pekiştirdik...

DOSTUM (1998)

Ne var, bir dostum olsa. Uğrasa yanıma. Bana kusurlarımı söylese. Anlatsa bir bir doğrularımı, yanlışlarımı. Bir ışık olsa gözlerimi alsın. Açılmasın ufkum. Bilsen kendimi. Bilebilsem kendimi.

Ah o dostum hep var olsa. Hep yanımda olsa. Haldaş olsam. Dildaş olsam. Gönüldaş olsam. Ah o dost...

DOSTLARA AYIRDIM (2007)

Bugün bu saatimi dostlara ayırdım. Arıyorum. Hal hatır soruyorum. Gönül arıyorum. Bugün bereket nedir hissettim.

Ömür Dediğin

Kimine vay vay
Kimine hay hay
Ömür dediğin

Kimine halim
Kimine zalim
Ömür dediğin

Baharı geçer
Olmazı seçer
Ömür dediğin

Bahane estek
Olmaza destek
Ömür dediğin

Hem karda gezer
Hem darda gezer
Ömür dediğin

EN GÜZEL YILLARDI MAZİDE KALAN

Belki de en güzel yıllarım bu kurgulayıp durduğum ve hayal ettiğim zaman içinde akıverip gitti. Eğitimden beklediklerimi bazen buruk bir acı içinde seyrettim durdum. Neden maziden, atıye bir köprü kuramadım diye hayıflandım.

Çağlar ötesinden gelerek, ilim irfan kaynağından içemediğim, duyguları yaşayıp yaşatamadığım için kendimi sorumlu hissettim her zaman. Dünyanın en zor işi olan eğitim edep, ahlak, sevgi, saygı, inanç, ideal demektir, benim gözümde. Üretmeden; tüketmek, yaşarken yaşamamak gibi bir şeydir.

Dünyanın en güzel çiçekleri neden açmaz? Yurdumun çocukları neden üretmez. Ne zaman gelecek beklediğim o güzel günler. Bu duygular içerisinde bir şeylerin eksikliği beni hep karamsarlığa götürür. Neden insan yetiştiremiyoruz hatalarımız eksiklerimiz nerededir?

Duygularım karmakarışık, otuz yılımı verdiğim yılları yaşıyorum. Hep çehreler çıkıyor karşıma onları seyrediyorum hayal meyal... Ah şuna bak. Selma, daha dün çocuktü. Evlenmiş eşi ve çocukları ile mutluymuş. Şu Mustafa masum bakışlarıyla beni selamlıyor. Şu Sema var ya aya benzeyen o liseli kız... Bak somurtkan Ayşe de orda duruyor. Hepsi ayrı birer dünya. Hayal dünyamı süsleyen o masum çehreler... Sesler beni çok uzaklara götürüyor. Şu Ayşe'nin, şu Orhan'ın, şu Sema'nın, şu Ali'nin sesi. Onları duyuyor gibiyim şimdi. Neredeler o sesin sahipleri ya fakir bir mahallenin varoşlarında anne-baba olmuşlar ya da uzak diyarlarda kaybolup gitmişlerdir. Ne olursa olsun o sesler beni hep ayrı dünyalara götürür.

Benim için önemli olan seslerdir. Gönül dünyamızda yankılanır dururlar. Nasıl unutulur o sesler? "Günaydın Hocam." diyen Sema, Ali, Ayşe, Fatih ve onların hala hatırımdaki sesleri. Bakışlarımda konuşur bu sessizliğin bedbaht hali ama kimse anlayamaz bir bakışta bu hali. Gel zaman git zaman böyle akıverip gitti yıllarımız. Bazen delicesine sevindik. Bazen hüznünlendik, bazen gururlandık. Yaptıklarımız, yapamadıklarımız, sevindiklerimiz, üzüldüklerimiz, duygularımız içinde dipdiri durmaktır.

Amacımız eğitimin dünya kalitesinde bir yerlere ulaşmasını sağlamaktır. Bunun için çalışmak ses çıkarmadan aşınmak gereklidir. Olumsuzlukları olumlu hale getirmek, iletişimi seviyeli hale getirerek tüm toplumu kucaklayacak hale getirmek bizim elimizdedir. Yarınları aydınlık görmek istiyorsak dar kalıplardan çıkarak eğitimin mecrası içerisinde yol almamızdır.

Bunun için yediden yetmişe toplum içerisinde ülkemizin geleceği için çalışmamız gereklidir. Gençliğimizi bilinçlendirerek vatan sevgisi ve ahlaki değerlerle benzeyerek, ezelden ebede müjde taşıyan fertler olarak yetiştirmeliyiz.

Göksu'ya Ağıt

Yâdında bir ân-ı muhayyel kalır Mehmed'im
Dilde şarkı, gönülde bir lahza-ı ân kalır Mehmed'im
Tüter gözünde Göksu, âh edip inler sinen
O tebessümden mâzide bir ân kalır Mehmed'im

Pervaz olup girerse yedi meleğin Göksuya
Sürurdan bir an kalır Mehmed'im
Eğer ki içersen âb-ı Göksudan bir yudum su
Hatıralarda bir ân kalır Mehmed'im

Şakılasın bülbül güle Göksu'da meğer
Maşukdan bir an kalır Mehmed'im
Kor oldu ateş-i sevdadan kalbim, suya götürün dostlar beni
Âh ederse Göksuyum, sinemde bir ân kalır Mehmed'im

Pençe-i kahr ile götürseler suyunu
Göksu'dan Ayıntâba bir yâh kalır Mehmed'im
Helete'den Maraş'a bir âh,
Geride kırk bir kalb, bir ân kalır Mehmed'im

Adam Ufku Aradı

Bulut. Sis. Şehrin üzerinde koyu bir gölge. Rutubet. Yağış. Soğuk. Sokaklar çamur. Kaldırımlar üzerinde kundura topuklarından sıçrayan cıvık çamurlar oynaşiyor. Artık daha korkulu yürünüyor. Kimi çamurdan, kimi birikmiş göletlerden adeta ürüyor. Ağır ağır ilerleyen kalabalık, hızla geçen arabalar. Apartmanlar alabildiğine yüksek, herkesten bir düzensizlik, herkes bir sıkıntı taşıyor. Birden ufku aradı adam. Apartmanlar caddeyi dehliz gibi yapmış, kapalı hava loşlaştırmıştı. Sessiz bir canlılık yaşıyordu cadde boyunca. Adam birden ufku aradı. Köyden şehre inmiş yani kırlarda dolaşmış, ufka bakarak duygulanmıştı şimdi birde bu kalabalığın ortasında, kapalı havada, hem de gün ortasında sıkılarak ufka özlem duymuş bir hali de yoktu. Hür havaya alışkın olup, onun ancak ufka görülebildiği yerlerde teneffüs edilebileceğine dair inançta taşımıyordu. Birden adam ufku aradı. Kalabalığın ortasında diğerlerinden farksızdı. Bir adamdı yalnızca. İşe gidiyordu veya bir yere uğrayacaktı. Vakit geçirmek için dolaşanlardan da olabilir. Yürüyordu adam, ufku aradı birden.

Yağış, soğuk hava, cadde boyu giden gelen insanlar ve onlara bakarak kendini zorlayan biri. Umut ediyordu. Yağmur yağsın. Caddeler sokaklar bir güzelce arınsın. Sonra güneş doğsun. Evet evet. Güneş doğsun ama güneş ufuktan doğardı. O doğmadan önce haber verirdi. Alacakaranlık kesilirdi ortak. Bunu horozlar anlar adamları uyandırırlandı. Gözlerini ufalamaya fırsat bulmadan işine koyulurdu herkes. Güneş doğmalıydı. Şimdi yoktu. Ama içinde bir duygu bu yerde hiç güneş görmediğini fısıldıyordu. Madem hiç güneş görmedim. Öyleyse ufuk yoktur. Kafasını çalıştırır gibi etti. “Yok. Yok” ufukla benim arama cadde boyu setler çekilmiş. Göğe doğru uzanan binalar. Bunlar. Bunlar ufku yenemezler, ufku görmeme engel olamazlar dedi adam. Aklına apartmanın en üst katına çıkmak orda ufku aramak düştü. Sağa sola bakarak bir geniş kapıdan geçerek asansöre daldı. En üst kattaydı. Ellerini nedense hep cebine sokardı. Ceketinin düğmeleri düşmüş. Bu nedenle resmi yerlere girmekten çekinirdi. Girdiği yerde

çeşitli ticarethane firmaları vardı. Bir bakıma sevindi. Salonun pencereye bakan tarafına ilerledi. Ellerini kaloriferin üzerinde ovuşturdu. Bakmakta bir an güçlük çekti. Haydi yüksekteydi. Aşağıya bakınca apartmanın yatıyor gibi hissetti. Yüreği hoptu. Titredi.

Aşağıda caddeler karınca yolunu andırıyordu. Yavaş yavaş ilerleyen insanlar gülünecek kadar küçük ve avuca sığacak kadar basit görünüyorlardı. Ufka bakacağını hatırladı. Önünde ta ötelere kadar uzanan boşlukta arkası arkasına gizlenmiş bina tepeleri ve dikkatlice bakıldığında bacalardan başka görünen bir şey yoktu. Gözünün açısı kadar bakışını genişletti. Ne bir şey anladı. Ne sezebildi. Ufuk yerine şehrin üzerine binmiş buluta benzer kalın bir sis tabakası gördü. Havanın rüzgarsız olduğuna içerledi. Bu deneyiyle yürüyordu.

Sahiden ufku ne yapacaktı. Hem başka bir şey arasın onu ufukla karıştırmış olmasın. Kendi kendini yokladı. Yürüyordu. Bir hatırası aklına takıldı. Yolda yürürken yanındaki “düşünüyorum o halde varım” demişti. Kendi de “düşünüyorum o halde yürüyorum” demiş birlikte gülmüşlerdi. Var ki ve yürüyordu. Yürüyor derken yürümek üzerine ne kadar şiir okumuştı. Bazı şairleri yolcuya benzettiği olmuştu. Yürümek belki de akıştır. Bu bilinene de olabilir, bilinmeyene de. Bildiklerimiz akışının bittiğini haber vermezler. Bilinmeyene doğru gizli bir meyil taşır insan.

Bu ve buna benzer fikirleri not edip, nesir halinde yazıp dergilere göndermeyi de düşündü. Elime şu adamların ortasında kağıt kalem alıp not etsem, acaba bana bakarlar mı dedi. İçinden gülerler bile dedi. Yani o zaman delimi olurum. Yine kendini yoklandı. Düşünceleri de silinip gitti.

Bir ara ne düşündüğünü hatırlamaya çalıştı. Epeyce zorlandı. Nafile. Elini kolunu salladı.

Yarın. Yarınsa Allah kerim

Yaşamak bir tiyatro denemesidir

Şu değil de bunu yapmak, dünya görüşünü ispat eder.

Engeller, dertler, toplum karma karışık çözüm ararken hep konuşuruz.

Sora sora bağdat bulunur.

Yel gibi geçti zihninden bunlar. Acaba diyordu. İçinden “ben yalnız başıma rol mü yapıyorum. Sahneyi insanların arasını seçmişsem seyircilerim kim” Güler gibi oldu. Hayıflandı. Koca şehrin koca meydanında insanlar, ufuktan mahrum yürüyorlar dedi. Benden başka içi sızlayan yok ki gelip tutsun eteğimden ikimizde ufku arayalım dedi. Bu şehir ve bu şehrin adamları gözleri kapalı gibi dedi. Bu şehri kuranlar aralarında en büyük anlaşma yaparak kendileriyle ufuk arasına kocaman binalar koymuşlar dedi. İçinden birine ağlıyorcasına “şafağı görmek istiyorum. Ufku görmek istiyorum “ geçti. İhtiras basmıştı bir kere.

Yavaşladı. Vitrinlere baktı. Söyleniyordu kendi kendine “ Tabiat vitrinlere taşında. Sular keyfimizce akıyor. Aydınlığı elimizle yaptık zamanla yarış çoktan başladı. Eskilerin sözüne gülünecek gibi geliyor. Maziye alayla bakmak hiçte ayıp değil” “ Yürümesine devam ederken konuşuyordu” Bu akışta kopuk yaşıyoruz. Kopukluk mazimizden geliyor. Habersiziz demek. Ve başkalaşıyoruz. Bu insan ağlayamıyor.”

“Şu insanlara bakın. Her birinin yüzünde değişik ifade okunuyor. Üzüntü, keder, sevinç, neşe, durgunluk, donukluk, sakinlik, hissizlik, hiç bir şey sezememek.”

“Bunlar benim. Benim olanlar yüzlerinden okuduklarım. Acaba onlar beni okuyorlar mı”

Adam birden insanların kendine niye bakmadıklarına hayret etti. En azından bir selam verselerdi, ya da tatlı bir tebessüm. Çevreden kopuk yaşadığını fark etti. Akli başka şeylere kaydı:

Elinde bir defterden koparılmış sayfayı uzunca tuttu. Bu yazılmış, silinmiş, yeniden yazılmış, bozulmuş karalamalara benziyordu. Bazen yakalamış gibi oluyor, kağıda yazarken de ancak tek kelime kalıyordu aklında. İstiyordu ki kelimeler taşsın kalemin ucundan. Dizile dizile

cümleler doğsun. Hayatı yaşıyor gibi olsun yazdıklarını okuduğunda . o kendini sikan yani, başlayınca büsbütün bildiklerini unutturan unutkanlık geriye saatler sonra birkaç kelime (o da kopuk kopuk) bağıslıyor, her kelime diğerinin yanında anlamsızlaşıyor, derken karalanmış hale geliyordu. Sayfa. Aynı sayfa üzerinde direnmmişti. Nedense.

Kelimeler sancıları, sancılar zamanın izlerini taşıyordu. Bu bakımdan karalanmış sayfa büyüktü. Şiir gibiydi.

Hangi zamandı, kopukta olsa bir iki mısra çıkmıştı ortaya.

“Hayatı böldüler kolay yaşıyayım diye”

“İzleri kaldı yarım yarım”

Sonra;

“Nereye baktıysa gözlerim”

“Kim öğretti bunu bana ne diye, birkaç kelime daha”

“Sense hala”

“Tarihler düşmemişse”

“Meydanın ortasına”

Soğuk buldu. Şiir mahkum ediyordu. Çoğu kere şiiri sizi anlamıştı. Okuduklarında tam tersi söylenmiş ama, gönlüne öyle doğmuştu. Birde karanlık yerlerde korkan adamın garipliğini buluyordu kendinde. Sayfayı avucunun içinde ufalamak istedi. Kalkıp gitmeliydi caddelere. Koca meydanlara. Yaşam alıydı. Omuzlarına başkalarına sürte sürte ilerlerken biri olduğuna inanmalıydı. Uzun uzun gezinmeli gördüğü bir kadının bağısladığı tatlı tebessümü altında içi sızlamalıydı. Yabancılaşmalıydı insanlara. Yeniden dönmeliydi evine.

Gerçekten ufku niye aramıştı. Ufuk neydi? Niye geziniyordu? Niye al basmış gibi olmuştu. “Herkes kavrayamıyor” dedi. Ama neyi kavrayamıyordu herkes.

Herkesin anlaması gereken bir şey mi vardı. Adam onu toplumuna sunmuş şimdi şurada

adamlardan onu gerimi istiyordu. Hak edemediklerine inanıp öfkeyle toplumdan geri koparmak mıydı niyeti? Madem ufku arıyordu ufuk üzerine düşünmeliydi. Zihnini yormalıydı. Adeta kendini cenderede hissediyordu. Dişlerini sıkıyordu. Başında bir ağırlık duyuyor öyle kalmak istiyordu. Yolda çarptığı bir iki adamdan sonra eski halini kaybetti. Rahatladı. Dalgın ama dikkatli, başı eğik, bazen insanlara çarparak, bazen çarpmaktan sakınarak kalabalığın arasında fark edilmeden yürüyordu.

Bir kadın içini yakarak hızlıca geçti. “Evet evet, ufuk bir kadındır” dedi adam. Çocuklukta oynadıkları bir oyunu hatırladı. Çocuklar yitik arar, “bulun, bulun, bulunbaç” der gözlerini yerden ayırmazlardı. Yüreklerinde hep umut taşırlardı. Bulacakları şeyin sıcaklığı onları büyülerdi evet şimdide kadın kalabalıkları büyülüyordu. Herkeste kadına karşı bir meyil vardır. Bu meyil yönünde toplum alabildiğine sürükleniyor. Bunları düşünen adam kendi kendine “acaba ben kadın mı arıyorum” dedi. “Siyah saçlı ela gözlü. Veya sarışın. Uzun boylu. Bunun için mi burdayım” bir başka arzu doğarsa kadın unutulmaz mı? Yanından güle oynaya, kol kala, yalnız, dalgın, çene çalarak, göze baticı kadınlar geçtikçe içinde bir kıpırtı hissetti. “Kes bu konuyu” dedi bir ses. Kadın ufuk olamazdı. Oda insandı. Ufuk insan için olmalıydı. “Aslında benimkisi duygulanmak” dedi. “ufukta duygudur” Herkes duyguyla mı yaşıyor. Duyguyu bize aşıl原因lar kim? Kendince çürüttü duyguyu.

Akşam çökmeden evine varsa. Uzansa. Rahatlasa. Ev ne cömert. Günahıyla sevabıyla insanı kucaklıyor. Gizliyor her şeyi. İnsanlar evde dinleniyor. Toplumunu eve taşıyorlar durmadan. Şu kalabalıkları içine alacak akşam belki de caddeler evlerin tümünün bileşimidir. İnsan ararsa bir sıcak yuva arar. Onun için dışarda didinir, çalışır. Sıcacık ev n büyük özlem. “Evet evet ev ufuktur” dedi adam. Düşündükleri kadar tersini düşünenler de vardı, “Ev sınırlarını topluma açtı artık. Çözüldü ev. Ev sokağa özeniyor. Ev ufuk olamaz” dedi adam.

“Evde de, sokakta da, cadde de, her yerde yalnızsın” dedi adam. İnsanı boğan yalnızlık. Herkeste bir çalım. Herkeste bir kaçış. Yalnızsın şehirde. En mutlu adam yalnızlığına aldırmayan adam. Nasıl olurda anlaşıyoruz, kaynaşıyoruz

diyebiliriz. Durdurdu bilen soran yok. Yalnızlık boğuyor bizi. Elimizden tutan nafile çılgınlığımız herkese yabancı. Çünkü herkes kendi çılgınlığını.

Bir zamanlar bu kaldırımlarda yürürken “kendimi onarmalıyım, demişti. Ama hep aynıydı. Gönlünde hep yabancılaşıyoruz tutkusunu taşıyordu. Yabancıydık önce birbirimize sonra topluma. Bizi yarınlara bağlayan şeyler ayrı ayrı. Bizi ayıranlar diyecek oldu, sonra vazgeçti. Neden hep biz, diyordu. Halbuki tanıdıkları onu bencil bilirlerdi. Nedeni de ben, sözünü çok konuşmasıydı. O ise, ben kendimi toplumumla çevremle kaynaştırdığım için öyle söylüyorum yoksa kendi payıma taşıdığım bir gizli niyetim yok diyordu. Gerçekten de her insan bir niyet taşır. Ayrım yaparken en anlamlısı niyete göre olacak galiba diye düşündü. Niyeti nasıl bilecektik. Zaten bütün tenkitler pek çok yüzlü açıkçası döneke oluşumuza olmuyormuydu bir kısım aydınlarca. Kendisi de bu fikri paylaşıyordu. “Yabancılaşmak başkalarının işine yarıyor” dedi. Aradığım şey “herkesin işine yaramalı” dedi. “Evet evet ufuk yabancılaşma olamaz” dedi adam.

Yaptıklarım hislenme değil de nedir. Bunu söyleyen adam, gelip geçici heveslerin ufuk olmayacağına, onu aramadığına, yürüdüğü uzun cadde boyunda fark etti.

Vitrinde gördüğü bir yazı tablasını arzuladı. Kırtasiyeyi çoğaltınca daha mı rahat ve özgür bağımsız yazacak yarının adamları. Her şeyi mal haline getirdiler. Öyle değil mi sanki, san8at bir üretimdir. Sanatçı bir işçi demiyorlarmı? Bütün amaç buysa. Olamaz. Olamaz. Dünya kavram buhranı yaşıyor.

Bunları düşünen adam “Evet evet. İnsanı çeken ufuk, bütün aramalar arzulardır” dedi. Arzular selin önünde yuvarlanan molozlara (taş, toprak v.s.) benzerler fikrini bir teori gibi savunurdu. Kendi kendi çürütecekti böylece. Sonra “Hayır hayır ufuk arzular olamaz” dedi adam.

O vitrindeki tablayı arzulamadım. Aslında ona ihtiyacım vardı. Bir türlü alamadım işte, diyen adamın aklına ihtiyaç üzerine güzel fikirler geldi.

-Dünyanın pek çok insanı ihtiyaçlarını alabildiğine hoş görmüşler. Onu elde etme de de hırçınlaşmışlar.

-İhtiyaçlara gem vurmak en akıllıca iş olmalı.

-ihtiyaçlar ideolojilerin temelidir.

-Devletin bütün görevi ihtiyaçları karşılamak.

-İnsanın ihtiyaçlarını kabartanlar yanımızdaki insanlar.

Ortadan kaldırılması mümkün olmayan kötülükler ihtiyaçların sınırsızlığından doğurdu. Mecburi olmak belki de biz istemediğimiz halde başkalarının zorlamasıyla olan şey. İhtiyaçlarda öyle. Bana öyle geliyor ki kişiliğimizi silip süpürüyor önümüze geleni özlemek. Yani ihtiyaç duymak. Bu yargıları yaparken (hükümlere varırken) moda aklına geldi. Bir şey diyemedi. "Evet evet ufuk ihtiyaçlar olamaz" dedi adam.

-Yahu hakikaten ben neyi arıyorum dedi.

-Hani dehliz gibi olmuş cadde boyunda sıkılmış ufku, o insanı açan ufku aramamış mıydım dedi.

-Bunun için şehre yüksek binalardan bakmış, şehrin ötelere göz gezdirmemişim. Dedi.

-Sonra dolaşmaya başlamış. Ufku niye aradığımı düşünmemiş miydim dedi.

-Ufuk nerde ben nerde diyen adam. Demek ki ufku bulamayacağıma ben de inanmışım. Hem aradığım ufuk olmasın. Dünyada o kadar çok ufuk var ki, ufuk üzendi şüpheye düşüyorum.

Hala yürüyordu. Baş ağrısı gibi oldu. Gerçekten bir ara kendini unutmuştu. Şu anda fark edemediği bir hal içindeydi. Ne köyde kasaba dan büyük şehirlere gelmişte kendini o hızlı hayatın içinde rüyada sananlar gibiydi. Ne de kalabalık şehirlerden, boğucu gürültülerden kalkıp sessiz (yalnız tabiatın sesi) bir köye gitmiş, orda kendini rüya da sananlar gibiydi. Yürüyordu kaldırımlar üzerinde. Gölgesi şimdi yoktu ya, olsaydı her halde birini üzerinden birine geçecek yere düşmeyecekti.

Adam yüksek binalara, orda bulunan insanlara, birde cadde boyunda dolaşan insanlara bakarak "ben bunlardan mutluyum" dedi. Bunlar dünyayı zindan ediyorlar kendilerine, bence umut taşıyorum. Onlar isyana

hazır, ben ise direnmesini bilirim" diye geçti içinden. Fakat asıl düşündüğünü saklıyordu. O da "bana ne dünyadan. Yansa içinde bir tutam otum yok" demekti.

Birden ufku aradı adam "ufuk dağ başlarıdır" dedi. "Yüce dağ başın da yanar bir ışık" türküsü geldi aklına. Sonra yar. Sonra gurbet. Ve kendinin gurbette oluşuna içerlendi. Dünyalıların kendisi gurbetteydi. Öyle düşündü.

Adam ufku aradı birden. Yürüyordu, insanların attığı yöne doru. En çok bildiği bu caddede yol soracak kadar yabancı hissederek kendini üzüyordu. Adımları inatlaşıyor, ağırlıyor, hıncı çoğalıyor sıkılıyor.

Ufku arıyordu adam. Ama hayat devam ediyordu. Durmadan. Bu akış belli belirsiz değilmiydi? Öyle dememiş miydi. "Anlam veremedi hayatı yaşayanlar. Binlerce" dedi adam. Hala yüyüyordu. Adeta ağlayan çocuklara benziyordu. Ağlıyordu ama neye ağladığını bilmiyordu. Bildiği tek şey vardı ona ağlıyor gibiydi. Ağlıyordu işte. Şimdi ufuk dağ başları olsa orda yalnızlık, düşünme, kendini duyma vardır. "Dağ başları semboldür" dedi adam. "Kentte yaşıyoruz. Korktuğumuz şeyde dağ başlarının yalnızlığı değil, şehirlerin pişmanlığıdır". İçinden bir türlü çıkamıyordu. Maziye sığınsa gözlerini gördüğü bunca insanlar ve yaşayışlarına ne diyecekti. Sokak aralarına kaçsa, köşe başlarını özleyecekti. Kendince köşe başlarını tutmak, kalabalığın arasında dolaşmaktı. Yoruluncaya kadar. Asıl yorulan direnciydi. Derin bir hoşgörüyü taşıyor ve bunun getirdiği zorluklara göğüs germek istiyordu ne biçim iş. Belki diyordu toprak kokusu yerine betan kokusu duyacağız. Belki bu en büyük gerçeğimiz olacak. Belki kavga hep dünkülerle bugünküler arasında olacaktır. Belki diyordu. Kafasının içi karmakarışık olmuştu. Her şey gittikçe belirsizleşiyordu.

Birden ufku aradı adam. Birden şehirde olduğunu anladı adam. Birden ufku bulamayacağına inandı adam. Birden "ufuk diye insanı arıyorum" Evet. Evet yaşıyorum. "Evet evet kusurlarımla birde yaşarsam ufuk adamı bulacağım" dedi adam.

AKLİM ANDIRIN'DA KALDI

.....

*Güzel şehir her mevsimde,
Dostlar gizli çehresinde,
Gönüm millet bahçesinde,
Aklım Andırın'da kaldı.*

*Çıtası yücelerdeydi,
Eğitimde hep öndeydi,
Sanki bize nazar deydi,
Aklım Andırın'da kaldı.*

*İnsanının gözü toktu,
Eğitim sevdası çoktu,
Siyasette sesi yoktu,
Aklım Andırın'da kaldı.*

*Uykuları kaçan yoktu,
Kör bahtını açan yoktu,
Derdi çoktu, soran yoktu,
Aklım Andırın'da kaldı.*

*Yıllar geçti gelişmedi,
Hiç zirveye erişmedi,
Makus talih değişmedi,
Aklım Andırın'da kaldı.*

*BİLİCİ'nin özündedir,
Sitemleri sözündedir,
Kimler suyun gözündedir?
Aklım Andırın'da kaldı.*

Bebek

Bebek son nefesini veriyor gibiydi. Şimdi ağlamak yerini derin solumalar almıştı. Kadın kaşlarını çattı. Birden eski gelinlik günleri parlayıverdi gözlerinin önünde. “biz biz” dedi. “yedi tepenin arkasına saklanırdık çocuk emzirirken. Nur topu gibi olurdu yavrularımız. Ah baş belası. Yedi yabancı komşu edilirmi. Vay başıma gelenler” başka başka şeyler söylediğine kendi de şaşıtı. Ona ellerini dizleri dayayıp düşünmek düşerdi. Koca yada “karın arısı herif”

-İki gözü çıksın onun

- Etin kefen olsun

-Sürünsün de sürünsün

(içinden bir soğukluk kendini tersler gibiydi). İçini yenebildi yinede “koca avrat”

-Hökümete, hükümete deyip kaşlarının çattı. Yitirmemek içinde ellerini sıkıyordu. Neyi yitirmişti neyi bulmuştu kendisi de bilmiyordu.

-Böyleleri bildiğini başkalarına söylemeyi sırrını ifşa sayarlar ya

-Bizimki hem yumruğunu sıkıyor öylece de bütün olanları parmakları arasına sığdırmış istediği sekle döndüreceğini sanıyor, hem de yeni buluşların inşada oluşturduğu soğuk bir rahatlamayı karısına haber verir gibi bakışlarını uzaklara çeviriyordu.

Dışarı fırlayıverdi. Her rastgelen fikrine “evet” diyordu. “Durma koş. Belki senen önce ulaştırın olur” ağaçlar, evler, arasına boğazına kadar giren tozlar, tiz seslerle parlayıp sönen sinekler, hepsi hepsi ondan yanaydı. Hükümet konağının kocaman kapısında soğuk bir havayla karşılaştı. İlk rastla-

dığına sordu.

-Şey?

-Ney

-Şey?

-Bilmiyorum

Daha başkasına, daha başkasına sordu. Meramı vardı, biri anladı. Odayı gösterdi. “savunma yapmalıyım” dedi içi. Bir savunma yap, bir savunma yap ki, sabun köpükleri gibi aksın kelimelerin. Seninle koşuversin hükümetin adamı. Telefonlar sana dönsün. Şey oluversin yani” savunma yapmak istedi. Neyi nasıl anlatacağı çocuklarını unutuvermişti. Sönükçe kalkanları da hatırlamaya çalıştı. Kaşını gözünü oynattı. “hayırdır inşallah hayırdır inşallah” ötesini diyemedi. Üstüne başına bakacak oldu. “Neysel neysel”.

Kocaman masa. Ufak tefek bir adam. Yılışıyor. “Sırtıma “ diyecek oldu. Aaa eli ayağı çözülüyor gibi. Oda ney.

-Şey. Şey. Bey

Nedir derdin amca

Dışardaki sabun köpüğü sönmüvermişti. “şey” dedi. Ve devam etti.

Efendim ben mahallenin ortasındaki sokağın sol başındaki evlerin yanındaki dükkanın ötesindeki evin yanında evim var. Söylemesi ayıp ama bir koca karıyla oturuyok. Şey anam değil, benim, hanımım. Kocadı kayı 40 yaşlarına bastı. Bende o civarlardayım. Zaten yanar yakının bende dış komadın” eder. Başındaysa bilirsin hani. Karı kısmış. Bol çene eder. Derlerki kadın kısmı üç cinsten gelirmiş. İt, eşek, beni adem nesli. Bizimki de.

-Amca derdini anlat.

Sanki bu derdi değildi. Acaba onunki hangi soydan geliyordu. Yeni baştan başladı.

-Evimiz iki göz bir kız bir oğlan yuvadan uçurduk. Oğlandan da hayır yok. Bakanımızda yok haa avrat dedi: "Herif şu odanın birini kiraya virek parasıyanan bir deliğimiz kaparuz" Bende amin dedim. Gelen gidene kiralık evimiz var dedik. Gençten bir karı-koca imişler. İkisi de genç hani. Tutmak istediler bizde verdik. Ne bilicen başımıza geleni.

-Ne başınıza geldi babalık

-Ah sorma efendim. Karı aklını tutmayacamısın. Amma bir kere tutucamısın. Bizimki dedi ki "Herif ben bunlardan hile seziyorum. Hele şu bacaksız gelinden gel evden çıkararak. Bize bunlardan gelen Allahtan gelsin. Yok dedim. Yüz göz olduk bir kere. Ney ise efendim. Ne bilicin başımıza geleceğini. Ney ise. Olmuş işin yanlışı olmazmış. Devamlı bir arkadaş gelirdi. Oğlanın. Hemşerisi. Ne bilicin. Vebalı başına. Karı ile araları birimiş. Oğlan bunu sezinlemiş. Döğüştüler. Aradan zaman geçti kadından bir olan oldu. Adam bebeğe sahip çıkmadı. Devamlı kadına eziyet ediyordu. Dün akşam birbirine düştüler. Gelin çokça yatıyor. Bizim hanım olmasa ikisi de ölürdü. Bebeğe tam otuz beş gün oldu. Ah efendim ah. Adam bebeği öldürmek istemiş. Gelincağız can havliyle kalkmış soba küreğiyle başına vurmuş. Bağırısına bütün mahalle toplandıktan sonra bende geldim. Ağzı burnu kan hemen hastahaneye götürmüş komşular. Kariyi d a nazarata attı polisler. Ya bebek? O kargaşalıkta bebek kimin aklına gelir. Eeee ahali çekilince bebek bağırılmayı dudurduverdi.

Sabaha kadar uyutmadı beni efendim. Karımın da sütü yok ki emzirsin efendim ne yapacağımız şaşık efendim. Bebeği aldım nazarata götürdüm efendim kadın bebeğine sahip çıkmadı efendim. Bebek üstüme kaldı efendim. Derdime bir çare bulun efendim.

Efendi dediği adamda kuzu gibi dinliyordu. Hayretini gizleyememişti.

-Tamam anladım, önce bir dilekçe yazacaksın dedi.

-Derdimi anlattım ya efendim.

-Olmaz olmaz bir dilekçe yazacaksın.

Bizimki gerisin geri çıktı. Arzuhalciye vardı. Meğer ona laf anlatmak deveyi iğnenin deliğinden geçirmek demekmiş. Adam arzuhalcinin gözlüğünü ikide bir oynatmasına, yazıyı yazıp yazıp silmesine bakarken içinden "bebek ağlayarak çatladı öldü, diye düşünüyordu" para dedi. Tüm verdi, üstünü de almadı. Dilekçeyi uzatırken bey efendi koltuğuna iyice gerilmişti. "Seni savcılığa havale ediyorum o işini halletsin"

-Aman efendim Elini ayağını öpeyim efendim.

-Savcıya git, derdini anlat.

Çok söz söyleyipte kovulmayım der gibi çıktı. Savcı bey içerde dostuyla konuşmuş. Salonu iyice adımlardı bizimki. Sonra girdi. Savcı alın dedi.

-Olmaz olmaz. Seni nüfus dairesine gönderiyorum. Orda müfus kaydını çıkattır. Bu iş keyfine göre olmaz.

-Aman efendim

-Olmaz dedim. Nüfus dairesine git. Bu çocuğun bu kadına ait olduğunu ispat ettir.

-efendim adamlar ta nerden. Sonra çocuk. Şey .şey yani. Babası bellisiz.

-başka memlekettense ordan kaydını getittir. Şeyse. Şeyini bulsunlar

-Aman efendim

-Haydi. Haydi, doğru.

Bizimki nüfus dairesinde savcıdakinden daha çok ezildi. Laf anlatamamanın yada onların anlayamalarının ezikliği. Ordan savcıya savcıdan da iyice kapı dışarı edildikten sonra hırslıca nezarete geldi. Gelinde pabuçla kovacak oldu.

-Hökümete.Hökümete deyip yolu tuttu. "Duvarlar anladı adamlar anlamadı" dedi ve kapıyı çaldı. Yeni baştan değişse bile acıma dolu kesik kesik meramını dile getirdi. Kovulacak oldu "Efendi nasıl yaparmış. Elinde bir iç yokmuş. Bebeğin gelinin olduğunu ispatı gerekmiş. Onun için ta nereye gitmeliymiş. Orda da yoğuşa yok olduğu garanti. Geri geri gel. Nezaretçide içeri almaz. Gelin Allah belasını versin. Baksana şu işe. Sabahınan çıktım. Karanlık çökecek nerdeyse. Bari yolu şaşırmasaydım " bunları düşe kalka giderken söyleniyordu.

Pambık Tarlası

Bir güccüg çocugdum ağılı gıt yeten,
Pambık tarlasında gezdim bir vakit,
Madırap yerleri sürerken köten,
Velhan darbızını ezdim bir vakit.

Su moturu gurdug Cahan gıyına,
Borular döşşedig tarla boyuna,
Tava yapıp ark çekerdig suyuna,
Borunun ağzını büzdüm bir vakit.

Tonna pambık basdig telis harala,
İreçberdig gâh gelirdig grala,
Borç öderdig uyar idik gurala,
Meteligsiz galıb üzdüm bir vakit.

Ayağımda cizme omuzda kürek,
Motor çift kötenle sürerdi sürek,
Dabanım yoruldu tükendi yürek,
Terimi silmegden bezdim bir vakit.

Yüleddig çapıya beygire goşduğ,
Bir haddan bir hadda yürüdüg çoşduğ,
Türkü çığırırdig morelmen hoşduğ,
Hasd derdim gölüğe sazdim bir vakit.

Boş vakıdda balık avlar gezerdik,
Cılbanıp Cahan'da tumup yüzerdik,
Çardağa uzanıp yorgun düşerdik,
Gapandı gözlerim sızdim bir vakit.

Tapan çekip tezzegleri düzledim,
Cib yoruldum kös gelmeyi özledim,
Baldırcan, biberi közde közledim,
Ataşa söğörme dizdim bir vakit.

Fışgırık motorla endirin sıgdık ,
Zehir sırtımızda yumuşdan bıgdık
Asbabı teriyle yumadan sıgdık,
Vücudum terinden tuzdum bir vakit.

Türlü anı torpağanda, daşında,
Gören sanar olgunluğum başımda,
Yüzmeyi öğrendim altı yaşımda,
Cahan'ın Nehrinde yüzdüm bir vakit.

Çiğidi hölüdüğ ısladdig elle,
Mimzeri beygire goşardig ille,
Hatlar gapaklardı yağmur sel ile,
Gayır eddim haddi bozdum bir vakit.

Yorulmag bilmezdig yogdu dur durak,
Pambık böğödügce dutardı darak,
Bu ara ekine vururduğ orak,
Desdeyi harmana düzdüm bir vakit.

Daha çok anılar yazardım amma,
İnsannar bir tevir zaman muamma,
Möhenete möhtec olsanda umma,
Bunu bir kenara yazdım bir vakit.

Toprag diğrek yarpag oldu gozalar,
Sıra sıra hat halinde hizalar,
Gırağanda cirid addı buzālar,
Adım adım takım gezdim bir vakit.

Deşdiye pambığa erken girerdik,
Hışırlı topluyap evde çekerdik,
Takıma üç beş hat sebze dikedik,
Musagga yemeğe tezdım bir vakit.

TUNCER söyle hangı telden yazayım?
Kime ne buyurub kime gızayım?
Möhletim gadara gezib tozayım,
Deli ürüzgarda tozdum bir vakit.

Yaz önü başlardı mevsim sıcağı,
Yeşile çalardı köyün bucağı,
Gızarmıya dursa pambık bacağı,
Suyunu vermeyi sezdim bir vakit.

Yârennig tunasel en az on gışi,
Çekerdig çardakda hışırlı şifi,
Sac kömbesi hazır yanar ataşı,
Torbada yayığı süzdüm bir vakit.

BİR ÇOCUĞUN RÜYASI

Çocuk büyür rüya görür. Büyük şeyler özler. Onu küçük görürler. Alaya alırlar. “Çocuklar büyüyünce dünya büyür” derler. Çocukta “Çocuk büyüyünce dünya küçülür” der. Çocukta “çocuk büyürse rüyada büyür.” Çocuk büyür. Rüya büyür. Dünya küçülür.

Çocuk rüyayı evine, akrabalarına anlatır. Rüya tabircilerini dolaşır. Biri ona “rüyanı büyüt, salık'ı verir. Seni büyütecek olan rüyalarının büyüklüğüdür” der.

Çocuk rüya görür. Yoranları gezer. Anlatılan bu.

Bütün çocuklar toplanıp karar verirler

- “büyümek için büyük rüyalara ihtiyacımız var.”

- “İnsan sonsuzları (öteki) yaklaşırken kendi bulur”

- “Dünyayı öteki yaklaşırken düşünürken daha iyi anlaşılır”

Bir çocukla karşılaşır sorar.

- Senin dünyanın neresi? Çocuk dört yönde ufukla çevrili dağı, göz gören yeri gösterir “İşte burası” der.

- Öbürü sorar “hayır benim dünyam ufukların ötesi, daha öteler, daha öteler.”

- Çocuk sen rüya görüyor musun “ der.

- Çocuk haykırır: “siz rüya görmüyorsunuz. Onun bunun rüyasına kınıyorsunuz. Rüya görmemek başkasının rüyasına inanmak mıdır?”

Çömelir elini başına alır. Gözlerinde ızdırabın benek benek saklı olduğunu görür. Geleceğin mutluluğu uğruna ızdırıp çekmektedir. “İzdirabın çoğalması için rüya görmesi gerekir”. Konuşmuyor mu tabi konuşuyor. Yatağından kalktığında ne anlatıyor. “Hiç! Ekmek ister.” “Ekmek mi” çocuk içinden “ ya çocuk dünyayı ekmek kadar algılıyor (tanıyor) “ hep ekmek mi istiyor” “huyu çıksın” “hep ekmek ister. Akşama

kadar yüz defa ağlar ekmek için. Gâvurun biri bu. Ufak kız (bunun büyüğü) cin gibi akli çalışır. O ekme istemiyor. Ekmek diye ağlıyor. Çocuklar hep ekmek için ağlar. Büyüyünce de yaşamak için ağlayacak. Şimdiden alışmalı çocuk. Ekmek içinde rüyaların (görülen, görülesi, hepsi) hamuru ile yoğrulmuş. Hamuru analar yoğurur. Ya çocuğu.

Çocuk büyür rüya büyür. Rüya büyür büyür sorular olur. Kocaman kocaman. Çocuk rüyadan hayata dalar. Hayat sorular sorular üşüşür beynine. Büyümek bumu? Rüyalar büyüye büyüye sorulara mı döndü? Kozanın kelebek oluşuna misal. Sorular sahiden kovalıyordu. Başında dönen oğul sinekler gibi beyninde vizitler. Sorular gölgeydi. Sorular şeydi. Öteki çocukta keşke rüya görmeseydi, sorular da başına bela olmazdı.

Aklıma bir soru takıldı. Takıldı da takıldı. Güneş varken gölgesi vardı. Soru da vardı. Gölge gitti soru gitmedi. Gün bitti soru bitmedi. Kovdu gitmedi, defetti gitmedi.

Şey aklıma geldi. Hülya gören fakirin hülyası. Rüyanın ayık olanına hülya derlermiş. Bir yerden duyduydu. Hatırlayıverdi. Adam demiş ki “mali hülya bir tohummuş ektim amma bitmedi”. “Fakirlik bir belaymış kovdum ama gitmedi”.

Sorular beynine üst üste de aldı başını gitti. Artık düşünemiyordu soruyordu. Konuşamıyordu soruyordu. Soru kozasının içinde böcek gibiydi. Soruyordu, debeleniyordu.

Yolda hiç aldırmandan hızlıca yürümemiş miydim? Onu hep aklımda tutmuyor muydu? Bir kaçarsa diye korkmuyor muydu? Neyse ki bir taşa çarpacakken için sızlamış mıydı? Hop eden yüreği miydi? Elinden ne gelirdi? Kendi kendine içerlenmiyor muydu? Dişlerini sıkışmış mıydı? Kaç kere tekrar etmiş miydi? Görenler bu ne götürüyor demez miydi? Bereket versin dememiş miydi? Sonra ne olmuştu? Bir soruyu aklımdan defedemedim dememiş miydi? Ben adam olamam, bu besbelli dememiş miydi? Ne yapıyordu? Her gün içini yiyen neydi?

Çocuğun ekmek demesi, hiçte unutmaması gibi değil miydi? Gün boyu zihninde sıkıca tutuyor muydu? Gerçekten ne yapıyordu? Zihnimde bir yer ederse daha çıkmaz mıydı? Aceleciliğim nedendi? Geldiği yolları tanımamış bile. Yolda kaç kişiye çarpmıyor muydu? Bakanlar olmuş muydu? İlk defamı oluyordu? Ney? Bu? Bunlar mı? Neden mi? Demek öyle? Bir daha mı? Ya? Yani mi? Bir daha damı?

Otururdu. Yorgun argın eve dönmüş, oturmuştu. Radyo çalıyordu. "Sorular. Sorular mahvediyor" dedi "beni". Şarkının sözlerine kapıldı. Daldı. Birden. "açıklayamıyor. Açıklayamıyor. Bunlar soruları hayatı açıklayamıyor" dedi.

Kelimelerin peşine takılıp odayı dolduran bu sesle boşlukta oda boşluğunda bir hafiflik olacak uçuyor görececek kendini eşyalar yanına sokularak kendine benzeyecek bir parçası olacaktı. Şarkı şarkı çalıyordu. Odada "ben neyim? Neredeyim? Diyecek kadar tuhaflaşmıştı. Yoklamalıydı kendini, bedenini.

"Biraz sokak kokuyoruz. Birazda ben" "bu sorulardan kurtulmalıyım" demiş. "Sokaktakilerin her biri benim parçamdır" demiş. Şimdi ıssız yolda yalnızlaşıyor, köşe başında gruba katılıyor, karşıdan gelen bir kadına sessizce bakıyor. Bunların hepsi benden bir parça. Bu insanları içimde taşıyorum. İyileriyle kötülerıyla tanımasalar da ben onlara onları bana onlara ben, ben... " demiş bir başka olmuştu. Yüreği hop ediyordu.

Galiba ulaşamadığı bir şeyin gizli acısıydı duyduğu. Daha şarkıya kapılacakken öyleydi. Şimdi yaşıyor yaşamıyor, seviliyor, sevilmiyor, didiniyor, yan geliyor, umutlanıyor, üzülüyor, kalabalıklara karışıyor, yapayalnızlaşıyor, böyle bir halde gözlerinin önünde kendini seyrediyordu. Buruk bir acı du-

yuyordu. "ben" demiş, gülmüş sezmiş ama bilememişti. O kucakladığı hayat kayboldu aniden.

Kendi olarak kaldı odanın ortasında. Dışardan sokaktan geçen bir erkeğin ta buraya gelen tok sesini işitiyordu. "Kılı kırk yara yara" demişti ötesini duyamamıştı. Araba gürültülerle geçti, sönüverdi. Sonra çocuklar. Duvarlar. Duvarlar soğuk geldi. Dört duvar. Duvarları icat edenler acaba... (o arada şarkının sözleri duyuldu; "Sende bir sen var". Yunus "bende bir ben var" derken açıkta söylemiş olmalı. Yoksa o ben duvarlara çarpar, orda kalır bize ulaşamazdı). Belki alabildiğine bir boşluğun verdiği korkuyla duvarları icat etmişler. Artık bize düşen acaba bize düşen dedi, duvarları genişlete genişlete hayatımı içine almak, yoksa hayatı küçülterek duvarlar arasına mı sığdırmak mı?

Demek yaşamak avucun içinde sıkılacak kadar avuca sığamazmış. Demek kendince anlamı olan; yaşamaya değen, birisinde bunu kabul ederek yaşadığı bir haldi sorular. Demek sorular, sorular. Kapıldığı sessizliği bozan düşüncelerinin gelip bir yere kilitlenmesi oldu. Öyle kalamazdı.

Rüya ne gezer. Sorular cirit atmada. Beyninde bedeninde, odada, dört duvarlara çarpa çarpa büyüyor oda. Oda küçülüyor, sorular büyüyor. Sorular büyüyor o küçülüyor. Biri deseydi ona "keşke çocuk kalsan", çocuk küçük rüyalar koca koca. Oda haykırıyordu. "Çocuklar büyümese düş büyür, şehir küçülür. Şehir küçülür, çocuk büyür". "Ötekisi", çocuklar düşlemesin. Daha ötekisi de "düş gör, düşte gör" der.

ÜŞÜRSÜN

Bir çocuk kayar gözlerinden
Sen inadına yaşarsın
Her adım acı bir intikam
İçine çektikçe çekersin öfkeni
Ucuz mu bilinmez cektiklerin
Acı tebessüme dayanır yüreğin
Sabahın duslerinde yalnızsın şimdi
Ayak uçlarından tutunursun hayata
Kara bahtlı çocuklar gezinir kıyılarında
Bir yol iner gözlerinden umuda
Her adım gizli bir mahzen duslerinde
Beyaz bir tebessüm damıtır gökyüzü
Gözlerinin karasında bir çocuk ağlar
Kaldırımlardan toplarsın çocukluğunu
Üsursun üstünde ayaz kırığı bir umut

GOCA ARDICI GÖLGE BASTI

İlkbaharın başındayız, boş zamanlarını geçirmek ya da görmek istediği biriyle görüşmek için halkın uğrak yeridir kozun dibi. Bazen de hesaplaşmak istendiğinde kozların paylaşıldığı meydan yeridir, kozun dibi. Hele Cuma günleri küçük bir mahşeri andırır. Bakmayın şimdilik az sayıda insanların olduğuna, yayla zamanı geldiğinde bu kozun dibi ve mevcut meydanın tamamını tıklım tıklım dolduran her yaştan insan kalabalığını gördüğünüzde tüm düşünceleriniz değişir... Bu düşünceler arasında yoğun bir hayal ortamındayım, onca insanlar arasında “yayla zamanı” deyince, çocukluk arkadaşım Ali'nin sözlerini yankılanır hissettim kulağımda. Birbirleriyle sohbet eden onca insan arasında yalnızım, şimdi gönlüm Ali ve Ali'nin Karabiberi ile baş başa ...

Ali, on yedi on sekiz yaşlarında yağız bir delikanlı, Karabiber, on altı on yedi yaşlarında bir ceylan, bir kınalı keklük. Ali'nin gönlünde Karabiber, Karabiberin gönlünde Ali, taht kurmuşlar, cevherin en güzelinden. İki taht arasında hayli zor çileler var çekilmesi gereken, hayli çetin yollar var aşılması gereken...

“Ali, bunun farkında, çekiyor çilesini,

Susuyor, bunca derde çıkarmıyor sesini.

İlahi aşk yolunda bir umut var içinde,

Kavuşmak ümidiyle saklıyor hevesini”.

Ali, hep heyecanla anlatırdı;

“Dezzem oğlu, yayla zamanı gelince benim halim ne olur?” Derdi.

Ali'nin bu sözlerinin ne manaya geldiğini bilmeme rağmen yine de bilmeyormuş gibi sorardım.

“Ne olur senin halin Ali?” Dediğimde,

Ali'nin, “Sorma dezzem oğlu, ben biterim, ben ölürüm, ölürüm ben dezzem oğlu” diyen mahsun ve çaresizlik ifade eden sesine meftun olurum. İçimden “bu çocuk verem olacak” diye düşünürdüm. Üzülürdüm Ali'ye, kendine sezdirmeden.

Ali, bana birkaç gün öncesinde ve daha önceki günlerin gecelerinde bilmem kaçınıcı defa anlattığı aşkına dair olayı sanki hiç anlatmamış gibi yeniden, yeniden anlatırdı. Ben hep dinlerdim. Sabırla dinlerdim Ali'yi. Ara sıra dinlediğimi fark ettirmek için; “Ah Alim, ah” dediğimde, Ali daha bir şevkle anlatırdı.

Her defasında ilk defa duyuyormuş gibi heyecanla dinlerdim, Ali'yi. “Karabiberim” derdi Ali, başka bir şey demezdi. “Karabiberim”.

Akşam oldu mu, Baranın Gözü'nden ta Boz Burun'a kadar ay ışığında yürürdük. Ali anlatır ben dinlerdim. Sabahlara kadar sürerdi Kara Biber hikayesi... Ama Karabiber'in, Ali ile yaşadıkları aşk hikayesinden haberim olduğuna dair bir bilgisi yoktu.

Gündüz herkes gibi Ali de, ben de işimizde gücümüzdeydik. Ama Ali'nin Karabiber ile yeni durumlar yaşadığında bana anlatmak için akşamı ipe çektiğini düşünürdüm. Hoş ben de zaten Ali'nin anlatımlarına abone olmuş gibiydim. Bir nevi bağımlılık.

Bir defasında; "yayla zamanında neden ölüyorsun Ali" diye sorduğumda,

"Dezzem oğlu, karabiberimle aramızda haberleşme için kullandığımız bir günümüz ve parolamız/işaretimiz var. Yayla zamanı geldiğinde bizim günümüz de, parolamız da işe yaramıyor." Demişti Ali. Ali'nin bu cümlesini sonra hayli merak eder olmuştum gün ve parola/işaretini... Mutlaka Ali'ye sormam, öğrenmem gerektiğini söylüyordu içimden bir ses....

"Sor, sor" diye.

Ben, Ali'ye sormadan Ali'nin bunu bana anlatacağına dair sezgilerimi dinleyerek, içimden gelen "sor, sor" sesine itibar etmemiştim ama içim de rahat değildi...

Bizim oralarda orman yangını olduğunda sadece orman idaresinde çalışan yangın söndürme ekipleri ya da askerler değil, onların yanında tüm halk gönüllü olarak yangın söndürme hareketine katılırdı. Temmuz ayı ortalarındaydı, sıcaklar kasıp kavuruyordu ortalığı. O günlerde Kırksu Karapınar mevkiinde meydana gelen bir orman yangını hadisesi yaşanmıştı. İki-üç gün süren yangın söndürme ve soğutma faaliyetine ben ve Ali de katılmıştık. Haliyle iki, üç gece bir araya gelelemiştik. Oysa gündüzleri orman istihsal alanında birkaç arkadaşımızla beraber çalışıyorduk. Nedense gündüzleri Karabiber ile ilgili konuyu hiç konuşmazdık

Ali. Ben de diğer arkadaşların yanında kendisine hiç sormazdım...

Cuma günüydü işten eve dönerken, Ali'nin "Akşam sohbet edelim mi dezzem oğlu" demesi benim için pek sürpriz olmamıştı ama heyecanlanmadım da diyemem.

Akşam olduğunda bu sefer Boz Burun'dan başlamıştı sohbetimiz.

Konuyu ben başlatmıştım. Ali'ye "şu yayla zamanı konusunu ve parola-işaretini anlatmasını isteyerek.

Ali bu, durur mu?

"Dezzem oğlu, Karabiberim ile aramızda Bozyer'deki goca ardıc var ya hani ikindiye doğru Almalı'nın gölgesi goca ardıcın üzerine düştüğünde yani "goca ardıc gölge bastığında" Her pazar günü bahçelerinde bir yerde buluşup, görüşüp, konuşarak hasret gideriyorduk. Karabiberim de ailesi ile birlikte yayla zamanı, yaylaya gittiği için parolamız da, işareti de suya düşüyor, hiç işe yaramıyor" derken son nefesini veren az sonra mevta olacak birinden gelen bir ses gibiydi sesi... İçim titremişti.

Aradan geçen zaman içinde araya yaylalar girdi, okullar girdi, çit-çubuk girdi.

Derken, Alim;

"İşte şimdi kader yolu ayrı düştü

Sana başka, ona başka biri düştü.

Olmuyor bak zor ile Alim, zor ile,

İçimize Karabiber harı düştü."

Oysa Misafirdim Dünya Ben Sende

Sen de biliyordun zatıalimi
Batından zahirdim dünya ben sende
Her türlü çilene ettim talimi
Emrinde memurdum dünya ben sende

Cennetten kovuldum elma yüzünden
Belki de bu yüzden düştüm gözünden
Mayalandı cismim sevgi özünden
Aşktan muhacirdim dünya ben sende

Bey dedim sığındım çıkmadın sahip
Gün görmemiş gamı gördün münasip
Dertliyken dertline eyledin tabip
Ehline iksirdim dünya ben sende

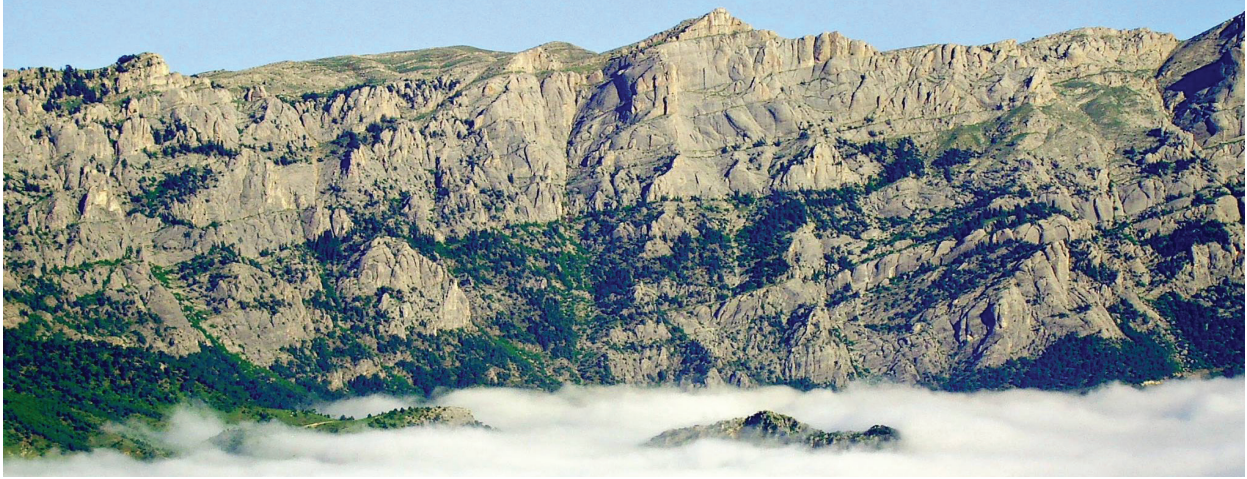
İki ses arası taşırken canı
Hancıdan hancıydım beklerken hanı
Çok yıldız söndürdüm görmedim tanı
Gözleri nehirdim dünya ben sende

Çarnaçar gezdirdin sevda çölünde
Bezirdin canımdan Mecnun rolünde
Hiç insafın yoktu vuslat yolunda
Ciğeri kevgirdim dünya ben sende

Gönlümün emrinde gidince yola
Yüklendin üstüme gamla kol kola
Angarya işinde vermedin mola
Sandın ki esirdim dünya ben sende

Suların bendini çözdükçe çözdün
Çile dergâhında üzdükçe üzdün
Delibal kulunu ezdikçe ezdin
Oysa misafirdim dünya ben sende

PUS DAĞINDAN SES VAR

Sararan ağaç yapraklarının boz bulanık güz yağmurlarına karışıp gittiği zamanların ardından sert ayazların, karın, boranın, tipinin vazgeçilmez kışın bin bir yüzünü yaşadıkdan sonra ilkbahara selam durduğumuz zamanlar...

Kardelenlerin asiliği, çiğdem çiçeklerin selam durduğu çaykaraların çağladığı zamanlar...

Cemrelerin, mart soğuğunun iliklere işlercesine sert geçtiği bu zamanlar...

Hatta eskilerin bir sözü vardır, "Mart soğuğu buzağıyı anasının karnında buza döndürür." derler...

O misal havası, suyu, toprağı ile topyekûn bir uyanış halinde alem-i cihan...

Mart biter de Nisan yağmurları başlarsa ki bu yağmurlar bir de ikindiye dadanırsa...

İşte o zaman bahar başlar, toprak suya kanarken ağaçlara su yürür, bin bir renge bürünür tabiat ana...

Yine eskiler der ki,

" Sakın aprılın kışından, camızı ayırır eşinden."(-Camız: Manda)

Toroslarda yaşıyorsanız dağın, taşın, doğanın dilini bileceksiniz...

Eskiler, ah o eskiler...

Yine eskilerden bir demet söz;

" Dut ağacı yaprağın açarsa yaz, dökerse kış." derler...

Nisan yağmurlarıyla birlikte dut ağaçları yaprağa durunca yayla göçü için denk hazırlığı başlar;

Mayıs başı yaylaya göç için.

İşte tam bu zamana denk gelen bir geçmişi anlatayım siz gadasını aldıklarına...

Göç için denk akşamdan hazırlanmıştı. Güneş Kayranlının zirvelerine iz düşerken yola koyulmuştuk...

Kırık dağın ardından güneş ışıklarını ovaya doğru uzattığında biz çoktan han yerini geçmiştik...

Göç katarı dizi dizi Çınarlı deresini geçip hopurun yokuşuna doğru vurulmuştuk.

Göçün başında emmim Kara Ardıçlı Bekir vardı...

Hemen ardında emmimin göç katarını taşıyan gölükler ve tüm göç katarı dizi dizi...

Anam, gelinbacım ve göç katarındaki diğer kadınlar arkadan geliyorlardı...

Babam Kara Ardıçlı Hasan ve yaylaya göçen diğer komşulardan Yarpız Mehmet, Gamalak Ali, Bangraz Ömer, Mezda Veli, Çalı Musa, Tere Mahmut, Kekik Bayram, Çayır Eyüp, Küncü Murat, Södek Osman iki gün öncesinden sürüleri ve büyükbaş hayvanları sürerek zor derenin yamacında yayla yurdu düzenlemeye gitmişlerdi...

Kuşluk vakti olmuştu hopurun yokuşunu çıkıp da bozöküzün sık çınarlıklarına vardığımızda. İri çınar ağaçları dallarını göğe doğru uzatmış yeşille maviyi kaynaştırırcasına...

Gün öğlen olduğunda Zor derenin zirvelerindeki yayla yurduna varmıştık...

İki gün önce sürüyü götüren göçün erkekleri denkleri çözdüler...

KEDER DENİZİ

*bir rüya değil bu
istrapla kıvrandığım
sabahı olmayan*

*infilâk ediyor,
benliğimde
evimde yurdumda
silahlar bombalar
gece gündüz
yağıyor üzerime
lâvlar misali*

*dönüyorum
yaralı bir arslana,
direniş bir yanım
diğer yanımsa mülteci*

*naçar aç biilaç
yollarda vuruluyor
boğuluyorum
keder denizi'nde,
uzatıyorum ellerimi
canhıraş
kalakalıyor boşlukta
sahipsiz*

*seyrediyor
modern dünyaysa
modern arenasında
kıyametini*

*biniyor
ağır bir yük
omuzlarıma,
kuşatılmışım
bin cefa ile,
abanıyor
zifiri karanlık,
kesiliyor
renklerin dili*

*sözlerim var benimse
daha söylenmedik, ağır
böyle gitmez bu dünya*

ŞABAN

- Şaban gezme o taşların arasında

- Ne var ki burada

- Görürsün.

Az sonraydı.

- Ana ana ana!

Çılgınlık birbirini takip ediyordu. Şaban sapsarı kesilmiş zor kurtulabilmişti. Konuşamıyordu. Amcası elinden tuttu. Soğuktu.

- Bir tas su getir.

Bir iki yudum içti. Az kendine geldi. Orakla uzakta deste yapan hatça anası koşup geldi.

- Vay benim başı belalı oğlum

- Bir şey olmadı hatça çocuk işte laf anlamazsa böyle olur. hatça anası dolan gözleriyle Şabana bakarken koca ali de alınının terini silmiş, yanındaki taşın üzerine oturmuştu. Şaban hıçkırmaya başlarken hatça anası da dayanamayıp ağlıyordu. Koca ali de acı duymuştu. Onun her yüzüne bakışında bin bir dertleri görüyor. Bin bir hatıralarını yaşıyor. Sonra da aç duygusu yüzünü geri çevirtiyordu. Bu kez de öyle olmuştu. Gözlerini aşağılarda gezen karıncalara dikmişti.

- Ocak bucak oldu. Bucak ocak oldu. Hey gidi dünya. Yalan dünya. Bir zamanlar ben de çocuktum. Yine bu tarla ekindi şaban gibi ben de taşların arasında oynuyordum. Birden bire bir kara yılanla karşılaştım. Bağırmıştım. Üzerime yürüdü kaçarken yıkılmıştım. Babam bunu görmüş elinde tırpanla zorlatmıştı. Kavga ederken yılan bacağından sokmuştu. Kıvranıyordu, duramıyordu, acışıyordu. Abdullah ustaya götürdüler. Zehir dağılmış dedi. Çok çekmedi, rahmetlik oldu. Hey yalan dünya ya kardeşim nuri ya o rahmetlik gözlerinden tek tek akırtırken dişlerini sıkmış kafasını yerden kal-

dırmış yukarılarda bir şeyler arıyordu. O diyordu. O büyük kardeşim. O da murat alamadı. Gitti bu dünyadan. Ya Fadime, anam bacım Fadime, o da acıya dayanmayıp gitti. Gürleyen bir ocakta şimdi dördümüz kaldık. Şaban ben, hatça ve elif.

- Vah zavallı kızım elif şimdi burada olsaydı. Şabanın bu haline ne gözyaşları dökerdi. Sonunda duramayıp kalktı. Şabanın alınından öptü. Tırpanıyla ekinleri yıkarken, kollarıyla güç sarfederken, hıncıyla,

- Kara toprak, kara toprak deyip duruyordu.

- Ne olacak ölmezsen daha çok gün görürsün oğlum Şaban. Sen hatırlamazsın baban vardı, deden vardı, anan vardı, hani onlar şimdi. Kara toprak olup gittiler işte şu mezarlar onların. Onlara bir şeyler yapamayız. Haydi birer fatiha bağışlayalım da gönülleri rahat etsinler.

Fatihalar okunmuştu. Eve döndüler. Elifin elinden bir soğuk ayran içtiler. Koca Ali uzandı. Şaban da elifle oynamaya başladı.

Şaban amcasının boynu bükük yatışını düşündü. Çokça hastayım diyordu amcası, doktora gitse iyi olmaz mıydı? Ya neden gitmiyordu. O uykusundan uyandığında bunu söylemişti. Karşılığı gülmek olmuştu.

Yine peş peşe dönen günler dördünü ocaklığın başında topladı. Koca Ali Kızım elifi Maraşlı Beyazıt Beylere götürceğim diyordu. Hatça kaşlarını çatmış.

- Beni de mi öldüreceksin demişti. O uzun uzun konuşmuş biraz hatçayı yumuşatmıştı. Kıratın yanında duran ya huyundan ya tüyünden diyordu. Görgülü olur. adam insan tanır. Yoksa burada köyde büyüyen bir kızın görgüden medeniyetler ne haberi var. Maraşta Beyazıt beylerden Mustafa Efendi, babasının ortağıydı. Her yıl onun yığını götürürdü.

Bir defasında. Yahu ali şu kızını getir de bari biraz bir şeyler öğrensin demişti. Koca Aliyse bunu kafasına koymuş. Peki demişti. Bu sözler şabanı övmüştü. Ya elif giderse kiminle konuşacak haldaş olacaktı. Beyler kızı sonra geri verirler miydi? Ya orda birine verseler Şaban ne yapacaktı. Baba ocağı sönüş gidecek miydi? Akşam olmuş yatağında hep bunu düşünmüştü. Elif ise bir ara seviyor bir ara üzülüyordu. Ocak başında edilen laf bir gün gözyaşları arasında Hatçadan, Şabandan ayırdı Elifi. En güzel elbiselerinden giyinmişti.

- Anasının boynuna sarılıyor.

- Ağlama ona şuna ne güzel hediyeler getiririm diyordu. Nihayet bakışlar arasında kayboldular. Eve dönenler konuşmuyorlardı. Durgundular. Anası onun elbiselerini döşüne basıyor ağlıyordu. Şaban ise etrafa bakınıyor. Her yerde bir eksiklik görüyordu.

- Bu emmim kendi derdini hal etmeden bir de elifin derdini soktu. Elif uzak memleketlere gider sonra da bize sahip çıkmazsa, iyi mi olur. Arasından...

- Hayır hayır öyle asaleti bozuk biri değil. Birkaç yıl sonra geri gelir. Ama çok göresim gelir. Hele o bizi hiç göresi gelmez mi. Bir yuvanın iki kuşuyuz. Rahmetli babam her zaman Şaban ile elifi evlendireceğiz, onlar yuvamızın kuşları dermiş. Ahh benim canım kardeşim. Elifim.

Her zaman kulağından çınlayan sesleri, göz kapaklarının arkasında onun hayali şabanı büsbütün deli ediyordu. Yukarıda taşlı tarlada kendisini yılan kovalarken emmimin tatlı sözleri. Fatiha okurken...

- Ölmeyene daha çok gün görür sözleri ne kadar haklı imiş. Daha ne günler göreceğiz, Allah'ım hep kara günler mi hep acılar mı, hep yok olmazken, hey dünya dedem varmış, babam varmış, anam varmış, emmim varmış. Hani onlar yok olup gittiler. Gözleri hep ölümü kucakladı. Bir gün biz de gideceğiz. Yok olacağız.

- Hey Sultan Sülmeiman'a kalmayan dünya kime kalır. Böylece Şaban amcasını da kaybetmişti. Hem de ebedi

bulamayarak. Hele hatça karalarını bağlasın yoksa allar giyiş oynasın mı. Şaşmıştı. Uzanmış baygın yatıyordu. Ölmeyene çok günler vardı ama ölmeyene çok şeyler unutulurdu. Ötekilere hep böyleydi. Bu da bir hal olurdu. Yine durgunca...

- Yaşa ki neler göresin sözü kulaklarında çınlıyordu.

- Bir evin tek umudu oldu Şaban o da giderse harap olacaktı. Hatça anası kırıcı söz söylemiyor, fazla konuşmuyor, konuşsa da geçenlerden bahsediyordu.

- Elifin haberi olsa ne yapardı. Belki de duymuştur. Yahut rüyasına geldi. Yavrucağım neredeyse bugün yarın gelir.

- Ah yavrum ben seni karalar içinde mi karşılayacaktım. Ayrılırken "Ağlama ana sana ne güzel hediyeler getirdim" dedi. Şimdi denizler dolusu gözyaşı hediyesi getirecekti.

İkinci bir matem elifin gelmesiyle başladı. Ağlaştılar sızlaştılar. Şaban acılar arasındayken elife dikkat ediyordu. Biraz değişmişti. "Kurduğum başıma geliyor" dedi. Ev içine hareketler de değişmişti. Eskiden gelip şahanın boynuna aşılırken. Uzaktan geldiğinde ayağını yıkarken şimdi onları unutmuştu. Yemekleri de dudağını da ısırarak yiyordu. Böyle düşüncüler bir şekle dönerdi. Boşa mı demişler. "Çalar çalar bir havaya döner anası korktuğundan bir şey söylemezken Elif gideceğim diyordu. Niyetleriyse ve olur yönüyse ve olur yönüyse elifin artık geri gitmeseydi. Alıştığı çevrenin tavrını evinde bulamayınca sıkılıyordu. Gör ki nelere alışmış duramıyor. Bilinmez. Elde neler var. Şaban elif ayrılırken bir ölüm daha yaşamıştı. Keşke ben de ölseydim de bu günleri görmeseydim diyordu.

Zaman çarkı onlara acımamıştı. Durmadan dönüyordu. Yine ocak başında dört kişiye iki tane idiler. Gene elifin gitmesini düşünürlerken şimdi gelmesini düşünüyorlardı. Eskiden hayır hayır diye ret ederlerken şimdi beraber gidelim de getirelim diyorlardı.

- Bir ocağın bir umuda kaldın oğlum ben kızımı gözümünden irak olsun istemem

hem de dayanamam. Kızım da bu çatı altında kalacak. O baba günlerini torunlarıyla unutacağım. Şaban da aynı şeyi düşünüyordu.

Günler geçti. Aylar geçti. Zaman iki yaşlıy Mustafa Beyazıt Mustafa Beyin kapısını çalarken buldu. Kapı aralandı. Kimsiniz denildi.

- Elifin anasıyım kızım.

burada yok

- Ya nerde

- Annemle bağa gittiler. Gel denilmeden içeri girdiler.

- Şurada oturun gelir.

Birkaç saat beklemişlerdi. Elifin elinde sepetle geldi. O eski tavırlarını yitirmiş büyümüşü. Diğer odaya girdi. Evdeki kadın.

- Hoş geldin etsene

Sıkılarak hoş geldin dedi. Anası senin hayaldayken Şaban gururundan ölmesi geliyordu. Gelişlerinin nedeninin anlayan elif memnun olmamıştı. Şu şehir hayatını bırakıp köye nasıl gidebilirim diyordu. İlk geldiğindeydi.

Kızım seni buraya veririz dediklerinde

- Suratını asıyordu.

- Sonraları alışan ruhuyla gülümsüyordu. Anasının, şabanın ne hayaller kurduğunu bilmiyordu. Onların yaslı gönüllerini nasıl yıkacaktık. Bilmiyordu ki "Bir gönül yıkmak bir dünya yıkmak gibi"

Fakat onların götürme isteğine efendisi de peki diyecekti. Baba dostu düşman olamazdı.

- Elif de gitsin çok acı gördü zavallılar. Beraber yaşasınlar diyecekti. Elif buna nasıl karşı çıkabilirdi. Bilmiyordu ki, şaşmıştı. Ne olursa olsun şehirde kalacaktı. Canıyla beraber düşündüğü şaban şimdi yabancı gibiydi. Şaban'ca içinde.

- Evelle yarın sevgilisi ben idim.

- Şimdi uzaklardan bakan ben oldum. Türküsünü hatırlıyordu.

- Gözleri onu arıyor sonra

- Elif elif elif baba ocağı viran mı olsun diyor. Bizi ölmeden mi öldüreceksin diyor duruyordu.

- İçindeki vicdan azabı duygu hissi bütünü kabarıyor fakat taşamıyordu.

Sabah olmuştu. Hatça ve Şaban efendiye yana yıkıla dertlerini anlattılar, elini öptüler. Gözleri yaşlıydı, Mustafa Efendi de.

- Peki götürsün ama ben bizimkiyle söyledim. Kızın gitmeye gönlü yok ben onu da acıtamam dilerse gitsin. Şaban dona kalmıştı. İş, elifin gönlü neyse bu yoldan yeni dönmeliydiler. Anası ağlayarak kızını götürmeye çalışıyordu. Şaban ise gözleriyle ahşap tavanda bir şeyler arıyordu.

Bazen,

- Öldürsen gitmem ana ben gitmem seslerini duyan Şaban buz dağlarının içine girmiş gibi oluyor, donuyordu ısrar bir iki saat sürmüştü. Şaban da ısrara başladyısa kâr etmiyordu. Ne edecekler ne yapacaklardı. Dilinin döndüğü kadar konuşmuş ardından amcasının "Ölmeyene çok gün görür, sözünü hatırlamıştı. Gözünün yaşını tutamadı. En kahırlı kelimelerle.

- Elif baba yurdu vicdanı olsun, hiç durgun yok mu. Eğer bu halini o yatanlar görse mezardan kalkıp gelir yüzüne tükürürler. Ne olur haydi gidelim. Güneş gibi parlak hatıraları unuttun mu? Beni de düşünse elif. Elif biraz duygulandıysa kesikti üstelik.

- Haydi gidin, defolun dedi. Şaban sözünün taşa gerçeğini bildiği halde elife geçmediğini görünce, bu kız iyilikten almaz demiş. Üzerine zorlatmış tutmak istemişti. Üzerine gelince Elifse.

- Bırak kirli ellerinle dokunma bana.

Yine “İstanbul Türküsü” Yeniden

Orhan Veli Kanık'a saygıyla

*İstanbul'un bir yerinde,
Bir garip faniyim;
Babamın oğluyum ben de,
Tarifsiz kaderler içinde.*

*İstanbul'un parke taşları;
Başıma da ediyor, ediyor aman martı kuşları;
Gözlerimden boşanır pişmanlık yaşları;
Söylesene İstanbul,
Kimin yüzünden bu halim...*

*Ne ortası kalmış İstanbul'un ne ortasında sinema
Garipliğim, mahzunluğum nasıl duyurmayayım anama
El sevinir eğlenirmiş bana ne?
Bulabilsem tam ortasına tüküreceğim
Ah İstanbul! Ah İstanbul!
Boynuna kalsın vebalim.*

*İstanbul'un bir yerinde,
Gariplerden biriyim
Babamın oğluyum bende,
Tarifsiz kederlerin içinde...*

Bursa'da Zaman

Ahmet Hamdi Tanpınar'a saygıyla

*Maziye saplanmış çivi gibi
Paslanıp kalmış burada zaman
Akrep ki Ulucami'de mevta sanki
Başucunda bekleyense öksüz yelkovan*

*Uludağ gibi yükselen şu ulu ağaçlarda
Hangi çağdan mirastır Tanrım bu eda
Bütün dallarını kuşlarla bezemiş
Gün batarken yaprakları esas duruşta*

*Ansızın susuverdi nedense şehir
Duyurmak için belki de gaipten bir seda
Ecdat mezarıyla dolu bu asil kentin
Uğultusu pek manidar, pek fena*

*Kapalı çarşısı kapalı kutu
Sükûnet akıyor avluda şadırvandan
Meleğe benziyor insanları yüzleri nurlu
Huzurla çıkıyorlar o eski dükkânlardan*

*Ey! Aziz şehir, Ey! Yeşil Bursa
Yastığın Uludağ, döşeğin ova
Cennette yer beğenirken Ahmet Hamdi
Seni tarif edecektir ona Somuncu Baba*

YILDIZ

Bir bahar günüydü. Tatillerin başlamasına bir hafta kalmıştı. Arkadaşlarımla dedemin eski bir arazisinde buluşmuşuk. Her zamanki gibi yine bir sürü oyunlar oynamıştık. Saklambaç, futbol, yakan top, elim senden vb. bir sürü oyunlar oynamıştık. Yine biz farkında olmadan akşam olmuştu. Annelerimizin sesleriyle irkildik. Birbirimize iyi akşamlar diyerek evin yolunu tuttuk. Eve geldiğimde babam çoktan dönmüşü işten. Koşarak sarıldım babama. Bana yine çok yoruldu kızım ama seni görünce üzerimdeki yorgunluk gitti dedi. Bugün ne yaptığımı ve arkadaşlarımla neler oynadığımı sordu. Bütün yaptıklarımı anlattım. Uzun süre konuştuk, şaka-laştık ve güldük babamla ama yine bu güzel anı bozan annemdi. O güzel sesiyle yemek hazır demişti. Bizi yemeğe çağırıyordu. Yemeğimizi yemeye gittik mutfağa. Ben çok aç değildim. Hemen kalktım odama gittim.

Bir süre öylece gökyüzünü seyrettim. Tıpkı bir melek gibi parlayan bir yıldız gördüm. Sanki gökyüzünü güzelleştiren o yıldızdı. Ama sadece gökyüzünü değil bu şehri güzelleştiren oydu. Bir süre öylece hayale daldım. Bir anda bir ses işittim. Yıldızın konuştuğunu zannemiştim ama babamı görünce o yıldızın konuşmadığını anladım.

Güzel kızım masal anlatmaya geldim dedi. Ben hemen yatağıma geçtim ve seni dinliyorum baba dedim. Babam masal anlatmaya başlamıştı. Gözlerimi kapattım. Bir süre sonra uykuya dalmıştım. Birde ne göreyim gökyüzündeki o melek yüzlü yıldız. Bana doğru yaklaşıyordu. Birde kulağıma bir ses ilişti. Bu sesin bu sefer bu sesin o yıldızdan geldiğini anladım. Ama sen konuşuyorsun dediğim zaman bana sende benimle konuşuyordun az önce yani yatmadan önce diye cevap verdi. Sen çok zeki bir çocuksun bu şehirdeki eksiklikleri fark etmiyor musun? Diye sordu bana. Ben ise fark ediyorum ama ne yapabilirim ki diye sormuştum. Onun bana cevabı ise çok çalışman ve bu şehri gelecekte görmek istediğin şehir yapmak dedi. Hem arkadaşla senin yapamayacağın hiçbir şey yoktur. Bundan emin ol dedi. Sen arkadaşlarımla nereden tanıyorsun diye sorduğumda bana cevabı ise bu senin gördüğün rüyayı yani beni onlarda görüyor. Onlarında rüyalarına girdim ve sana anlattıklarımı onlara da anlatıyorum diye cevap verdi. Birde sen düşün bakalım bu güzel şehrin nelere ihtiyacı var dedi ve ortadan kayboldu.

Ben de o an gözleri açtım. Sabah olmuştu. Odamın her yerini annemin çöreklerinin kokusu sarmıştı. Hemen elimi yüzümü yıkayıp mutfağa

koştu. Anneme rüyamı anlattım o da çok etkilenmişti. Hemen kahvaltımı yapıp arkadaşlarımla yine aynı yerde buluştuk. Onlarında bana söyleyecekleri varmış. Hepsi rüyasını anlattı. Hepimizi aynı rüyayı görmüşük. Zaten bunu o yıldızda söylemişti.

Bizim gördüğümüz rüyadan çıkarmamız gereken şey ise bu şehri gelecekte görmek istediğimiz hale getirmektir. O küçük yıldızın dediği gibi. Ama ne yapabiliriz sıra bunu düşünmeye gelmişti.

Arkadaşlarımdan Ayşe önce çok çalışıp okulumuzu bitirmeliyiz dedi. Ben okulları bitirdiğimizde ne yapacağız diye sorduğumda Melike hepimiz öncelikle meslek sahibi olacak ve olduğu meslekle ilgili şeyler yapacağız dedi.

O zaman ilk olarak mesleğimizi seçmemiz gerektiğini anladık. Ben mimar olacağım ve güzel güzel tek katlı evler yaptıracağımı söyledim.

Ahmet avukat olacağını ve mahkemeler kurduracağını ve böylece babasının artık başka bir şehirde avukatlık yapmasına gerek kalmayacağını söyledi.

Ayşe ise doktor olacağını ve hastaneler yaptıracağını söyledi. Fikirlerimiz böyleydi tabi bunun yanında tarımla ilgili ve hayvancılıkla ilgili faaliyetleri de unutmamak gerekiyor dediğimde Ayşe bana hayvancılık ve tarımla ne yapalım gelişmiş bir şehirde diye cevap vermişti. Ben ise ona gelişmiş şehir hastanesi, doktoru, avukatı, mahkemesi, mimarı çok katlı binası olan, o fosil yakıtlarıyla olan fabrikalar değil dediğimde bana hak vermişti. O an aklıma dedemin arazisi gelmişti. Orayı tarım ve hayvancılık için kullanabiliriz. Tabi bunu anne ve babama sorman gerekiyordu eve gittiğimde.

Artık çok çalışmamız gerektiğini anladık. Çok çalışıp gelecekte görmek istediğimiz şehri yenileyecektik.

Bir süre daha bu konu hakkında konuştuk ve sonra evin yolunu tuttuk. Yolda yürürken benim aklıma da babam gelmişti. Onun için artık zor olmazdı. Burada bir hastane açılması işini kolaylaştırdı. Öyle her zaman git gel yapmazdı başka bir şehre. Bunları düşünerek artık eve gelmişim babam henüz işte dönmemişti. Annem yemek yapıyordu. Yanına gidip oturdum. Ona da bugün konuştuğlarımızı anlattım. Anneme dedemin o büyük arsasını tarım ve hayvancılık için kullansak nasıl olur dediğimde annem iyi düşünmüşsün ama babana da soralım demişti. O an kapı çalmıştı. Babam gelmişti. Bugün yorulup yorulmadığımı sordum.

Tabi yine bizi gördüğünde yorgunluğunun gittiğini söyledi. Bugün nasıldı diye sordu. Ben ona bugün gördüğüm rüyamı ve arkadaşlarımla bu rüya hakkında konuştuklarımızı anlattım. Babam da rüyamı çok ilginç bulmuştu. Bizim bu şehrin gelişimi için yapacaklarımızı da iyi bulmuştu. Hem dedemin arazisinde tarım ve hayvancılık için vermişti. Hatta çok iyi düşünmüşsün güzel kızım demişti.

Yemeğimizi yedikten sonra yine bu konu hakkında biraz konuştuk. Sonra ben odama giderek pencereden o yıldızın orada olup olmadığına baktım. Ama ne yazık ki o yıldız orada yoktu. İçimde bir üzüntü olmuştu. Belki rüyamda görürüm diye hemen uyumuştum. Gözlerimi açtığımda sabah olmuştu yıldız rüyamda görememiştim. Çok üzümüş, kahvaltımı yapıp, okul kıyafetimi giyip okula gitmiştim.

Okulda dersler çok hızlı ve eğlenceli geçiyordu. Okulda hızlı geçiyordu. O kadar hızlı geçiyordu ki artık okulları bitirmiştim. Girmem gereken çok önemli bir sınavım vardı. O sınavı geçersen artık mimar olabilecektim. Tabi bu süreç boyunca arkadaşlarımla ayrılmamıştım onlar da okulu bitirmişlerdi, sınava gireceklerdi. Eğer sınavı geçersen hayalimizi gerçekleştirecektik. Sınava girmemize üç gün kalmıştı. Kazanırsak gelecekte görmek istediğimiz Andırını oluşturabilirdik. Hep bunları düşünüyordum. Artık sınav günü gelmiş çatmıştı. Bugün sınava girecektik. Arkadaşlarımla buluştum. Sınav süresi başlayınca kadar konuştuk. Bu sınavı geçebilirsek mesleğimizi elimize alabilecektik. Dua ettik bu sınavı geçmek için. Ben düşünmeye başladım acaba bu sınavı geçersen o küçük yıldız görebilecek miyim? Kafamda bir soru işareti oluşmuştu. O sırada bir görevli gelerek sınav sürecinin başlayacağını haber verdi. Bizler yerlerimizi aldık. Sınav başlamıştı. Şimdilik iyi başlamıştım. Hatta çok iyi yapıyordum. Sınavın sonuna doğru gelmiştim. Sınavın sürecide azalüyordu. Ben sınavımı bitirmiştim dışarıya çıktım. Bir süre sonra arkadaşlarımda çıktı. Nasıl geçtiğini sorduğumda hepsi iyi geçtiğini söyledi. Yani büyük ihtimalle sınavı geçmiştik diye düşünüyoruz. Sonuçlar bir hafta sonra belli olacaktı.

Bir şeyler yemek için bizim eve gitmiştik. Annem sınavınız nasıl geçti diye sorduğunda iyi geçtiğini söylemiştik. Annem yemeğimizi getirdi. Yemeğimizi yedikten sonra ben arkadaşlarımla uğurladım. Akşam olmuştu artık zaten. Babam eve dönmüştü işten. Sınavımın nasıl geçtiği sormuştu. Ben iyi geçtiğini söylemişim. İnşallah hayallerimizi gerçekleştireceğimizi söylemişim. Babamda inşallah demişti. Artık yemeğimizi yiyelim demişti babam. Ben az önce arkadaşlarımla yediğim için odama çıkmıştım.

Penceremden gökyüzüne baktığımda o yıldız görmüştüm ama parlak değil. Bir süre öylece sey-

rettim. Uykum gelmişti. Yatağıma geçtim. Birden uykuya dalmıştım. Rüyamda yine o yıldız gördüm. Ona neden ilk gün ki gibi parlak olmadığını ve neden o günden beri görünmediğini sordum. Onun bana cevabı ise; artık bu şehri ben değil siz güzelleştireceksiniz. Ben sadece gökyüzünü güzelleştireceğim dedi. Uzun süre gözükmememin sebebi ise beni unutup unutmayacağınızı merak ettim. Ama sen beni hiç unutmadın. Hep beni pence-reden seyrettin.

Andırında hiç bulunmaya mahkemeler yaptırdı, ben tek katlı şiiir ve güzel evler yaptırıyordum. Bir haftaya kalmaz bu işlerde tamamlanacaktı. Hayvancılık ve tarımı da unutmamıştık. Dedemin arazisini de bunun için kullanıyorduk. Uzun bir uğraştan sonra üçüncü aşamayı da bitirmiştik. Artık gelecekte görmek istediğimiz Andırını oluşturmuştuk tabi birkaç eksiği var ama onları da zamanla halledecektik.

Artık Andırın çok sevilen turistik bir şehir olmuştu. Hayvancılık ve tarım yönünden de baya gelişmişti. Gelen turistler Andırının yemeklerini çok güzel buluyordu. Yeşilliklerini de çok seviyorlardı. 1 senede Türkiye'nin en turistik yeri olmuştu. Artık Andırını gelecekte görmek istediğimiz andırın yapmıştık.

Her akşam pencereden baktığım o yıldız sayesinde olmuştu bütün bunlar. Her akşam o yıldızı seyrederek uyuyordum.

Yine bir gün o yıldız rüyama girdi. Bana aferin Andırın çok güzel olmuş tam gelecekte görmek istediğim Andırın olmuş. Ama sen bir şeyi fark etmiyorsun dedi ve ortadan kayboldu. Kaç zamandır fark etmediğim şeyin ne olduğunu çok merak ediyordum.

Bir akşam pencereden baktığımda o yıldızın orada olmadığını fark ettim. Uzun bir süre düşündüm. O an aklıma o küçük ve parlak yıldızın gelecekte görmek istediğim Andırının bir parçası olduğu aklıma geldi. Artık onu göremeyecek yaşacaktım. Gelecekte görmek istediğim bir Andırın olarak.

NOT: Sevgili Okurlarım

Önemli olan uzun hikâyeler yazmak veya kısa hikâyeler yazmak değil. O hikâyelerden ders çıkarabilmektir. Benim yazdığım bu kısa hikâyeden de andırının geleceği için ne yapacaklarınızı düşünebilirsiniz. Yani benim bu hayalimi gerçekleştirebilirsiniz. Lütfen bunu unutmayın. Gerçekleştirilmeyecek bir şey değil bu hikâye.

Sevgilerimle okurlarıma

Andırını beğenmeyen
Çık Halbur'a gör yaylayı
Temiz hava soğuk suyu
Seyreyle güneşi ayı
Çık Halbur'a gör yaylayı

Çığşar yaylaların hası
Kiraz topla al da tası
Dinlenir insan kafası
Çık çığşar'da gör yaylayı

Altınboğa, akifiye
Gör Çokak'ı git öteye
Sıcakta yanarsın niye
Bu çevrede gör yaylayı

Her yıl milyonlar kazanır
Devlet bu ormanlık yerden
Yaylacılar erken gelir
Andırın'da gör yaylayı

Kaleboynu kocaçukur
Köylerde çoktur ahır
Yayılır erkenden nahır
Akgümüşte gör yaylayı

Göksun yolunda o geben
Yaylaya git her yaz hemen
O meryemçil çayır çimen
Meryemçilde gör yaylayı

Çuhadar Andırını överim
Doğru söyleyeni herdem severim
Ben bu yaşta fazlasını neyerim
Her yaz Andırın'da sen gör yaylayı

Yazı Dersleri 17 İnceleme - Araştırma Yapmak

Hemen söyleyelim. Konu olmadan inceleme araştırma olmaz. Bir konu incelenir araştırılır. İnceleme ve araştırmayı adım adım yaparız ve yazarız.

Önce incelemeyi ve araştırmayı tanıyalım: Bir konuyu her yönüyle geniş biçimde özellikleri ve ayrıntıları ile ele almak, açıklamak, gözden geçirmek, sonuç elde etmek ve yazıya dökmek çalışmasıdır.

İNCELEME

İnceleme, bir eserin, olayın en ince ayrıntılarına ve özelliklerinin işlendiği yazı türüdür. Her türlü yazılı metinler incelemenin konusu olabilir. O halde inceleme üzerine genel bilgiler verelim.

Bir konu, metin, eser incelenirken onunla ilgili, bağlantılı araştırmalar yapılır, üzerinde derinliğine ve genişliğine çalışılır. Bu çalışma incelemeye merak uyandırır ve zevk verir. Özellikle edebi türler üzerine yapılan incelemeler daha cazip eder. Mesela Karacaoğlan üzerine bir inceleme pek çok kültüre ve bilgiye ulaşmamızı sağlar.

İncelemenin kapsamı geniştir. Her yazı bir inceleme konusu olabilir. Yazı yazmak, rapor hazırlamak tamamen inceleme yapılmadan ortaya çıkarılamaz. İnceleme yazılı ve sözlü olabilir. Kalıcı olan yazılı olmasıdır. İnceleme yapan kişi tarafsız ve yansız değildir. Çünkü inceleme konuyu bütün yönleriyle ele alır. İnceleme eleştiri değildir. Tamamen tespiti dayandır.

İnceleme yaparken genellikle araştırma yöntemleri kullanılır. İncelenen konunun bütün olarak ele alınması için dış ortamı, eserin iç yapısı, durumu ayrı ayrı ele alınır.

Böylece genişliğine ve derinlemesine çalışılmış olur.

İnceleme yapılırken uyulacak ilkeler vardır. Bunlara bakalım

- Önce incelenecek konu, olay, eser, yazı seçilmeli
- İnceleme planı yapılmalı
- İnceleme için araştırma yöntemleri belirlenmeli
- İncelenecek veriler, bilgiler, dokümanlar tespit edilmeli
- Benzer inceleme örneklerinden yararlanılmalı

- Alıntılar ve dokümanlardan yararlanmalar, kaynak olarak gösterilmeli
- İnceleme raporu, araştırma raporu gibi hazırlanmalı

İNCELEME-ARAŞTIRMA NASIL YAPILIR?

İnceleme ve araştırma yapımı adım adım bir yol izler. Buna yol haritası diyoruz. Yol haritası çizilmeden araştırma yapılamaz.

İnceleme araştırma yol haritası

1. Konuyu belirle
2. Konu üzerinde varsayım/tez geliştir. Yani bir kanaat veya tespit yap
3. Konu ile ilgili kaynakları taşı
4. Araştırma notları al
5. Saha çalışması planla
6. Araştırma yol ve yöntemleri belirle
7. Verileri topla, incele, analiz yap
8. Veri ve bilgileri yorumla düzenle
9. Veri bilgileri yazıya dökerek raporla
10. Notlar kontrol edilir, metin oluşturulur. Metni oluştururken kaynaklar dipnot ile gösterilir.

İNCELEME ARAŞTIRMA FARKI

İnceleme ve araştırma tanımlarından sonra farkı ortaya koyalım.

- **İnceleme literatür (bilgi, belge) üzerinde yapılırken araştırma sahada yapılır**
- **Araştırma incelemeyi de içine alır**
- **Araştırmada mutlaka kullanılacak yöntem ortaya konmalıdır. İnceleme daha serbest yapılır**

Araştırma bir konuyu/sorunu çözmek için bilimsel teknik ve yöntemlerden yararlanarak yapılan çalışma. Başka bir tanımda. Bir konuyu çözmek/ ortaya koymak için yapılan eylemler bütünüdür. TDK'da bilim ve sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma der.

Araştırma, konuya, probleme, soruna çözüm bulmak amacıyla planlı ve sistemli olarak verilerin(bilgilerin) toplanması, çözümlenmesi/analizi, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi süreci deriz.

UNESCO'nun tanımına göre araştırma, insan, kültür, toplum bilgilerinin birikimini artırmak ve bu

bilgiyi yeni uygulamalar için kullanmak için girişilen sistematik yaratıcı eylemleri kapsar.

Bilimsel araştırma, bir araştırmacının bir problemi ele alarak açıkça belirtilmiş sonuçlar üretmesinin yoludur, raporudur.

ARAŞTIRMA TÜRLERİ

Bir konuyu ele almak, incelemek, sonuç elde etmek için/yollar kullanılır. Araştırma yöntemleri kullanılmadan araştırma olmaz. Araştırma yöntemleri işlenen konuya göre değişir. Kabul gören araştırma türlerine bakalım.

1. Bilimsel araştırmalar. Çok ayrıntılı ve çok yönlü bir çalışmayı gerektirir. Her bilim dalına göre farklı araştırma şekilleri vardır. Tamamen tecrübeye, deneye, saha/alan çalışmasına, laboratuvar çalışmasına, diğer teknik çalışmaların bütününe kapsar
2. Veri-bilgiye dayalı araştırmalar. Burada tamamen veri bilgi oluşturma, derleme, ortaya sonuç çıkarmaya dayanır
3. Saha-alan araştırmaları. Alından elde edilecek veri ve kaynakları ortaya çıkarır
4. Sosyal, toplumsal araştırmalar. Sosyal hayata yönelik araştırmalar
5. Teknik araştırmalar. Teknik alanda yapılır. Geniş bir yelpazeyi kapsar

ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ

Araştırma teknikleri sunuşu, araştırma yöntemlerindeki farklı anlayışları, yaygın olarak kullanılan araştırma tekniklerini, araştırma basamaklarını, veri toplama ve analizini, yorumunu, rapor yazma esaslarını, kaynakça ve dipnot gösterme tekniklerini kapsamaktadır.

En yaygın araştırma teknikleri şunlardır.

- Anket
- Mülakat-görüşme
- Gözlem
- Doküman inceleme

BİLİMSEL ARAŞTIRMA NASIL YAPILIR?

Bilimsel araştırma yaparken şu yolları izleriz:

1. Konu seçme
2. Konuyu sınıflandırma
3. Tez (hipotez) cümlesi oluşturma
4. Araştırmanın yöntemini belirleme
5. Geçici plan hazırlama
6. Geçici bibliyografya oluşturma

7. Okuma ve not alma

8. Araştırma metnini yazma

BİLİMSEL ARAŞTIRMA SÜRECİ

- Araştırmanın probleminin (konusunun) seçimi ve araştırma önerisinin oluşturulması
- Eleştirel kaynak incelemesi yaparak araştırma stratejisi ve hipotezlerinin belirlenmesi
- Araştırmanın konu aldığı ana kütlelin (evren) ve örnek kütlelin belirlenmesi
- Araştırma sorularının ve hipotezlerinin sınırlanabileceği verilerin toplanması
- Verilerin analizi
- Araştırma bulgularının raporlanması

Genel araştırma konusunu belirlerken aşağıdaki kriterlere uyarız;

- Kuram ve uygulamalardan yararlanmak
- Konunun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek
- Daha önce yapılan araştırmalara bakmak
- Tartışmak
- Kaynak incelemesi yapmak
- Kendi iş tecrübesinden yararlanmak
- Danışman veya başak akademisyenlerden yardım almak
- Araştırma konusunu daraltmak ve özelleştirmek

ARAŞTIRMA KAYNAKLARI ŞUNLARDIR

1. Genel başvuru kaynaklarının incelenmesi
2. Önceki çalışmaları elde etmek
3. Kütüphaneler
4. İnternet
5. Diğer kaynaklar

İNCELEME ARAŞTIRMA RAPORU NASIL YAZILIR

İnceleme ve araştırma raporları makale şeklinde yazılır. Burada her yazım bilgiye, belgeye ve kaynağa dayandığından alıntılar dipnot veya kaynakça şeklinde kaydedilir. Bu yönüyle tez yazmaya benzer.

İnceleme ve araştırma raporlarında diğer yazılarda olduğu gibi giriş-gelişme-sonuç bölümleri esas alınır. Bu çerçevede kalmak üzere alt başlıklar konur. Alt yazı böylece hem kolay yazılır hem de kolay anlaşılır.

Gençlik ve Aile

Baharın habercisi güller açılsın
Dört bir yana kokusu saçılsın
İlim öğrensın genciyle yaşlısın
Göz ucuyla dahi harama bakmayasın

Aydınlatılsın İmanın nuru kâinatı
Yeryüzünden kaldırsın karanlığı zulmeti
Yayılsın İslâm'ın Ahlâk-i kokusu
Hatırlansın Hz. peygamberin hayat olgusu

Ailemizde başlasın sevgi ile saygı
Bazı Ekranlar yayıyor topluma kaygı
Hele yok mu sosyal medyadaki kirliliği yaygı
Her dakikada oluyor, gençlerde hayat kaybı

Gençliğin imanını söndürüyor çılgın fonlar
Arkasından yayılıyor frengiler mikroplar
Hayattan koparıyor uyuşturucular, haplar
Mertçe yapılmıyor günümüzde savaşlar

Sinsice işleniyor küfürler şirkler,
Duygusuz ,şuursuz kalıyor gençler
Hayasızca söylenip yayılıyor şehvetler
Parçalanıp yok ediliyor köklü aileler

Millet-i necibe nesezsiz korunur mu
Aile olmadan yuva kurulur mu
Ateş ile barut bir arada bulunur mu
Nikâhsız yaşayanda sevda olur mu

Uyanarak kendine gel olma oyuncak
Araç olarak bu gençlik kullanılmayacak
Kobay değil bu millet kaybolmayacak
Küfrün ve şirkin nefesi elbet boğulacak

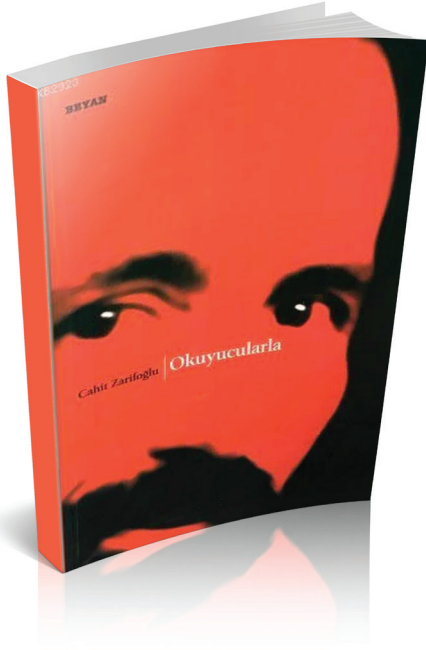
Kutlu gençlik;göz dikme,ırza namusa
Vatanı için şehit olurdu deden Musa
İngilizler düşman oldu kan kusa kusa
Hasım olduk şimdilerde arkadaşşa dosta

Ey Kahramanmaraş'ın kahraman evladı
Namusum çiğnenmesin diye deden evini yakardı
Yaşamak için önceleri ırz ve namus gerekirdi
Parayı,şöhreti,makamı elinin tersiyle iterdi

Titreyerek gelmeliyiz kendimize
Uyanık olup sarılalım birbirimize
Algılarıyla oynuyor küfür bir mezbele
Ahir zamandır her yerde hep zelzele

Top, tüfek,silah işlemez sinemize
Küfrün rüzgarı işliyor sinsice gönlümüze
Çok geç kalmadan gelmeliyiz kendimize
Sahip çıkmalıyız yok olmadan AİLEMİZE

Muammer der ki yüzümdeki kederim
Gönülden gönüle sohbet ederim
Vaktim gelince hakka yürür giderim
Andırın'lı kardeşlerime selam ederim

ZARİFOĞLU'NUN "OKUYUCULARLA"SI

1976 yılında çıkmaya başlayan Maveria dergisi, son dönem edebiyat dünyasında etkisi en fazla görülen yayın organlarından biridir. Burada, Yedi Güzel Adam olarak adlandırılan yazarlar arasında Cahit Zarifoğlu'nun başlattığı bir çılgır var ki dergi okuyucuları için hatırlamamak mümkün değil. Zarifoğlu aynı zamanda bir iletişim uzmanı. Okuyucuları ile kurduğu etkili diyaloga Maveria'daki yazışmalarını, Kadın Aile ve Milli Gazete' deki mektuplaşmalarını gösterebiliriz. Maveria'daki mektuplaşmalarında aynı zamanda onun politikasını ve sanat anlayışını derinliğine görürüz. Oysa aynısını Milli Gazete'de ve Kadın aile' de yapmaz. Oradaki yazılarına farklı bir fonksiyon yükler ve seviye farkı gözetir. Elindeki metanın nerede satılacağını bilir. Onun Maveria dergisinde 17. Sayıdan başlayarak 61. Sayıya kadar tam 44 ay boyunca okuyuculardan gelen yazılara cevap vermesi ve onları yönlendirmesi gazeteciliğin bir yansıması gibi görünse de farklı bir yerde durduğu bellidir. Bir edebiyat dergisinde kalem sahiplerinin edebi ürünlerini tahlil eder. Dört yıl boyunca 500'den fazla mektuba cevap verir. Yayımlandığı dönemde söz konusu yazılar o kadar etkili olur ki, dergiyi okumaya sondan başlatan bu sayfalar okurlar için adeta bir kürsü, bir mektup vazifesini görmüştür.

BİR BEYOĞLU'NUN "SEYAHATNAMESİ"

Yedi Güzel Adam'ların arasındaki Maraşlı yazarlardan biri de Erdem Bayazıt'tır. Bayazıt, 1979 yılında başlayan Afganistan'ın işgalinden sonra bir grup arkadaşıyla birlikte Ajans 1400'ün ekibi olarak Afganistan'a gitti. Ekipte kendinden başka Şenol Demiröz, Yücel Çakmaklı, Ahmet Bayazıt, Çetin Tunca, Halil İbrahim Sarıoğlu ve Necdet Taşçıoğlu bulunmaktadır. Sovyet Rusya'nın ülkeyi işgalinden sonra, bütün dünyada olduğundan daha fazla Türkiye'de duyarlı bir kitle oluşmuş, bu kitle o günün kısıtlı iletişim şartları içinde toplum vicdanını harekete geçirmişti. İşte bu pay, Ajans 1400 ekibine aittir. Erdem Bayazıt arkadaşları ile birlikte bu uzun yolculuktan döndükten sonra İran, Pakistan, Hindistan ve Afganistan gezisini önce Maveria dergisinde ve günlük köşe yazısı yazdığı yeni Devir gazetesinde anlattı. Döndükten hemen sonra da Afganistan Özel Sayısı çıkardılar. İzlenimlerini daha sonra, "İpek Yolundan Afganistan'a" adıyla kitaplaştırarak bastırıldı. Kitap 1983 yılında Türkiye Yazarlar Birliği Basın Ödülü'nü kazandı.

İşte Erdem Bayazıt'ın unutamadığı o hatıralardan biri: 270 kişilik mücahit grubuyla vedalaşmış, ekibimizle artık dönüş yolculuğuna başlamıştık. Hisarek adlı bir ilçenin yakınlarında yol alıyorduk. Çok yorgunduk ve karşımıza çıkan bir ırmağı geçmemiz gerekiyordu. Cıvarda çeltik tarlaları vardı ve bu tarlalarda daha çok kadınların ve çocukların çalıştığını gördük. Yücel Çakmaklı ile beraber eşek sırtında nehrin karşısına geçtik. Suyun akıntısı başımızı döndürmüştü. Düşecek gibiydik. Çocuklar vardı, bize yardım eden. Bu can çocukları adeta içime sindire sindire süzdüm. Maruf bey aracılığı ile isimlerini sordum. Sonra kelimesi kelimesine onlara tercüme etmesini rica ettim:

- "sizler dünyanın en güzel çocuklarıdır" dedin. İçlerinden en büyüğü, ırmağı geçerken bana yardım etmiş olan Nurağa'nın verdiği cevabı Manuf Beye şöyle tercüme etti: "bizim en güzellerimiz şehit oldu." Hiç unutamadığım bir andır.

RÜZGAR Ticaret

*1991'den bugüne
İlçemizin Hizmetindeyiz...*

BEKO-EMSAN YETKİLİ BAYİ

KADIRLI CADDESİ ANDIRIN

TELEFON: 0344 561 20 44

ruzgarticaret46@gmail.com

YEMEK SEKTÖRÜNDE 29.YIL

Her gün yaşanan yoğun iş atmosferinde amacı önce hizmet ve damak zevki olan Çiftlik Restaurant, Çiftlik Catering ve yeni markamız Demas Yemekçilik ile 1998 yılından itibaren devamlı yenilikçi, müşterilerinin beklentileri ve istekleri doğrultusunda bu yolda sağlam adımlarla ilerlemektedir.

Bizi tercih eden tüm kurum, kuruluş ve kişilere teşekkür ederiz.

Seyrantepe Mh. Zühre Sk.
No:28 Kağıthane/İstanbul
Tel: 0 212 270 34 01 Fax: 0 212 269 37 38
www.demasyemek.com

Yeşilce Mah. Rüya Sk. No:3/A
4.Levent - Kağıthane/İstanbul
Tel: 0212 282 85 60 Fax: 0212 282 85 61
www.ciftlikyemek.com

Mecidiyeköy Mah. Eski Osmanlı Sk. No:3
Şişli/İstanbul
Tel: 0212 274 24 54 Fax: 0212 288 41 81
www.ciftlikyemek.com